

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

15
динара

БРОЈ

1506

7. 11. 1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLI

БОЛЕ
ИСЦЕПКАЈ
ДРВЦА ЗА
ПОТПАЛУ,
МУМИЈО
НИЈЕД-
НА!

Е, ДА
САМ РОЂЕН У
ЕГИПТУ, МО-
ГАО БИХ И
ФАРАОН
БИТИ!

ЈА КУ НА
ПИРАМИДЕ СА
ЗАБАВНИКОМ!
(ВИДИ 23. СТРА-
НИЦУ!)

Риплеј

Веровати или не!

АНА ЕДИСОН-ТЕЈЛОР

ЈЕ ПРВА ОСОБА КОЈА ЈЕ ПРЕЖИВЕЛА СПУШТАЊЕ НИЗ НИЈАГАРИНЕ ВОДОПАДЕ У ВЕЛИКОМ БУРЕТУ. ОВАЈ ПОДУХВАТ ИЗВЕЛА ЈЕ 1901. ГОДИНЕ, НЕ ЗБОГ СЛАВЕ ВЕЋ ДА БИ ПРИВУКЛА КУПЦЕ НА СВОЈ РАНЧ У ТЕКСАСУ.

САТРУЊАЈА

СВЕТИ ГРАД У ИНДИЈИ, ИМА ОКО 900 ХРАМОВА.

Крџијџе за пџасак

КОЈИ СЕ КОРИСТИО ЗА СУШЕЊЕ МАСТИЛА НА ПИСМИМА И ДОКУМЕНТИМА, БОГАТО ДЕКОРИСАНЕ, НОСИЛИ СУ У СВОЈИМ ЦЕПОВИМА ПИСАРИ У 18. ВЕКУ.

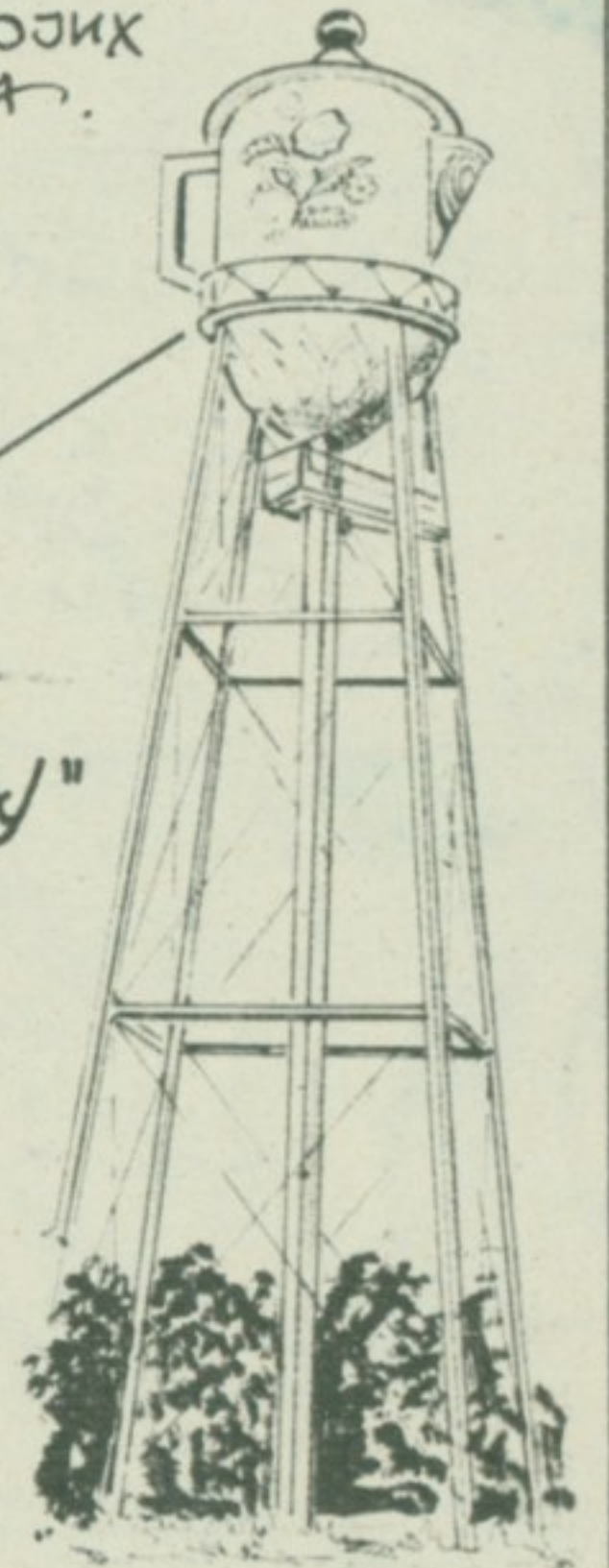
ФРАНЦУСКИ КРАЉ ЛУЈ XIV

(1638 - 1715)

НОСИО ЈЕ ВИСОКЕ ПОТПЕТИЦЕ САМО ЗАТО ШТО ЈЕ БИО МНОГО НИЖИ ОД СВИХ СВОЈИХ ДВОРЈАНА.

ЏИНОВСКО "ЛОНЧЕ ЗА КАФУ"

НАЛАЗИ СЕ НА ТОРЊУ У СТЕНТОНУ У АЈОВИ (САД). ДУБОКО ЈЕ 18 МЕТРА, А У ЊЕГА МОЖЕ ДА СЕ УЛИЈЕ 640.000 ШОЉИЦА КАФЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● графичари се изражавају цицерима као што то други људи чине сантиметрима. Иначе, ова графичка мера и назив за штампарска слова добила је име по римском говорнику Марку Тулију Цицеру (106—46 пре н. е.) зато што је таквим словима Гутенбергов сарадник Петер Шефер штампао Цицерово „Писма“.

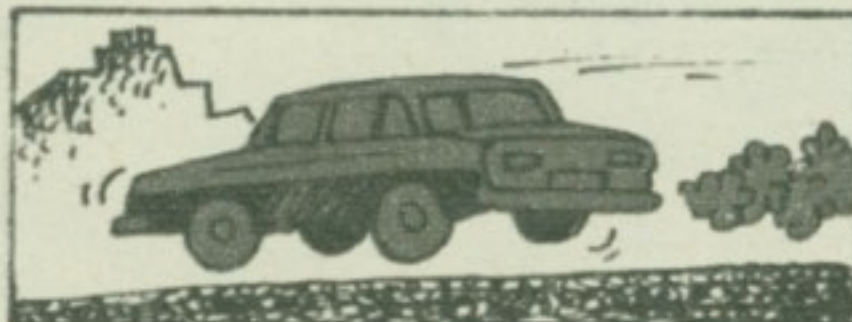
● пошто је на Сунцу, због његове велике масе, тежина 28 пута већа него на Земљи, човек од 70 килограма на површини ове звезде био би тежак близу две тоне.

● универзитет у Болоњи, који је основан 1088. године, постао је брзо веома познат у Европи. Према неким подацима крајем тринаестог века имао је преко 10.000 студената из читаве Европе. У граду су постојале и неке врсте студентских домова, као и приватни станови за ожењене студенте.

У случају продаје таквог ста-на нови власник није могао да да отказ студенту пре завршетка школске године, а у случају пожара студент је о градском трошку добијао нови смештај.

● у Шведској и Норвешкој граде се путеви и аеродромске писте испод којих су уграђене грејне плоче. Тако саобраћај више неће ометати густа магла, а снег и лед ће се одмах отопити.

● лекари са шпанске клинике Ла Алианса у Матару, близу Барселоне, открили су нову крвну Ова група је веома ретка и, по мишљењу лекара, има је само око 30 људи на свету. Откривена је код једног пацијента из Бадахосе, а налазе Ла Алиансе су потврдиле још две клинике.

● сваки десети Швеђанин презива се Јохансон или Андерсон. У телефонском именику града Стокхолма само Јохансони за-узимају педесет страница. Од свих Швеђана, Андерсона има 47 одсто.

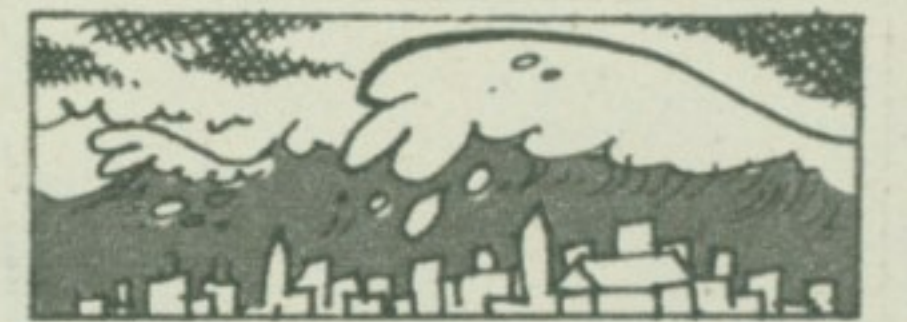
● један мађарски инжењер из-мео је неку врсту „електричне вазе“ у којој цвеће може дуже да се одржи него у обичним ва-зама.

● на међународном такмичењу у пушењу луле одржаном у Салцбургу, на коме је учество-вало 57 пушача из 27 земаља, прву награду добио је Жан Мари Краус који је три грама ду-вана пушио само 86 минута. До-садашњи рекордер била је Швај-царкиња Мари Луис Солтерман која је исту количину дувана пушила читав минут мање.

● један француски фризер ко-ји живи у Њујорку снимео је плочу на којој даје савете како да се код куће, без ичије по-моћи, опере коса и направи фризура. Плоча се добро про-даје и кошта око 135 динара.

● ако би се ниво мора изнена-да подигао за 300 метара, од великих градова у Савезној Ре-публици Немачкој остали би не-потопљени само Аутзбург и Минхен.

УСПОРЕНИ ЖИВОТ НИЈЕ СМРТ

СЕНДВИЧ КОЈИ ЈЕ

ПРОМЕНИО МИШЉЕЊЕ

Америчка подморница велике дубине „Алвин“ позната је по двојним стварима. Заједно са подморницом „Елминеут“ пронашла је и извукла са морског дна хидрогенску бомбу која је, са три друге, испала из америчког бомбардера при судару са танкером код Паломареса у Шпанији 17. јануара 1967. године.

Скандал са изгубљеним хидрогенским бомбама ујаснуо је свет, али и допринео да се поклати више пажње и уложи више новца у испитивање могућности дубинских подморница са људском посадом.

Октобра 1968. године, у току неких истраживања, замало што није дошло до трагедије. Каблови којима је „Алвин“ био везан за матични катамаран прекинули су се, подморница се напунила водом и остала на великој дубини.

„Алвин“ је извађен тек десет месеци касније. Тада се догодило оно по чему ће ова подморница остати забележена у историји: у њој је пронађен сасвим свеж сендвич који се чак није ни убајатио а камоли покварио после читавих десет месеци!

Тај сендвич је, према изјави др Џилберта Роа, једног из тима подморских биолога који су радили на „Алвину“, променио ток биологије морских дубина.

Све до „пре сендвича“ на учници су сматрали да се на дну океана процеси распадања одвијају прилично брзином да би се спречило таложење безбројних мртвих риба и микроорганизама који непрекидно падају на дно. Чудо са сендвичем натерало их је да промене мишљење и преиспитају закључке.

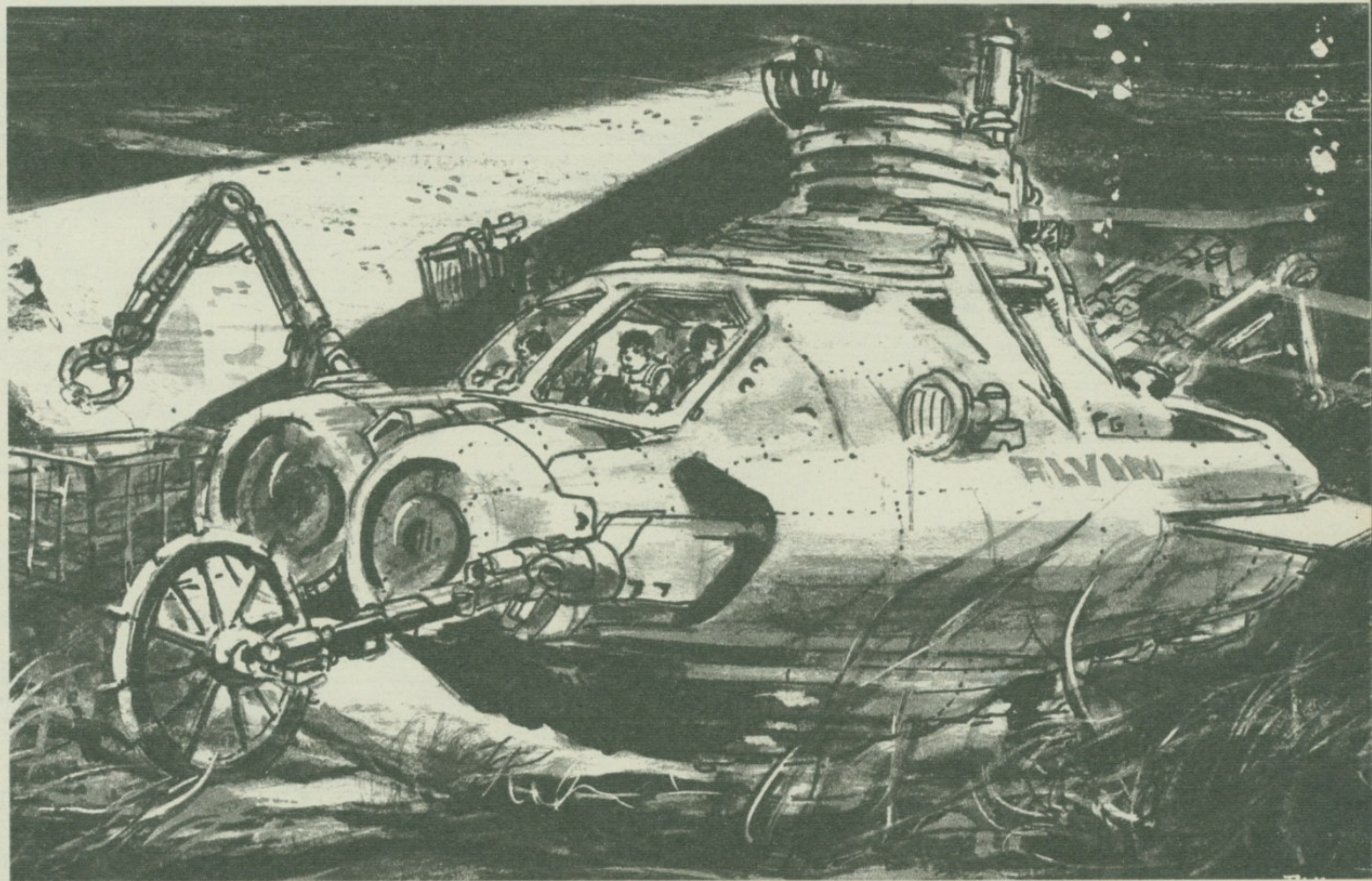
Истраживања која су од тада обављена показала су да се на великим дубинама готово сви животни процеси одвијају бескрајно споро. Разлог тој појави није сасвим разјашњен.

Он може да буде тако успорен због недостатка хране или недостатка кисеоника. Можда занемарљива количина мртвих органских материја уопште доспева до огромних дубина.

Једна претпоставка је да се те материје заустављају на нивоу где вода под притиском има исту густину као и саме материје. Оне онда ту плутају све док не иструну или буду поједене.

Можда огромни притисци на великим дубинама у-

Два комада хлеба намазана бутером и сиром више су учинила за испитивање великих морских дубина него сва чуда модерне океанске технике.

НЕМА ПЛАВЕТНЕ РОМАНТИКЕ

„Алвин“ је кратка, мала, здепаста подморница, дугачка 7,5 а висока свега 4 метра до врха куле. Изглед јој квари и точак, као од бицикла, који подморница гура испред себе да би измерила прваљен простор по морском дну. Ни жичани контејнер, налик на корпу из самоуслуга, такође испред подморнице, не доприноси њеној лепоти. У тај контејнер покретна рука спушта разне узорке.

Док се „Алвин“ спушта, корито му се пуни водом. Његов једини сув део је лопта од титанијума пречника мањег од два метра са прозорима од

кварца. У тој кугли посада, коју чине пилот и два научника, проводи по дванаест часова при сваком спуштању на дно.

У подморници је мање простора и хигијене него у свемирском броду па нема ни говора о „романтичном путовању кроз океанско плаветнило“.

Али, подморницу са људском посадом ништа не може да замени; Подморнице на даљинско управљање, без посаде, нису у стању да прикупе ни десети део информација које доноси „Алвин“.

споравају животне процесе. Без обзира на узрок, живот на великим дубинама постоји али се одвија крајње успорено.

Један од задатака подморнице „Алвин“ био је да испита могућности одстрањивања из човекове средине отпадних материја које се ничим не могу уништити.

„Алвин“ је кружио по местима где су на дну океана бачене отровне отпадне

материје, радиоактивни отпаци и отпаци из свакодневног живота, да би се утврдило какав је њихов утицај на биљни и животињски свет океана.

Мада досад нису утврђени неки нарочити ефекти отпадака било које врсте на дубинску океанску флору и фауну, др Роу и већина других океанолога не одобравају засипање океанског дна ђубретом.

Успорени живот, истичу они, није исто што и смрт.

Последице насилног „буђења“ успаваног света морских дубина још се не могу ни наслутити а животна средина дубоко доле изразито је осетљива и на најситније стране утицаје. Сем тога, вертикалне океанске струје нису довољно познате.

Постоји алармантна могућност да се, кад-тад, отровни или радиоактивни отпаци бачени на дно изненада „повампире“ и по-

јаве на морској површини или близу ње. Шта ће бити ако се то догоди?

Научници се слажу да је потребно још много времена, средстава и стрпљивог истраживања пре него што се коначно закључи да ли су океанска дна погодна за „складиштење“ отпадака којих желе да се отресе технологија и прогрес 20. и 21. века.

ДРВО, ШТА ТО

Покушајте да замислите свет без иједног јединог дрвета, у коме животиње и биљке постоје још само као музејски експонати, чији становници уместо хране гутају витаминске пилуле, воду за пиће и прање купују у строго ограниченим количинама и у коме су аутомобили или машина за грање рубља незамислив луксуз.

Застрашујућа визија неког писца научне фантастике или будућност?

Наставимо ли да овим темпом трошимо и уништавамо природна богатства Земље, мрачна слика света без иједне травке могла би да се обистини — и то у не тако далекој будућности.

ОПУСТОШЕНИ АМАЗОН

Тек недавно људи су схватили да залихе метала, минерала и фосилних горива као што су нафта, угљ и природни гас нису неисцрпне. Биће потребни милиони година да би се обновили залихе ових природних богатстава које је човечанство потрошило у неколико последњих деценија.

Да све по људски род буде још прије, поред енергетске кризе, прети нам и nestaшица обрадивих површина. Мора и океани прекривају две трећине површине Земље, планине, пустиње, лед и градска насеља чине неупотребљивом за производњу хране или узгој стоке још једну шестину копна, а оних драгоцених 6 процената што нам преостају показало се — смањују се из године у годину.

На месту Сахаре некада се налазило плодно тле. Једино што данас тамо „успева“ је — песак, који сваке године „прогута“ нове километре обрадиве земље.

У другим крајевима света обрадиве површине уместо песка гутају градска насеља и голети које је човек створио сечом шума. У многим земљама произвођачи хране руковођени искључиво жељом за зарадом интензивним методама обраде земље постижу сјајне резултате, али при том „заборављају“ да тлу врате хранљиве састојке које су из њега извукли.

Ништа боље не стојимо ни са дрветом, сировином подједнако значајном за индустрију папира и грађевинарство. Половина од укупног броја стабала која се сваке године посеку широм света — циновска шума површине 122 хиљада km^2 — једноставно се спаљује.

Можда је спаљивање прејак израз за оно што се заправо дешава, али коришћење дрвета за гориво недопустиво је расипништво у овом тренутку. У многим земљама залихе о-

ЕНЕРГЕТСКА КРИЗА ВЕЋ ЈЕ ПОЧЕЛА. СВЕ ВЕЋИ БРОЈ СТРУЧЊАКА УПОЗОРАВА ДА ЧОВЕЧАНСТВУ ПРЕТИ И ЕКОЛОШКА КАТАСТРОФА

ве важне сировине смањују се вртоглавије од залиха нафте и то или зато што се стабла не сече оном брзином којом се секу или зато што сечу уопште не прати сађење.

Да човечанство нештедице троши своја природна богатства доказ су и амазонске прашуме на које отпада трећина од укупног броја стабала. Уколико се сеча настави досадашњим

темпом, највећа прашумска област Земље која захвата око 6 милиона квадратних километара, упозоравају еколози, ишчезнуће до краја века.

НИ ВОДА НЕ ПАДА С НЕБА

Некада су шуме прекривале 80 процената површине Бразила. До 1963. године

готово трећина је посечена. А где год човек безобзирно нарушава природу, она му се свети — на месту посечених стабала, под утицајем ветра и воде, ничу нове голети.

У већини европских земаља вода је природно богатство које њиховим становницима, у најбуквалнијем смислу, „пада с неба“. Па ипак, у многим тропским подручјима, она је луксуз. Новија испитивања показала су да ни Европљани немају много разлога за оптимизам. Показало се, на пример, да ће чак и становници традиционално кишне Велике Британије

морати да мењају своје навике, јер се потрошња воде у овој земљи годишње повећава за три процента. До 2000. године она ће се удвостручити, а то, тврде стручњаци, значи само једно — nestaшицу.

Статистике су показале да са водом расипнички поступају и све остале европске земље — природни подземни „резервоари“ на овом континенту празне се три пута брже него што се обнављају. Мада се вода која се користи у индустрији и пољопривреди временом враћа у реке и језера, она је често загађена хемикалијама које пре-

Дрво, музејски експонат, научна фантастична или будућност? Наставимо ли да немилосрдно расипамо и уништавамо, могуће је да ће и храст изумрети нао диносаурус.

О БЕШЕ

те да наруше равнотежу биљног и животињског света у њима.

Многи метали и минерали ваде се толико брзо да је сасвим могуће да ускоро сасвим ишчезну. Људи су почели да копају бакар још у 4. веку пре н. е. Сви су изгледили да га за 35 година више уопште неће бити. Иако за гвожђе, алуминијум и олово „предсказања“ нису тако црна, места оптимизму ни овде нема превише.

Неколико индустријски високо развијених земаља троши највећи део природних богатстава планете. На САД, рецимо, отпада трећина од укупне светске потрошње нафте, 42 процента алуминијума и 63 одсто природног гаса. За свега три деценије од кра-

ја I светског рата ова земља потрошила је онолико природних богатстава колико је човечанство конзумирало од почетка историје.

На „савести“ америчке владе су и огромне површине шума и обрадивог тла у Вијетнаму које су нојни авиони САД засули биохемијским средствима. Житељи региона — и Американци који су учествовали у „запрашивању“ — још и данас осећају погуб-

не последице дејства опасних материја.

ОТПАДИ, РУДНИЦИ СУТРАШЊИЦЕ

Поред констатације да трошимо много, све већи број стручњака истиче да савремени свет — баца много. Отпади данашњице, кажу они, могли би да постану рудници сутрашњице. То се, пре свега, односи на папир, стакло и метале. Иако се у многим земљама у последње време те, тзв. секундарне материје, прерађују и поново користе у производњи, ова врста штедње за сада још није узела довољно маха. Израчунато је, рецимо, да би се прерадом половине од укупне количине старог папира у Великој Британији годишње неких 50 милиона стабала спасло сече.

Савремена технологија, срећом, налази нове примене за материјале који некада нису сврхосходно коришћени или су се сматрали неупотребљивим. Тако пре једног века Французима на памет није падало да би алуминијум могао да се употреби за још нешто осим за пражњење кашика и виљушка за потребе двора Наполеона III. Данас се у свету годишње произведе 6 милиона тона овог метала.

У непосредној близини јужноафричких рудника злата никле су читаве планине „камења“ ископаног приликом вађења злата. Да би се „гомиле“ непотребног ђубрета једнога дана и саме могле да постану прави златни рудници, нико жив није ни сањао. Испоставило се, међутим, да у „камењу“ има урана.

За разлику од осталих метала, залихе титанијума релативно су велике, али

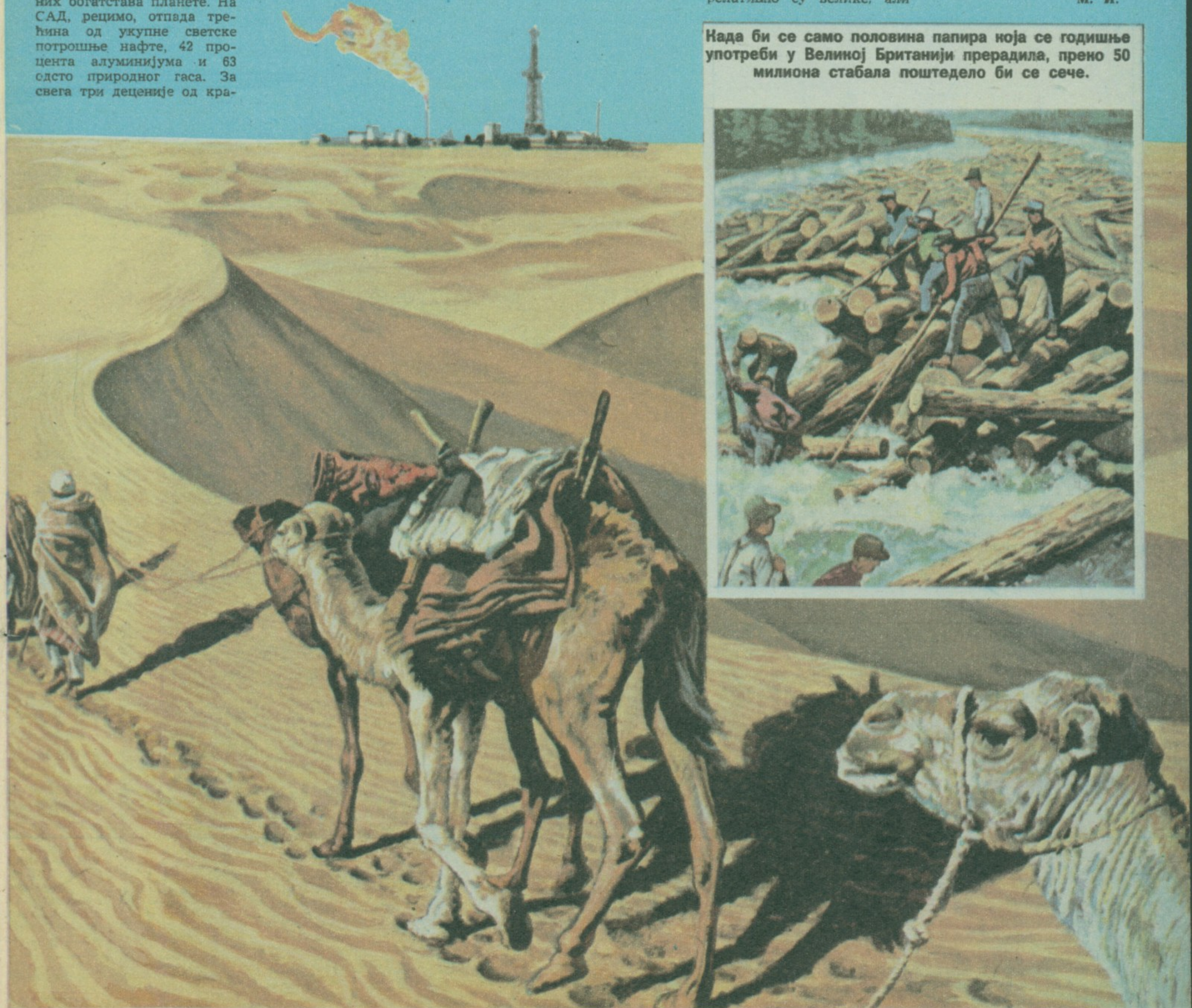
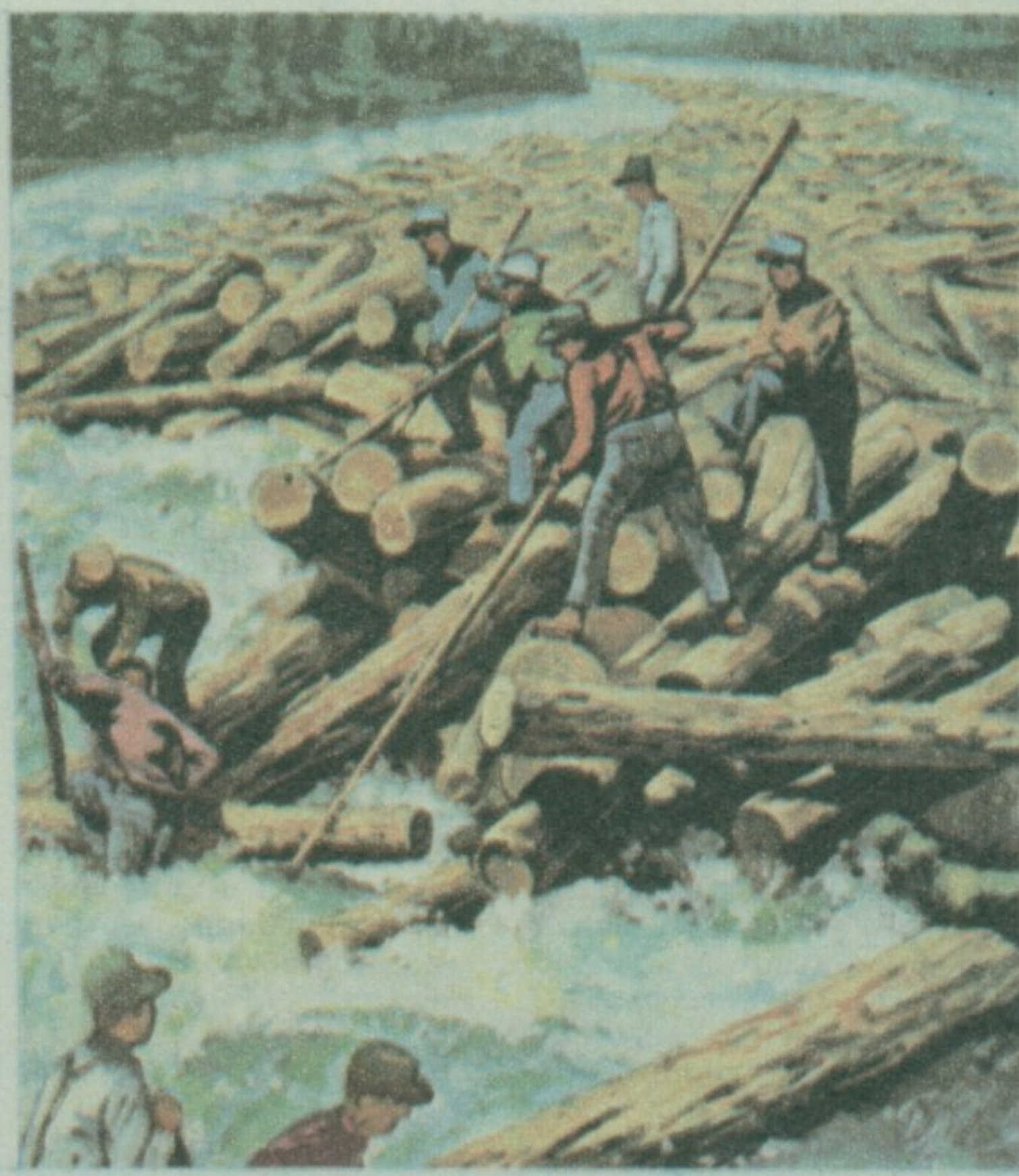
је овај чврст и лаган метал тек одскора почео да се користи у авионској индустрији и у свемирским програмима.

Године 1953. компјутер је у просеку тежио 2 500, а данас свега 25 килограма. Сличну трансформацију доживео је и велики део електронске опреме. Уштеде у тежини (па према томе и у материјалу) могле би да се остваре и у производњи робе широке потрошње као што су аутомобили или машине за прање веша.

Све у свему, јасно је: човечанство би могло бар да ублажи забрињавајућу несташницу сировина само када би их разумније користило и трошило. Јасно је још нешто — жели ли да избегне катастрофу, другог излаза нема.

М. И.

Нада би се само половина папира која се годишње употреби у Великој Британији прерадила, преко 50 милиона стабала поштедело би се сече.

Вилијам и Чарлс Мејо, које је отац из милдрште звао Вили и Чарли, волели су медицину, али не и велики град. Уместо да за рад одаберу болницу, определили су се за лечење досељеника по прерији Минесоте у Сједињеним Америчким Државама. Као млади лекари рано су се заинтересовали за хирургију и брзо дошли на глас. Међутим, одабрали су сеоску средину уверени да ће у додиру са најразноврснијим медицинским случајевима усавршити своје знање. Следили су оца, такође лекара и досељеника из Енглеске који је на коњу обилазио удаљене фарме и са најосновнијим инструментима лечио људе.

У то време медицинске науке тек су крчиле пут и браћа Мејо стицали су знање углавном у пракси, често оперишући на фарми болесника. Имали су „златне руке и изразит смисао за хирургију. Ипак, повремено су путовали по Америци и Европи обилазећи чувене клинике и водећи разговоре са познатим хирурзима.

Године су пролазиле, а Вили и Чарли прихватили су и оне болеснике од којих су други лекари дизали руке као од безнадежних случајева. Чарли је маестрално обављао операције на глави очима, ушима и на мозгу, а Вили постао највећи специјалиста у Америци за стомачну хирургију.

СКУП УМОВА У ДИВЉИНИ

Пацијената је било више него што су браћа Мејо могла да приме. Клиника и стручњаци били су неопходни. Због пацијената, а и у жељи да хирургију уздигну на виши ниво, позвали су у прерију тада познате америчке лекаре и истраживаче на пољу медицине. Тако се окупио мали медицински тим и у кукурузишту градића Рочестера у Минесоти настала је клиника, данас позната у целом свету као — клиника Мејо.

Вилија и Чарлија није интересовала само рутинска хирургија и зарада. Свакодневно су настојали да унапреде медицину. Док је група клиничких лекара радила само са болесницима, друга је ронила по анализама у лабораторији предајући се истовремено и истраживању. Нарочито се истицао Едвард Кендал који је касније открио тироксин, основу лечења гушавости, а много година потом заједно са Филипом Хенцом пронашао кортизон којим се лече неки органски поремећаји. Обојица су добила Нобелову награду.

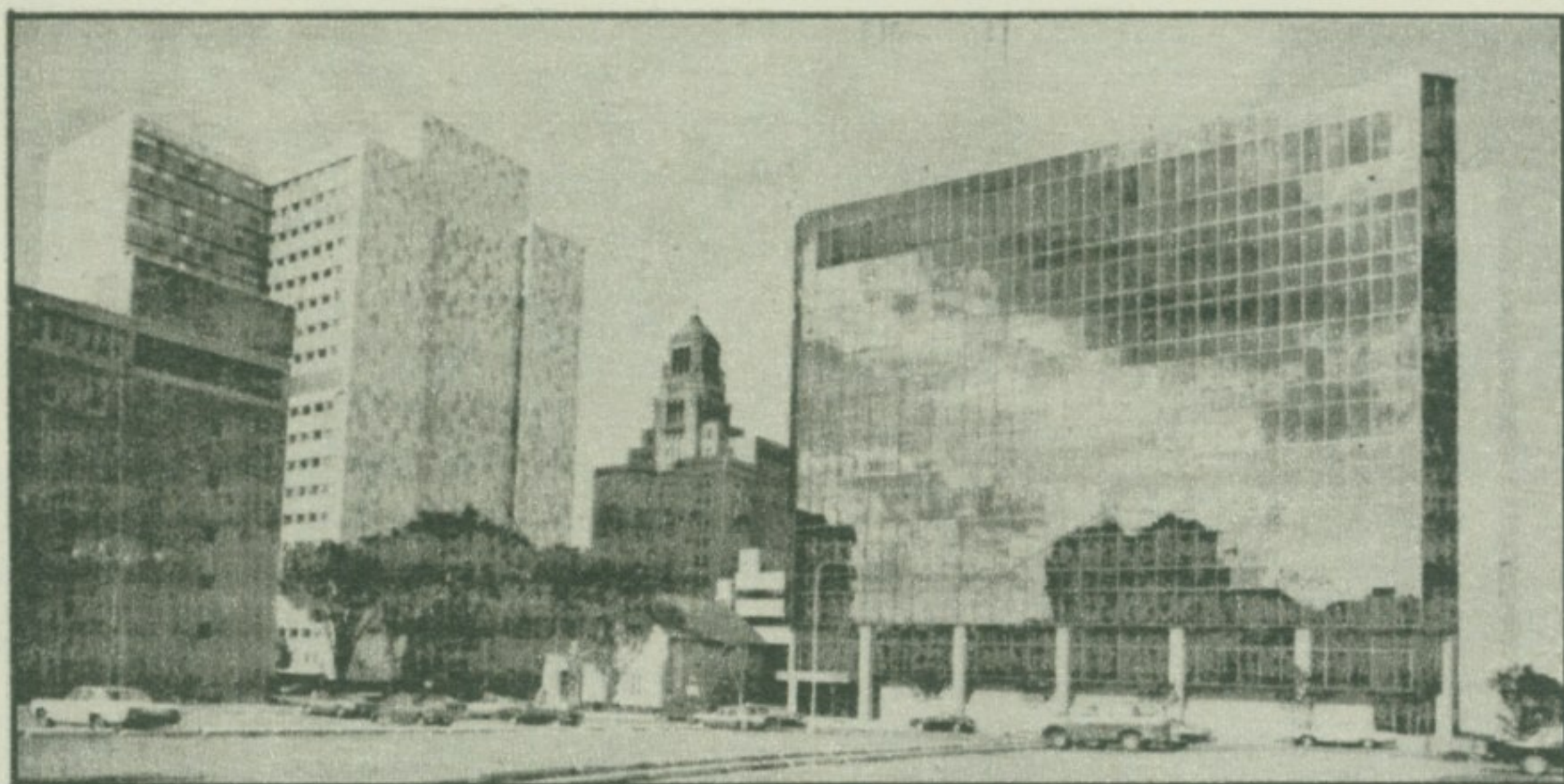
Око браће Мејо све више се окупљала елита лекара. Клиника се необично брзо развијала, а цео градић Рочестер на директан или индиректан начин везан је за њу.

Вили и Чарли умрли су 1939. у размаку од само два месеца, овећчани славом и богати. Новац нису расипали, живели су скромно и

ЗАВЕШТАЊЕ О КОЈЕМ СЕ ГОВОРИ

КЛИНИКА У КУКУРУЗИШТУ

Када су лекари, браћа Вилијам и Чарлс Мејо почели да лече досељенике по прерији, нису ни слутили да ће после смрти оставити потомству једну од најпознатијих медицинских установа у свету

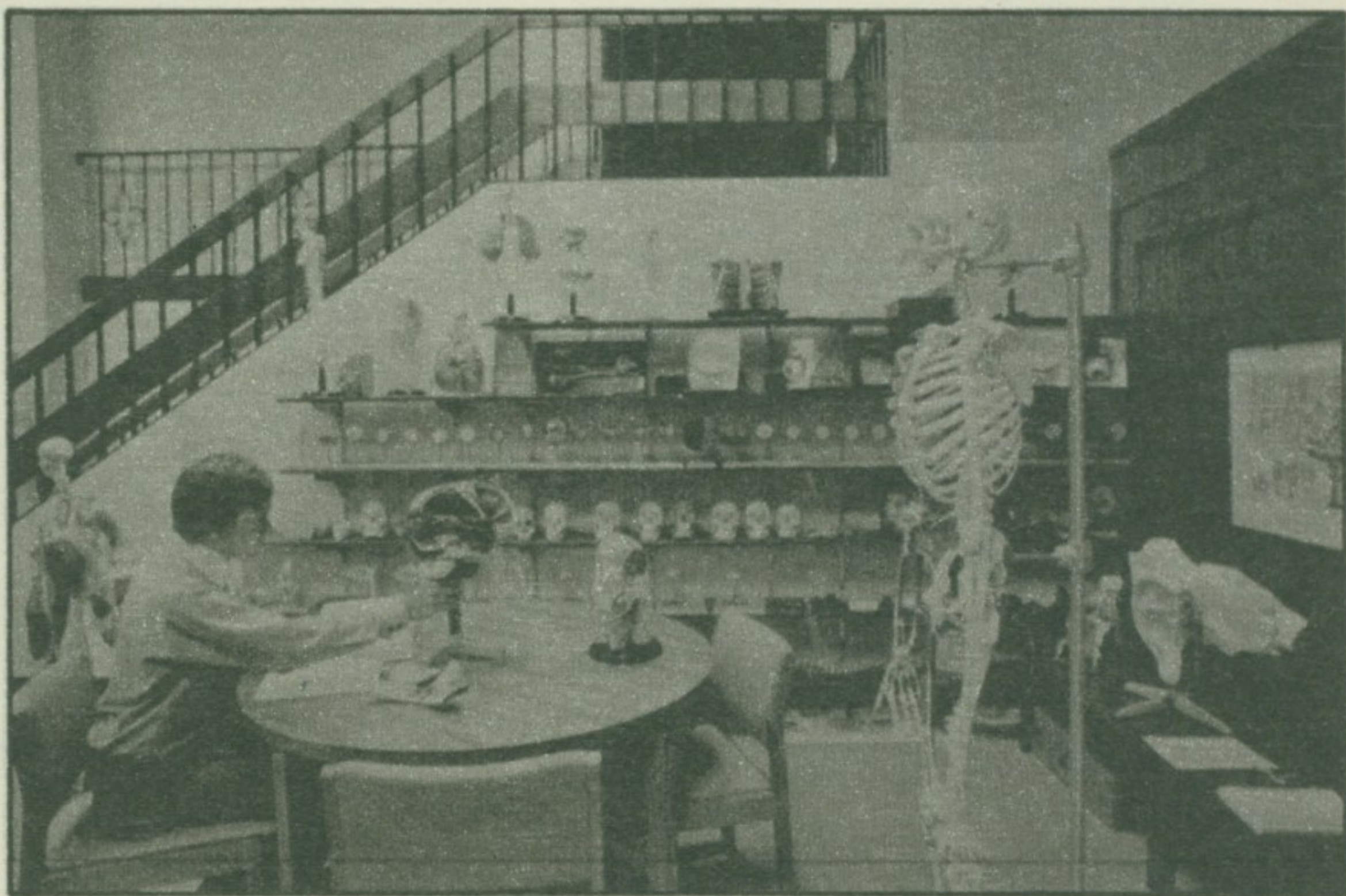
Зграде клинике Мејо делују импресивно; почетан је био више него скроман.

све што су стекли завештали су клиници, тачније оставили Фонду задужбине Мејо која је власник свих клиничких зграда и опреме и која располаже зарађеним новцем и одлучује о његовом улагању.

ПРЕТРЕСАЊЕ ОД ГЛАВЕ ДО ПЕТЕ

Рочестер је и данас мали град, има једва педесетак хиљада становника, али је зато клиника Мејо постала појам савремене медицине. Чине је седам лепих вишеспратница које у градићу са ниским кућама делују као планина у равници. Под њиховим кровом налази се последња реч опреме и примењују се највећа достигнућа медицине. Од пет хиљада запослених, шест стотина су лекари. У тој армији здравствених радника су и два дувача стакла.

Понос клинике је палата „Конрад Хилтон“ где је смештена медицинска лабораторија и центар за испитивање људског понашања. Ту се могу добити све анализе за које медицина зна. Још пре пет година клиника је обављала готово осам хиљада анализа дневно.

Изузетна пажња посвећује се истраживањима свих врста.

Крв се, на пример, анализира тако што се крвна плазма одваја од крвних зрнаца, а узорци преко шина учвршћених на зиду „шетају“ кроз спратове транспортним системом стижући у 16 лабораторија, зависно од врсте анализе крви. Це-

лим системом управља се компјутерски.

На клинику Мејо се не долази лако и једноставно. Поред доста новца (рутински преглед стаје и до милион и по старих динара!), потребна је и препорука лекара. Преглед се не заказу-

је данас за сутра; на њега се чека по неколико месеци, сем у хитним случајевима, наравно.

Рутински преглед је „претресање“ човека од главе до пете. Због тога се на клиници остаје три дана. Пацијенти се окупљају у предивном холу, уписују на пријемном одељењу, а затим шаљу на горње спратове. Сваки добије „свог“ лекара који од тога часа бди над њим. Ништа се не ради на брзину. Матични лекар дуго разговара са пацијентом прикупља анализе из лабораторија, консултује специјалисте, а по потреби окупља конзилиј. Нема кутка човековог организма у који лекар неће завирети најсавременијим медицинским апаратима. Дијагнозу истиче тек кад је сасвим сигуран. Ниједан пацијент не

може да напусти клинику, а да не препри најмање стотину тестова.

300 МИЛИЈАРДИ ЗАРАДЕ

На клиници Мејо обави се годишње четврт мили-

КА ТУ

У Клиници је све аутоматизовано, и анализе путују специјалним цевима.

она прегледа. Много шта у Рочестеру подређено је њој. Ивичњаци на тротоарима су нички, а врата хотела и многих продавница широка да би се непокретни болесници у количима лакше кретали. Међутим, ни то није све: у граду постоји неколико подземних пешачких пролаза директно повезаних са клиником! Чак је и хотел подигнут преко пута ње.

Клиника Мејо заради годишње око триста милијарди старих динара! Пошто се подмире трошкови и исплати особље, остатак се ставља у задужбински фонд и користи за нова улагања и финансирање научно-истраживачког рада.

Клинички хирурзи раде сваки други дан како би били максимално одморни за тешке операције, али се ни у слободним часовима не растају од транзисторског пријемника преко којег се позивају у случају неопходности. Врхунски стручњаци имају годишње плаћено једномесечно одсуство и све трошкове пута и смештаја у било ком делу света. То време дужни су да искористе за посете најпознатијим клиникама и стручњацима.

Пре осам година клиника Мејо основала је сопствени Медицински факултет. Теже је бити примљен на овај факултет него дипломирати на било ком другом; на свим годинама студија има само 160 студената!

М. Тодоровић

СУДАНСКИ БАЈ-ПАС

НИЛ ПРЕСКАЧЕ МОЧВАРУ

Највећа механичка бушилица на свету као од шале прождире тврду глинену земљу у јужном Судану од 30 хиљада кубних метара на дан. Од њеног напредовања и напредовања радова на Џонглеј каналу где је „ангажована“ зависи будућност милиона људи који живе у долини Нила.

Велика прашина својевремено се подигла око плана да се ископа џиновски канал који би „прескочио“ трулу мочварну вегетацију што попут чепа успорава и спречава протицање стотине километара тока Белог Нила.

Још пре скоро читавог века британски хидролози (стручњаци за наводњава-

ње и водене токове уопште) сматрали су да би један „бај-пас“, односно споредни вештачки канал, не само убрзао ток реке већ и спречио губитак огромних количина воде до којег долази због испаравања у врелој мочвари познатој под именом Суд. Јужна трећина Судана буквално је овом мочваром одсечена од осталог дела земље.

Према првобитном плану готово сва вода из огромне реке требало је да буде скренута у канал. Пројекат није узео у обзир еколошки ризик: од велике мочваре живе милиони биљних и животињских организама; од ње зависи јединствен и веома осе-

тљив начин живота око милион прастарих нилских племена, углавном Динка, Нуера и Шулика чије су селидбе већ вековима, из године у годину, подређене сезонским плавленима Нила.

Пројекат је због тога драстично промењен. Према новом само ће једна четвртина годишњег тока Белог Нила на источној ивици мочварне равнице бити превођена у канал око 360 километара, од Бора, северно од Џубе, до спајања са Нилом на месту где се у њега улива река Собат, код Малакалија.

Завршетак фазе 1 плана Џонглеј очекује се током 1983. године.

Хидролози мисле да само половина воде која утиче у мочвару Суд током путовања Белог Нила од Викторијиног језера до ушћа стиже у Средоземно море. Разлог су мочварна трула испаравања и зачепљења.

Све донедавно томе се није поклањала нарочита пажња. Потреба за већим количинама хране и сталан пораст броја становника Судана и Египта показали су да је постојећи систем за наводњавање неподобан и застарео.

Рад на Џонглеј каналу широком око 50 метара почео је пре две године и добар део је већ прокопан до дубине од 4 метара.

Б. Д.

ОДРЖАНА СЕДНИЦА ИЗДАВАЧКОГ САВЕТА »ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА«

ВЕЋИ ТИРАЖ ВЕЋИ УТИЦАЈ

Последња седница Издавачког савета Издања за младе „Политикин забавник“ посвећена је разматрању резултата пословања овог ООУР-а који поред матичног издаје још и листове: „Здраво“, „Мозаик“, „Микијев забавник“ и „Денис“. Стога је разумљиво што је највише разговарано о томе како у идућим месецима превазићи економске тешкоће које не погађају само овај ООУР већ и штампу уопште. Ту се пре свега мисли на цену папира која непрекидно расте,

повећане цене транспорта, боје и осталог репроматеријала. Посебно је указано на проблеме ремитенде и закључено да Продаја мора водити више рачуна о томе да се број непродатих примерака смањи у оквиру планског. Издавачки савет изразио је задовољство што су чланови редакције анализирајући свој рад у протеклим месецима показали критичност и одговорност, исто тако и корацима које предлажу да би се с више оптимизма могло гледати на период који долази.

Тема уређивачка политика, мада се није налазила на дневном реду овог састанка, наметнула се сама по себи. Разговарало се о концепту сваког листа понаособ и утврђено је да издања овог ООУР-а испуњавају функцију коју им је друштво поверило, да у том погледу није било грешака и пропуста. Оцењено је да „Политикин забавник“, по тиражу трећи недељни лист у земљи, успева да одржи квалитет, а да је код „Здраво“ и „Мозаика“ било извесних осцилација. Закључено је да је основни задатак свих редакција повећање тиража, а самим тим и утицаја на читалачку публику.

Од конкретних задатака истакнуто је да треба што пре сачинити оријентациони план обележавања 40-годишњице устанка народа Југославије.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЈЕДАН ТИХ И
МИРАН ДАН!

ЈОШ САМО ПЕТНА-
ЕСТ МИНУТА ДО
КРАЈА РАДНОГ ВРЕ-
МЕНА!

СЛУЖБЕНИЧЕ
ПАТКУ, ДОЛАЗИ
ОВАМО!

ОВО ЈЕ УЖАС! КАКАВ
ЈЕ ОВО ИЗВЕШТАЈ?

ОБРАЧУНИ СУ ИС-
ПОД СВАКЕ КРИ-
ТИКЕ!

ПОГЛЕДАЈ ОВЕ ФАКТУРЕ!
СТРАВА И УЖАС!

АЛИ, СТРИЦЕ БАЈО...
НИЈЕДАН ОД ТИХ ПО-
СЛОВА НИСАМ ЈА
УРАДИО!

ЗНАМ И НЕМА ВЕЗЕ! АЛИ
ТИ СИ МИ ЈЕДИНИ БИО ПРИ
РУЦИ КАДА САМ ХТЕО
ДА СЕ ИЗВИЧЕМ!

ОВО СУ ТРИ ПРИЧЕ О ЉУДИМА КОЈИ СУ ЗАУВЕН ИШЧЕЗЛИ ПОД
КРАЈЊЕ ЧУДНИМ ОКОЛНОСТИМА. ЊИХОВА ИМЕНА СВОЈЕВРЕМЕНО
СУ ПУНИЛА ПРВЕ СТРАНИЦЕ НОВИНА ШТО НИЈЕ ПОМОГЛО ДА ИМ
СЕ ИКАДА УЋЕ У ТРАГ ИЛИ ПРОНАЂЕ ЛОГИЧНО ОБЈАШЊЕЊЕ
ЊИХОВОГ НЕСТАННА

ЖУТИ КРУГ

Фармер Дејвид Ленг налазио се усред своје ливаде, близу куће, када је угледао познаника судију Огаста Пека. Махнуо му је руком у знак поздрава и — ишчезао!

Судија, наравно, није поверовао очима док није чуо крик госпође Ленг која је такође видела како јој муж из чиста мира нестаје. Жена је истрчала из куће а за њом и деца. Судија је искочио из чежа и појурио за њима према месту где је час раније стајао Дејвид Ленг.

На том месту није било ни њега нити било чега што би објаснило његов нестанак. Није било ни бунара, ни подземних пећина, ни живог блата, ни песка. Само трава и земља под ужареним сунцем.

У месту се брзо сазнало за нестанак Дејвида Ленга. Стотине људи трагале су фењерима и бакљама целе ноћи. Претражили су сваку стопу свих оближњих ливада и шума. Ништа нису нашли.

Званична истрага је утврдила да је ливада на чврстом кречњачком тлу и да ништа није могло да изазове изненадно одроњавање или пуцање. Уосталом, никакве пукотине није ни било.

Госпођа Ленг је доживела нервни слом. Продала је ливаду и целу фарму у месту Галтину, савезна америчка држава Тенеси, судији Огасту Пеку.

Следеће, 1891. године трава на месту где је Ленг нестао почела је да жути и направио се жут круг пречника око 6 метара. Стока никада није крочила у тај чудни круг.

Ленгова жена умрла је доста година касније убеђена да ће јој се супруг кад-тад вратити.

Није се вратио и нико га никада није видео. Случај је остао неразјашњен.

САБЛАСНИ ПУК

Требало је да постану хероји Нанкинга — три хиљаде младих кинеских војника, појачање да би се зауставило надирање Јапанаца, за време јапанско-кинеских ратова.

Кренули су марширајући, добро увежбани, свежи, пуни одушевљења. Задатак им је био да заузму положаје дуж реке Јангцекјанг на дужини од око три километра, близу стратешки веома важног моста.

Те ноћи јапански топови су ћутали. Владало је замишљено пред крваву олују.

Пуковника Ли Фу Сије-на, заповедника кинеских трупа на том делу фронта, пробудио је усред ноћи аларм. Нико на фронту није одговарао на позиве пољског телефона.

Ли Фу Сијен се обукао и

изишао да лично изврши смотру. Топови су се налазили на својим местима, такође и страже које су чувале мост. Али, од три хиљаде војника ни трага ни гласа.

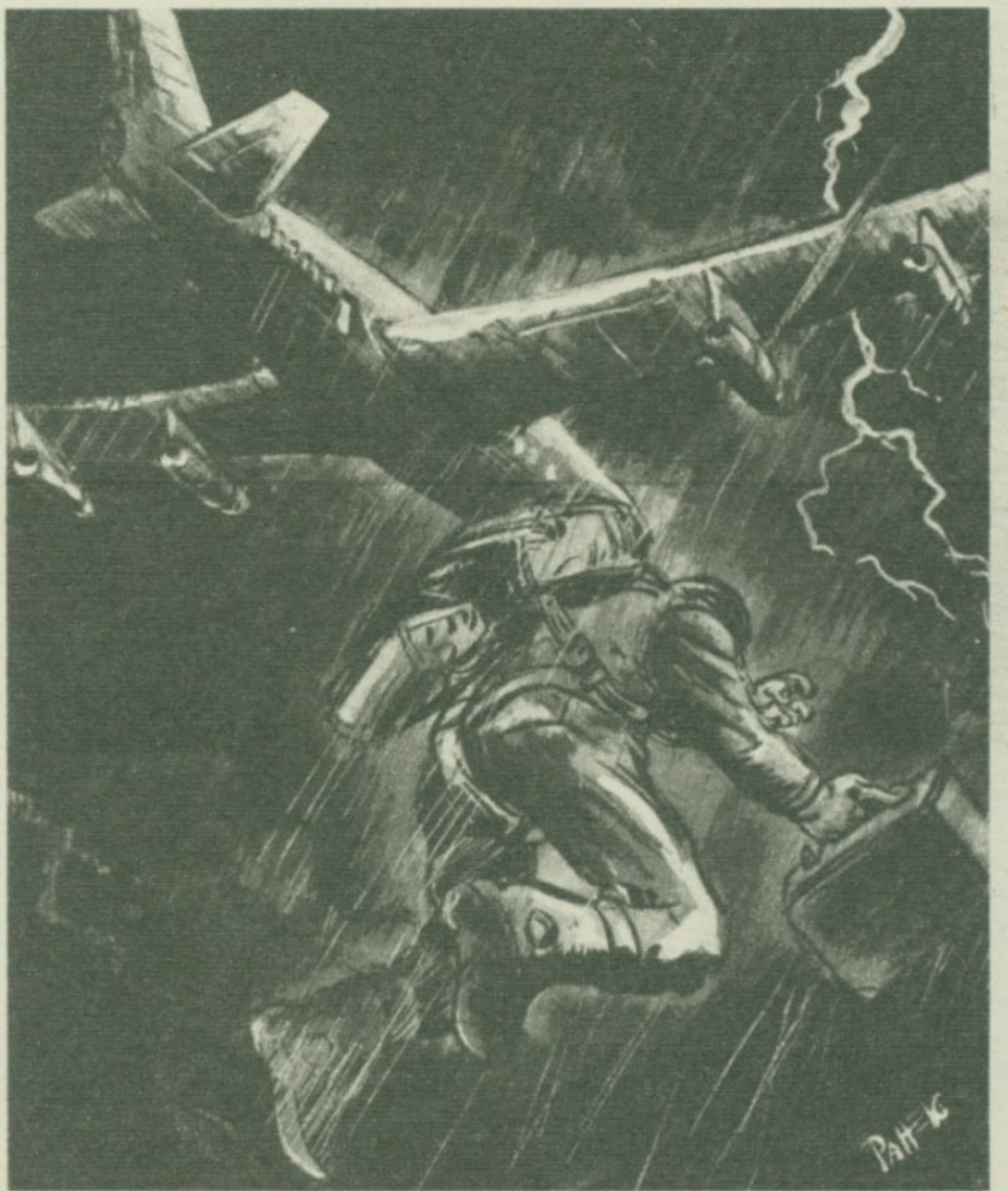
Пуковник је одмах искључио могућност колективног дезертерства. Међутим, ако је три хиљаде људи кренуло према борбеним линијама, морали су да пређу Јангцекјанг, једну од најширих кинеских река, под паљбом јапанске артиљерије. Стража на мосту није видела никог.

Ако су се повукли, морали су да прођу кроз Нанкинг. Ни тамо их нико није видео.

Да нису Јапанци извели изненадан ноћни препад? Немогуће. Трупце су биле распоређене на простору од три километра и изненадан напад без иједног испаљеног метка није долазио у обзир.

Два дана касније пао је Нанкинг. И освајачи Јапанци били су запрепашћени — у њиховим извештајима није било ни речи о нападу на кинеску војску.

Догађај се одиграо децембра 1937. године. Ниједан војник ишчезле армије никада се није вратио кући.

ПОЗДРАВИТЕ КЕТИ

Понашао се пристojно. На вратима се учтиво окренуо, насмешио се плавокосој стјуардеси и рекао збогом. Онда је искочио у олују и кишу носећи око 200 хиљада долара (56 милиона динара).

Претпостављало се да није могао да преживи скок са висине од 10 хиљада стопа (око 3 хиљаде метара) на температури испод нуле. Потера је трајала три недеље и није нашла баш ништа. Тако је Д. Б. Купер постао први успешан отмицар авиона.

Купер — то име је писало на авионској карти и листи путника — укрцао се у „боинг 727“ у Портланду, држава Орегон, новембра 1971. године. Чим су узлетели, пружио је стјуардеси цедуљу на којој је писало да има бомбу и да тражи 200 хиљада долара у новчаницама од по 20 и падобран.

Новац и падобран је добио у граду Реноу у држави Невади где је авион узео гориво. Купер је наредио да сви путници напусте авион и да пилот вози натраг у Портланд.

Изнад густе шуме Каскад планина тражио је да му отворе врата и искочио је из авиона. Претходно је од стјуардесе узео цедуљу са својим рукописом.

Када је потера дигла руке, Купер је упутио писмо великим дневним новинама. Захваљивао је свима на „разумевању и гостопримству“. Писмо је схваћено као нечија неслана шала.

Две недеље касније стигло је друго писмо. У њему је, у „пост скриптуму“ стајало: „Поздравите

Кети, плавокосу стјуардесу из Тексаса, и кажите јој да се надам да је нисам много уплашио.“

Ово је уверило полицију да нису у питању подвале — Кетино име није се ниједном појавило ни у штампи ни на телевизији. Значи, писма је писао Купер, очигледно жив, здрав и богатији за 200 хиљада долара.

Америка је за Купера почела изузетно да се интересује, постао је херој попут Робина Худа. О њему су писане књиге, комади, песме. Појавили су се постери, беџеви и мајице са његовим именом и разним паролама.

„Нисам никакав Робин Худ“, протестовао је Купер преко штампе. „Избијте то себи из главе. Био је то само најлакши начин да дођем до лове и живим на миру“.

Није вредело. Клуб „Љубитеља Робина Худа“ приредио је прославу названу „Слобода“ 1976. године. По америчким законима после пет година свака кривица застарела. Купер је могао да се појави као слободан грађанин.

Ове године два младића су на излету код Ванкувера, на северозападу Сједињених Америчких Држава, на песковитој обали реке, пронашла 6 хиљада долара. Серијски бројеви показали су да се ради о новцу из Куперовог плена.

Непознати Робин Худ није се никада појавио. Можда и зато што пореске обавезе никада не застаревају па би му порезници одузели готово сав новац. Нико му још није ушао у траг.

ВЕЛИКИ ИСТРАЖИВАЧИ

ПРВИ МЕЂ

Када је Грк Питеас објавио књигу „О океану“, опис шестогодишњег путовања на које је кренуо негде око 325. године пре н. е, мање стручни међу његовим земљацима умирали су од смеха читајући је, а већина ондашњих географа и историчара једнодушно се сложила да је све што је написао — пука измишљотина. Век касније, Питеасов подухват чинио се невероватним и хеленском историчару Полисију који је писца спорног дела без оклевања назвао „архи-фалсификатором“ (у преводу: првим међу лажовима).

У шта то нису могли да поверују Питеасови савременици? У његову тврдњу да је — опловио Британска острва! Њихова неверица може да нам се чини смешном, али у 4. веку пре н. е. западну границу познатог света — бар што се Грка тиче — представљали су Херкулови стубови (Гибралтарски мореуз). Само су се Картагињани усуђивали да напусте воде Средоземља и да се отисну у Атлан-

Где се налази Тула, »најудаљенија од свих земаља« о којој је пре 24 века писао грчки морепловац Питеас? Неки тврде да је реч о Исланду, неки да се ради о Норвешкој. Присталице ове друге теорије у прилог свом тврђењу наводе — пчеле.

тик и то, према свему судећи, не даље на север од северне обале Португалије. У жељи да очувају превласт у западном Средоземљу, држали су Гибралтар под сталном блокадом и будно мотрили да поморци других народа случајно не уплове у „спољно море“, Атлан-тик.

Питеасова тврдња да је успео да се провуче кроз картагинску блокаду и опис земље коју до тада највероватније нико из његовог дела света није видео, морала је, одиста, савременицима да звучи невероватно. Тим пре што је потекла од човека који је, у доба када то никоме није падало на ум, говорио да плима и осека зависе од Месеца и да се Северњача, супротно општеприхваћеном мишљењу, не налази у средишту неба, те да се око ње не окрећу све остале звезде.

Данас се Питеасов опис путовања по северном Атлантику сматра углавном тачним. Међутим, још нико није одговорио — како је успео да надмудри Картагињане и прође кроз Херкулове стубове.

ПЛИМА, ШТА ЈЕ ТО?

Како су подаци који су до нас дошли оскудни, остају нам претпоставке: или је лукави Питеас искористио ноћ да се провуче кроз добро чувани теснац или је, што је подједнако вероватно, потпуно заобишао картагински мореуз, те се, држећи се трговачког пута ка северу, копном упутио до ушћа реке Лоаре у северозападној Француској, а одатле до луке Корбило (данашњи Сен Назер) одакле је могао да крене на путовање.

Било како било, чињеница је да је он први Грк коме је пошло за руком да се домогне Атлантика, изузме ли се извесни Колеус који је, истини за вољу, три стотине година пре њега запловио „спољним морем“. Међутим, њега није гонила жеђ за сазнањем, већ га је пуким (несрећним) случајем изненадно невреме бацило у океан.

Питеас је на путовање кренуо из родне Масилије (данашњег Марсеја), у оно доба богате колоније грчких трговаца. Не зна се тачно врста брода на којем се отиснуо у непознато, али је то свакако била лађа прикладна за дуго путовање.

Мора да је за грчке морнаре навикле на мирне воде Средоземља, отворено море представљало прави шок: чули су, истина, за плиме и осеке, али их никада нису искусили на сопственој кожи; чули су и да постоје јаке океанске струје, изненадне буре и неочекиване промене ветра, али ни њих нису доживели.

Сигурно је да је и густа океанска магла била застрашујућа новина. Ниједан морепловац са Средоземља није до тада видео како обриси копна усред дана ишчезавају у густим ковитлацима паре, и без тога сналажење на мору било је довољно тешко. Како нису располагали навигационим инструментима, поморци онога доба држали су се обале. Овај начин оријентисања могао је да се примени у

Средоземном мору. Право је, међутим, чудо како је Питеас успео да пуних шест година лута Атлантиком где је видљивост била далеко мања и где су изненадне олује сваког часа могле да разбију брод о стене.

БЕДНИ И ПОПРИЛИЧНО ЗАОСТАЛИ

Захваљујући чињеници да је користећи сунчаник Питеас са тачношћу, која је у неким случајевима запањујућа, израчунавао географску ширину (при оцени положаја родне Масилије починио је сасвим незнатну грешку), данас је могуће утврдити правац његовог путовања.

Знамо да је од Опорта, на северозападној обали Португалије, наставио на север кроз Бискајски залив све до острва Ушант, недалеко од северозападне обале Француске, и да је затим, вероватно, препловио Ламанш у правцу рта Лендсенд на југозападу Британије.

ПИТЕАСОВО ПУТОВАЊЕ ОКО БРИТАНИЈЕ

УЛАЖОВИМА

држе у покривеним зградама како би га заштитили од кише и да га, из истог разлога, млате под кровом.

Записао је и да у далекој земљи владају изузетне хладноће, да људи воде бедан живот, станују у колибама од трупаца и шаше, једу просту храну и радо пију цурми, неку врсту пива. Све у свему, ученом Грку новооткривени народ учинио се поприлично заосталим.

Не зна се којим се путем Питеас вратио у родну Масилију. Познато је само да се, негде у североисточној Европи, искрцао на острву „где у пролеће таласи избацују ћилибар“. Научници никако да се сложе: једни су уверени да су се пре 24 века Питеас и његова посада прошетали по данашњем Борхолму, острву удаљеном 40 километара од јужне обале Шведске, а други, опет, истичу да би тај опис могао подједнако добро да се примени и на Хелголанд, острво у Северном мору недалеко од северозападне обале Немачке, које такође обилује ћилибаром. Уколико су они први у праву, Питеас је први човек античког света који је упловио у Балтичко море.

Поред недоумице око Хелголанда и Борхолма, Питеасово путовање оставило нам је још једну загатку — где је та „најудаљенија од свих земаља“ о којој је грчки морепловац такође писао?

ДАНИ ДУЖИ ОД СВИХ

Баш као и све ондашње географе, и Питеас је мучило једно питање: докле се свет простире на север? Веровало се, наиме, да је Земља пљосната и да средишњи копнени масив окружује море — Океанус — па су тадашњи учени људи, сасвим природно, чезнули да дознају где се то, на северу састају копно и море.

Вративши се с путовања, Питеас је тврдио да је донео одговор. „Најудаљенија од свих земаља“, говорио је, јесте острво Тула, шест дана пловидбе на север од Британије, на коме дан усред лета траје 24 часа. Судећи по опису, Тула би могла бити или Норвешка или Исланд. О којој је од ове две земље реч, међутим, није лако донети суд, јер оригинал Питеасовог путописа није сачуван, а подаци које нам пружају класични писци, који су га касније наводили, изузетно су оскудни.

Како се код њих може прочитати, Питеас је говорио да море северно од тајанствене земље Туле постаје све мирније и почиње да се леђи тако да људи по њему не могу ни да глове ни да ходају, како се становници острва хране дивљим бобицама и зрнвљем и да од меда који им пчеле дају праве неку врсту медовине.

Море које се мрзне вероватно се односи на пределе у непосредној близини Арктика, па би, према томе, претпоставка да је Тула данашњи Исланд била оправдана. Присталицама ове теорије рачуне су, међутим, помрсиле — пчеле. Јер, пчеле се не могу наћи тако далеко на северу, али их има у Норвешкој. Невоља с овом другом претпоставком је у томе што Норвешка није, како је Питеас за Тулу тврдио, острво.

На још једно питање данас више нико не може да одговори: да ли је пустоловни Грк уопште стигао до Туле или је све што је о њој причао само чуо?

По Питеасовом повратку у Манилу, Грци више нису предузимали путовања на север, јер је блокада Гибралтара трајала све до пада Картагине 146. године пре н. е. То је, вероватно, један од разлога што су његове тврдње изазивале подсмех историчара и географа. Нико, наиме, још дуго није могао да их провери.

М. П.

Држећи се западне обале острва, Питеас је наставио даље на север. Иако се не зна тачно да ли се икада искрцао у Ирској, сигурно је да је добро проучио њене обале, јер је на основу података које је он тада скупио грчки астроном и математичар Ератостен сто година после овог путовања тачно одредио место Ирске на географској карти.

Питеас је опловио око читаве Британије, забележио да има „троугласти облик“ и чак проценио укупну дужину њене обале на 4 684 морских миља, а ширину Ламанша, од Довера

до Калеа, на 17,5 километара. Показало се да је у баратању с миљама био далеко несигурнији него при израчунавању географске ширине — обала непознате земље учинила му се двоструко дужом него што јесте, а Ламанш читавих 15,5 километара ужи (на том месту канал је широк 33 километара).

Мада је историчар Полибије тврдио да је Питеас пропутовао пешице целу Британију, много је вероватније да се неколико пута искрцавао на разним местима острва. О Британији је, између осталог, забележио да жито

ЕХ ДА ЈЕ БАКЕТИНЕ

Добричина и веселян:
Фрањо Владић

Куље је надимак Фрање Владића, а Фрањо Владић је фудбалер, по неким, најбољи кога је Мостар имао. У државни тим увео га је Рајко Митић. То су били Владићеве звездане тренуци у репрезентацији. Нису дуго трајали, напосто, плавокоси момак није се уклапао у фудбалске шеме, стратегије и уопште живот „по распореду“. Поготову у матичном клубу „Вележу“ није држао до тога, али „Вележ“ је нешто друго.

Мостарци веле да се талент за баратање лоптом, попут Владића, не рађа тако често. Мада већ више од годину дана игра за грчки тим „АЕК“, присутан је у Мостару: где год да се седне, на јавном месту, у граду — неко га већ помене.

Владић је био и остао мезимац Мостараца. У граду су поникли и поштовање стекли многи „Вележови“ играчи, Душко Бајевић је чак добио надимак — Принц, али Куље... Куље је један. Једноставно, Владић игра фудбал за то што воли, а не због пара и славе, па кад му се игра — игра, кад га мрзи — мука с њим!

ЈЕ Л' ГЛЕДА СТАМПИ!

У ствари, Владић живи по своме. И данас, у тридесетој години, он је остао велико дете. Рођен 1950. у веома сиромашној вишечланој породици, у детињству се злопатио. Казу, умало да га улица узме под своје. Једва је некако завршио основну школу, а кад је касније постао познати фудбалер и на једном састанку у историјама клуба тренер

Ако упитате Мостарце која је личност најчешће помињана у граду, многи ће одговорити: — Куље!

Вишњевац објашњавао фудбалску тактику и стратегију исписујући кредом по табли неке замршене линије и знаке, Куље се смрачи па из задњег реда опали:

— Их, да сам знао да ћу морати да учим са табле, ишао бих у школу, не бих играо фудбал!

Образовање му је танко, али срце велико. Кад му неко затражи новац — даје. Хоће и гладног да нахрани и жедног да напоји. За враћање не пита. Опет веле: играјући фудбал добио је много пара, а тешко да има штогод на

било коју тачку, захваљујући тананом осећају за фудбал. На својој првој утакмици за државну репрезентацију, а било је то против Енглеца на Вемблију, дао је диван гол. Срећан, потрчао је у загрљај Душку Бајевићу, који је такође играо у тиму, и уместо коментара о голу, што је било природно очекивати на тако важној утакмици, упитао га:

— Дуле, шта мислиш, је л' ме Стампи гледа на телевизији?!

Знате ли ко је Стампи? То је Изет Мујкић разносач пртљага у мостарском

њему. Мада делује трмо, често је главна личност жестоких удурми.

КАРТАЊЕ У ТОАЛЕТУ

За време припрема државне репрезентације у хотелу „Лав“ код Сплита, Владићу и некадашњем играчу „Црвене звезде“ Богићевићу-Блекију пало је напамет да се сами возе хотелским аутобусом. Кришом су се увукли у њега. Богићевић је сео за волан, Владић позади. Кренули су пут града. Причају да је Владић уз пут наплећивао карте и да су се лепо забављали!

Блеки и Куље су оставили потомству још „успомена“. Како обојица воле картање и то у паре, на поменутим припремама у хотелу „Лав“, смислили су

Коцкање је Владићева слабост. Истина, у томе није професионалац, али мора да „окрене“ покер. Неком приликом отишао је у Сарајево да припомogne „Железничару“ на пријатељској међународној утакмици. До Сарајева је стигао сопственим аутомобилом, а у Мостар се вратио без њега. Један Сарајлија, аутомеханичар, „одрао“ га је на картама, па му узео и кола. Видевши га без аутомобила, тадашњи тренер „Вележа“ Сулејман Ребац, знао је шта се догодило.

— Где су ти кола, Куље?

— Пусту, Суле, како дошло, тако отишло!

ШТИГЛИЦИ ПРЕ СВЕГА

Владић би се радије одрекао фудбала него лова на штиглице. У томе је врхунски мајстор. Не зна да објасни зашто воли баш те птице певачице, али не може да замисли ниједан слободан тренутак, а да не скосне у околину града по штиглице. Лови их пмоћу гране, такозване — бакетине облепљене куваном жутим гумом коју скида са старих ципела. Док Куље чека прикривен у близини, штиглици облећу око гране и када слете на бакетину, ножице им остају „прилепљене“ за гуму смешу. Просто, рекло би се, али није. Треба трагати за штиглицама и пешачити сатима по шуми и бреговима, морају се познавати особине штиглица, смешу није лако припремити и још по нешто ваља учинити, а све то Владићу није тешко, напротив.

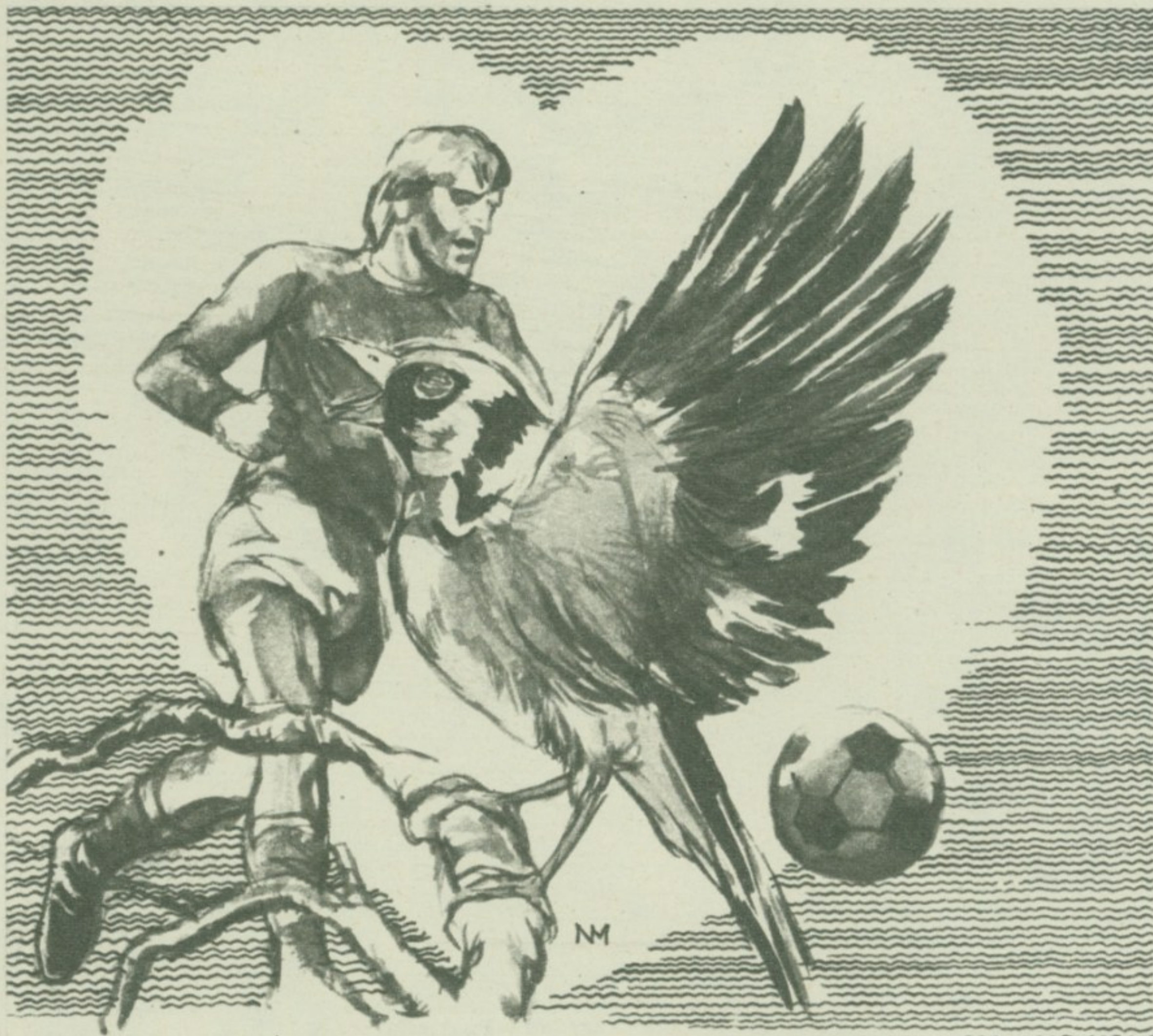
Једанпут је „Вележ“ гостовао негде у Европи. Воз је прешао границу и стао. Док се чекало на његов полазак, Владић се изгубио. Сви из екипе су се узмудили, пасоши су се налазили код вође екипе. Куље без докумената. Близу је граница, док се ствари расчисте... биће проблема. Изненада, Куље се појавио и одушевљено рекао Репцу:

— Сула, ал' има штиглица по свим шумама! Ех, да је бакетине да забацим!

Дуго ће се памтити „Вележова“ утакмица са енглеским тимом Дерби Каунтијем за Куп УЕФА-а одиграна у Мостару. Прву, у гостима, „Вележ“ је изгубио са 3:1. У реваншу, уочи меча, Владић је у псноћ побегао са заједничког конака тима из хотела „Мостар“. Спустио се кроз прозор низ креветске чаршаве и право у шуму. Целе ноћи је јурио штиглице. Вратио се кад је свануло. Пукао је глас по Мостару: „Владић хватао штиглице а „Вележ“ бије битку за углед!“

Куље је ипак стављен у тим. „Вележ“ је победио противника са 4:1. Иако није спавао целе ноћи, Владић је дао гол са 25 метара који ће дуго памтити. Сви се слажу: била је то његова утакмица живота.

Миленко Тодоровић

штедној књижици. Ако је који динар и сачувао, сачувао је оно што је добио у Грчкој и то захваљујући пријатељу Душку Бајевићу који игра с њим. Он му дође и отац и мајка, без њега је као без руку. Слуша га без поговора.

Није далеко од истине тврдња да Владић може на терену да погоди лоптом

хотелу „Ружа“, омањи хроми човек који тешко може да замисли живот без „Вележа“ и његових играча!

Владић је ожењен и има две кћерке, ал' опет, где ће Мостар без њега и сн без Мостара. Зато је више у кафани него у кући. Или препричава вицове, или се причају догодовштине о

како да доскоче савезном капитену Миљану Миљанићу који је захтевао строг спортски живот. Између осталог и одлазак на починак у одређено време. Пошто сачекају да сви легну, Блеки и Куље похитају у тоалет. Тамо чућеи распале партију за партријом, разуме се на — клозетској шољи!

Кад се човек зове Христос

Кад би вам неко тврдио да су Јован, Марко, Стеван, Михајло, Никола, Петар, Павле, Ђорђе или Лазар страна имена, ви бисте му с разлогом пребацили да говори бесмислице. Па ипак, с чисто историјског гледишта он би био у праву. Сва та имена су се јавила под утицајем хришћанске цркве, првобитно су припадала свецима или личностима из Библије, и сва су хебрејског, грчког или латинског порекла.

Црква је, сасвим разумљиво, подстицала употребу таквих имена, јер се преко њих ширио и култ истоименог свеца. Понени ревностни верници, међутим, нису се задовољавали тиме. Хтели су свом сину да дају име самог оснивача хришћанске религије, Исуса, или његов надимак Христос (што на грчком значи »помазани, посвећени«). Ту су се и свештеници нашли у недоумици. Зар да се успротиве једној тако побожној жељи? А опет, зар смеју грешни људи да носе име божанства?

Поједине хришћанске цркве различито су се определиле у тој недоумици. Православне цркве у источној Европи углавном нису имале ништа против имена Христос, па отуда бугарско Христо, наше Риста, из чега су затим изведена и презимена Христић, Ристић, Христов итд. Код католика и протестаната тако нешто није било дозвољено. Име Исус (Језус) било је забрањено и на истоку и на западу, али је у Шпанији начињен изузетак: Хесус је и данас једно од чешћих мушких имена у Шпанији и

Латинској Америци, па је чак створен и женски облик Хесуса.

Из сличних разлога, у православним земљама није било уобичајено да се жене зову Марија, што је према Библији име Исусове мајке (Богородице). Код католика, напротив, то је било најчешће женско име, и понегде је давано свакој девојчици без разлике, макар као друго или треће име (у спојевима као Ана Марија и слично). Штавише, верска затуцаност довела је дотле да је исто име давано и мушкој деци, »ради заштите«. Међу танвим »мушким Маријама« нашли су се и многи познати књижевници, од Матеа Марије Бојарда, италијанског песника из 15. века, преко Винтора Игоа (који се пуним именом звао Виктор-Мари Иго), па до Рајнера Марије Рилкеа и Ериха Марије Ремарка у нашем столећу у Немачкој.

Зачудо, шпанска црква, која је једина допуштала име Исус, једина је међу католицима нерадо прихватала име Марија. Као замена, у Шпанији су створена посебна женска имена према различитим приказима и светилиштима Богородице: Пилар, од **Марија дел Пилар** (»Марија од стуба«, светилиште у Сарагоси); Консепсион, скраћено Кончита, од **Марија де ла Цонцепцион** (»Марија од зачећа«); Мерседес, од **Марија де лас Мерседес** (»Марија од милости«), итд. На исти начин је настало и име Долорес, које многи употребљавају и ван Шпаније, најчешће не слутећи да оно значи — »болови« (**Марија де лос Долорес** — Марија од болова).

У КИНИ РОЂЕНА

ПРВА РИБА ИЗ ЕПРУВЕТЕ

Пре две године свет је добио своју прву бебу из епрувете Енглескињу Луиз Браун. Њено рођење названо је догађајем столећа. После такве сензације успех кинеских биолога који су овог лета »произвели« прву рибу из епрувете не може да звучи тако фантастично.

Тај првенац је златна рибица, нема име и презиме и до августа 1980. достигла је дужину од 7 сантиметара. Рибица је настала само од једног родитеља, односно без уобичајеног оплођавања јајне ћелије. Овај процес зове се клоновање.

Беба је, као што се и очекивало, испала плунута »мама«.

Златну рибицу из епрувете, прву на свету, одгајили су биолози Кинеске академије наука из Вухуа. Почели су тако што су из тела одрасле рибе узимали обичне ћелије и културе годину дана гајили засебно. Онда су језгро (нуклеус) ћелије једне

од култура пресадили у јајашце златне рибе из кога је претходно уклоњен нуклеус.

»Комбинација« се примила, почела да расте и да се развија да би, на крају, постала права самостална јединка.

На први поглед подухват личи на бесмислен »шоу« далеко поодмакле генетике. Далеко од тога. Клоновањем се утире пут значајним будућим достигнућима.

Рибе, као и све животињске или биљне врсте настале без полног размножавања, идентичне су копије. То значи да, када се једном добије идеалан примерак, те идеалне особине могу прецизно да се преносе на следећа поколења.

Техника клоновања увелико се примењује, али је ово први успешан покушај са рибама.

Никад није рано

Да никада није касно, то сте већ ко зна колико пута чули. Да ли вам је, случајно, никада пало на памет да, када се о неким особама ради, можда никада није ни рано? Наведена тврдња, истина, има извесна ограничења. Тачка је уколико се односи на — генијалце.

Примера ради, енглески филозоф и економиста Џон Стјуарт Мил (1806—1873) почео је да учи грчки са три године. Латинским је сасвим лепо владао у петој, а вишом математиком почео је да се бави у осмој.

Да ће једнога дана постати један од највећих светских виолиниста, Јехуди Мењухин показао је још као двогодишњак — већ тада, класична музика га је просто опчињавала. Виолину је почео да учи као петогодишњак, а годину дана касније први пут је и наступио у пратњи симфонијског оркестра из Сан Франциска.

Моцарт је свој први клавирски концерт компоновао са шест, а знао је немачки, француски, италијански и енглески са свега осам година.

Да је рано, рано је. Да је реч о »малим чудима«, и то је тачно.

**МОЖДА
ЋЕМО
ТАКО
ЖИВЕТИ...**

КУЋА НА ВЕТАР, СУНЦЕ И ОТПАДНЕ ВОДЕ

Више нема никакве сумње — статистички прорачуни показују да ће, настави ли човечанство овим темпом да троши резерве гаса и нафте, за 75 година постојеће резерве ових горива бити потпуно исцрпене.

Све донедавно веровало се да ће нуклеарна енергија једном засвагда решити енергетску кризу. Данас је све већи број оних који се плаше кварова на атомским централама и кобних последица радијације која том приликом „исцури“ у атмосферу (прошлогодишњи случај атомске централе „Острво три миље“ у САД). Па, ако су кварови, на крају крајева само усамљени несрећни случајеви, питање одлагања атомских отпадака проблем је који, како сада ствари стоје, неће ни у скорој будућности бити решен на задовољавајући начин.

Имајући све ово на уму, научници неуморно трагају за новим изворима енергије. Снагу воде — река, језера, па чак и плиме и осеке — човек је већ употребио за добијање електричне струје. Али, шта рећи о још недољено искоришћеној енергији сунца и ветра?

Кућа на нашој слици покушај је екипе конструктора и стручњака да

створе дом који би се потребном енергијом у потпуности сам опскрбљивао: снага ветра користила би се за добијање електричне струје, сунчева енергија за загревање, кишница за пиће и остале потребе у домаћинству, природни отпади за добијање метана за кување. Власник ове „куће сутрашњице“ не би зависио од великих снабдевача енергије (топлане, електране, градског водовода), па га, према томе, чак ни коначни нестанак постојећих енергетских залиха не би погодио.

Кућа би морала да буде окренута југу како би што већа количина сунчевих зрака падала на соларне колекторе на крову. Топлотна енергија коју „заробе“ колектори користила би се за загревање кишнице у резервоарима, а ова, преко мреже цеви, за загревање просторија. Пошто прође кроз филтер (пречишћивач), кишница би могла да се употреби и као вода за пиће, кување и купање.

Поборници замисли о

ДОМ СА СОПСТВЕНИМ ИЗВОРИМА ЕЛЕКТРИЧНЕ СТРУЈЕ, ТОПЛОТНЕ ЕНЕРГИЈЕ, ВОДЕ И ГАСА — ЗАМИСАО САЊАРА ИЛИ ПРОЈЕКАТ КОЈИ БИ МОГАО ДА РЕШИ СВЕ ОЗБИЉНИЈУ ЕНЕРГЕТСКУ НЕСТАШИЦУ?

коришћењу сунчеве енергије признају да у тој области један проблем за сада није решен: сунце зрачи највећом количином топлоте у току летњих месеци, дакле, управо у оно време када су потребе за грејањем најмање. Зато је неопходно или да се пронађу начини ускладиштења ове „летње“ енергије или да се у току зиме са „скупљања сунца“ пређе на неки други вид производње топлоте.

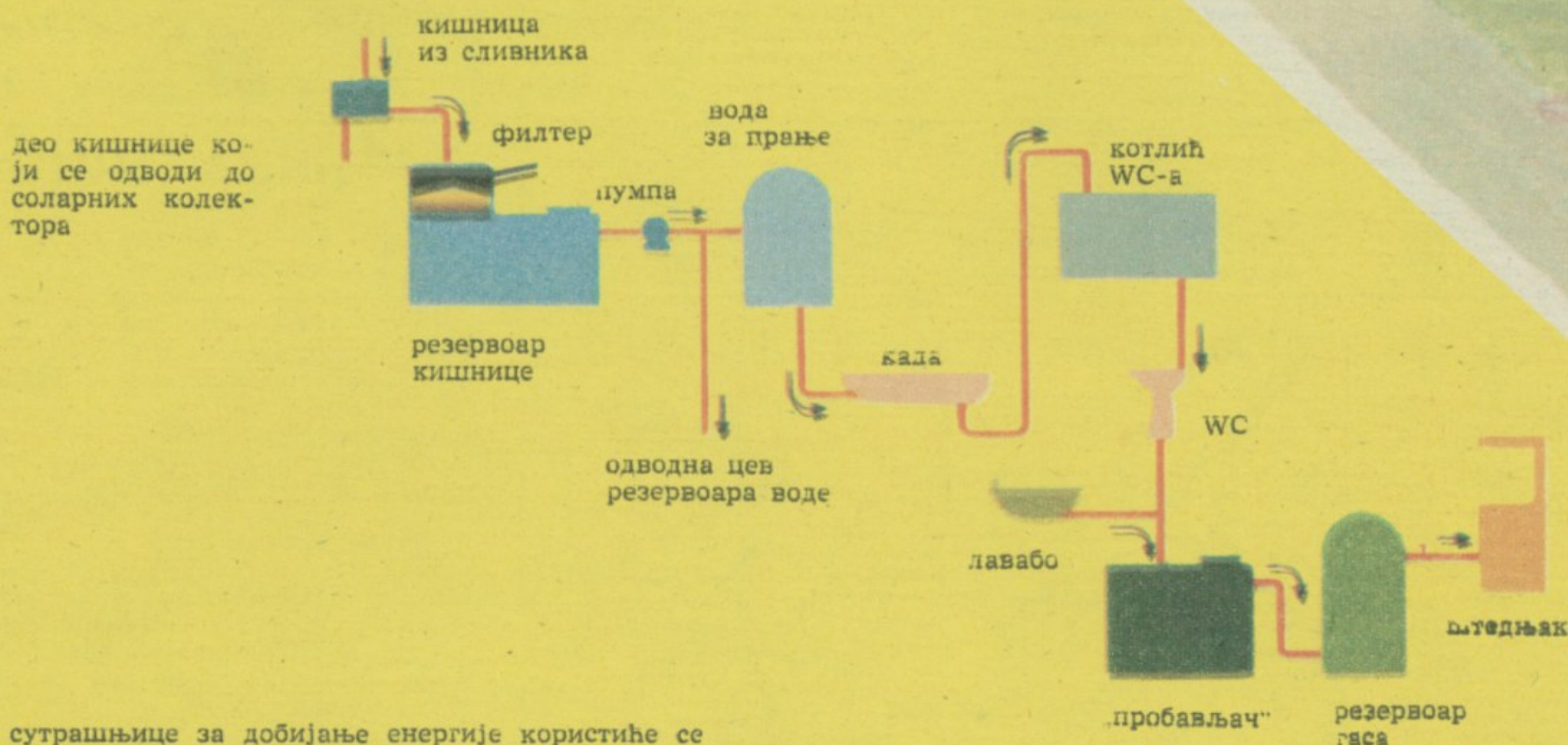
Испод темеља куће, на нашој слици, не само да се налази складиште (заправо наслага камења, песка и земље) за топлотну енергију добијену из соларних колектора, већ је она снабдевена и генератором који прои-

зводи електричну енергију у време када сунце изневери. Како се генератор покреће снагом ветра, проблем осветљавања и грејања за зимских вечери на овај начин је решен.

Конструктори су предвидели још један несвакидашњи извор енергије — тзв. „пробављач“, на праву која отпадне воде из домаћинства и људске фекалије претвара у метан, гориво за штедњаке.

Да ипак није реч само о смелој замисли неколицине занесењака, доказало је неколико експерименталних „кућа на ветар, сунце и отпадне воде“ изграђених у САД које су испуниле већину предвиђања својих конструктора.

ПРОТОК ВОДЕ

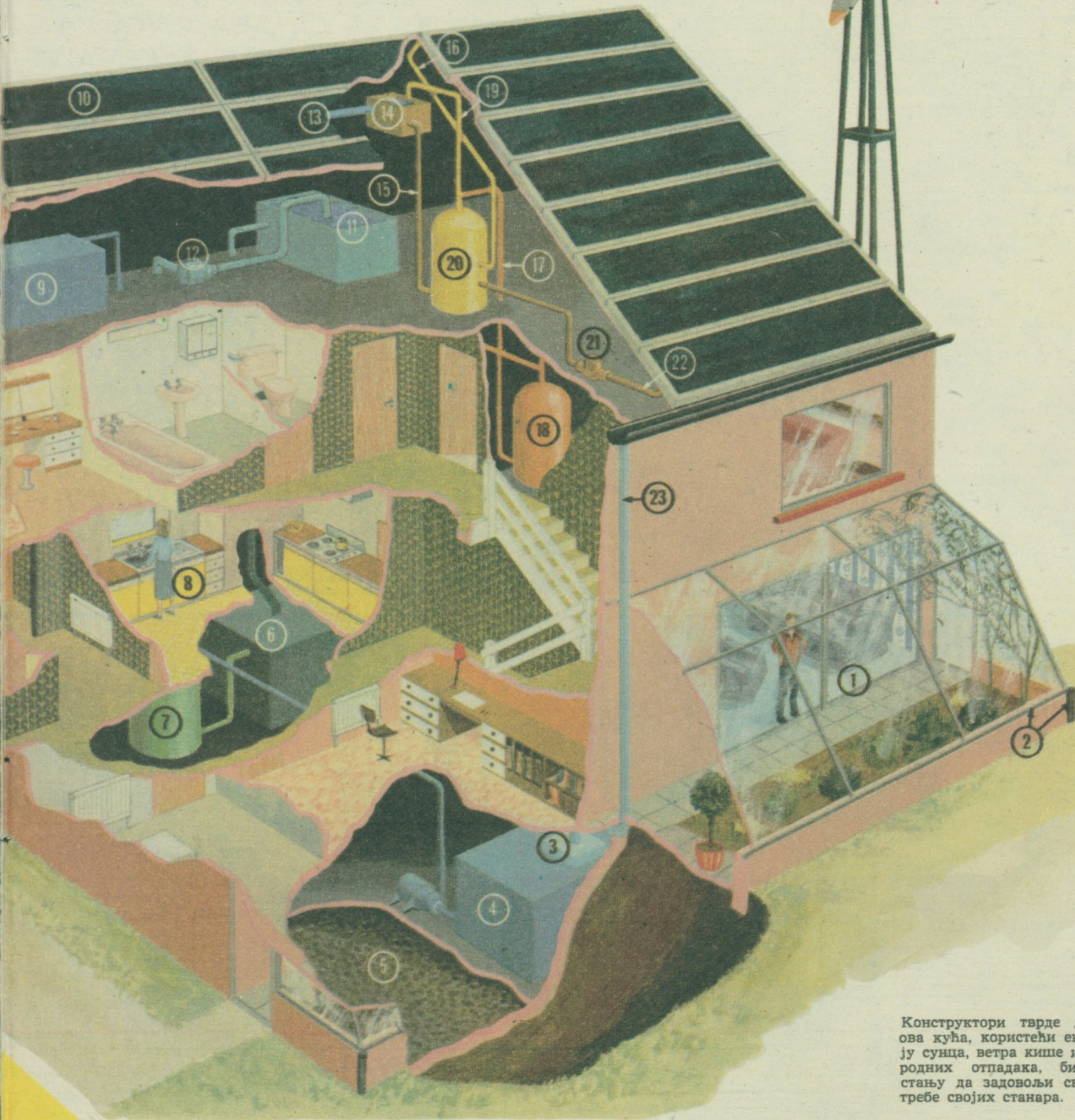

У кући сутрашњице за добијање енергије користе се не само кишница већ и отпадне воде.

1. Стаклена башта
2. Сливник за кишницу
3. Филтер
4. Вода за пиће добијена пречишћавањем кишнице
5. Складиште топлотне енергије, заправо, наслага камења, песка и земље
6. „Пробављач“
7. Резервоар метана
8. Одвод употребљене воде

9. Резервоар воде за пиће
10. Соларне плоче са колекторима
11. Вода из купатила, кухиње, итд. која се користи и за WC
12. Пумпа
13. Залихе воде
14. Резервоар хладне воде
15. Цев соларног резервоара
16. Топла вода из соларних колектора

17. Цев за одвод топле воде до резервоара
18. Резервоар топле воде
19. Цев за одвод вишка воде
20. Соларни резервоар
21. Циркуларна пумпа
22. Повратна цев до соларних колектора
23. Кишница
24. Генератор
25. Ветрењача

Конструктори тврде да ће ова кућа, користећи енергију сунца, ветра кише и природних отпадака, бити у стању да задовољи све потребе својих станара.

ЖИВОТ КАО ПОЗОРИШТЕ

Готово сви новински чланци који бележе одлазак у пензију глумица почињу истим, већ добро познатим речима: „Са сцене је сишао...“ Глумац, јунак наше приче, није одлазећи у пензију сишао са сцене, он је са ње — пао. Буквално. И то на леђа. Ево шта нам је о том прилично неуобичајеном одласку са „дасака“ испричао Борис Јовановић.

— У Дому културе у Бољевцу играли смо Ђо-пићеву „Осму офанзиву“. Како је Дом тек био отворен, то ни сама сцена ни бина иза ње нису још биле потпуно уређене: није било ни светла ни оградe. У једном тренутку требало је заједно с Миланом Поповићем да се појавим на сцени. Тапкајући за њим по мраку, шапнуо сам „Паз да не паднеш!“ Таман сам то изговорио, уместо на бину закорачио сам у празно, односно у подрум који се налазио испод ње. Тако се моја глумачка каријера завршила не опроштајном — представом, него преломом кључњаче и четири ребра. Два месеца сам остао у постели.

ПАЗИ НА ПСА!

Кад смо-у Зајечару, где Борис Јовановић живи, питали како можемо да га нађемо, рекли су нам да то неће бити тешко: треба само проћи поред зграде СУП-а, доћи до библиотеке, па онда на првој раскрсници, код бензинске пумпе, скренути полудесно. Одмах ту је школа и у њеном дворишту кошаркашко игралиште а преко пута кућа у којој станује Борис. Како се зове улица и који број носи кућа то нико није могао да нам каже: уосталом, шта ће вам то, рекли су, питајте само за Бору Јарета, сви знају где станује. Тако смо и учинили. Ушавши у двориште зграде преко пута кошаркашког — игралишта, угледали смо у хладу кај-сије постаријег човека како дремује. Да ли је то он, Бора Јаре? Да ли је неумесно употребити надимак по којем га зна читав Зајечар? Да га можда не увредимо? Боље је да питамо да ли ту станује Борис Јовановић.

— Борис Јовановић?! — зачудио се човек под кај-сијом. — Не познајем га. Мора да је неки нови.

— Није, рекли су нам да одавно ту живи — објашњавамо. Узалуд. Такав у комшилуку не постоји. Како не постоји чудимо се и гласно преслишавамо да можда нисмо погрешили улицу. Видећи нас у невољи човек у хладу покушава да нам помогне:

— А шта је тај што га тражите?

— Глумац — одговарамо.

— А, ви тражите Бору Јарета — досетио се стари Зајечарац и показао нам Борину кућу.

Камен нам пада са срца али само док нисмо стигли пред капију глумчевог дворишта: унутра, три пса. Мала, додуше, али никад се не зна... Уз извесно оклевање улазимо поребарке и меримо колико метара има до улаза у кућу. Пси лају али не насрћу. Уто се појавила домаћица, убрзо за њом и Бора. Још увек зазирући од паса седамо у двориште. Бора примећује наше погледе и каже:

— Не бојте се! Нису опасни: само воле да се играју. Знате, пси нису по рођењу љутити. Зли су само кад доспеју у зле руке: као да примају особине својих власника. Да вам испричам једну анекдоту о овим мојим. Пре месец-два ставио сам на капији таблу на којој сам написао „Паз

ПРАВИ СЕ

УМОРАН ОД ДУГОГ ХОДАЊА, ЗАЈЕЧАРСКИ ГЛУМАЦ БОРИС ЈОВАНОВИЋ, ПОЗНАТИЈИ КАО БОРА ЈАРЕ, ЗАНОЋИО ЈЕ С ДРУГОВИМА НА ЛИВАДИ. КАДА СЕ ДВА САТА КАСНИЈЕ ПРОБУДИО, ЛЕЖАО ЈЕ У ЗАГРЉАЈУ МЕДВЕДА.

на пса!“ Пролазе комшије, загледају таблу, па ове моје псе, и питају:

— Шта ће ти та табла, Јаре, кад ове твоје цукеле и не знају честито да лају?

— Па баш зато, одговорио сам, што не знају: лепо сам написао да пазите на њих. Могло би неко да их нагази!

ЉУТИТИ ЗБОГ НОВИНА

Приметивши да му надимак Јаре нимало не смета, питамо га како га је стекао.

— Као дете — објашња-

ва. — Живео сам с родитељима у Књажевцу и сваког лета ишао код деде у Сврљишки Миљковац. Деда је био богат и имао доста стоке: „крпну марву“ ували су чобани а ми, деца, јагњад и јариће. Једног дана упало ми је у процеп јаре. Нисам хтео да га оставим само па сам набацао пранчице унутра и некако се смандрљао доле. У међувремену, почео је да пада мрак па како ме није било, деда је са чобанима пошао да ме тражи. Срећом, нашао ме пре него што се ноћ сасвим спустила, од хладноће смо већ почели да дрхтимо и јаре и ја. Кад ме је угледао свог згрченог на дну процепа, спласнула је љутина. Сишавши доле да помогне чобанима да ме извуку, рекао је:

— Много си незгодан и немиран. Исти си ко ово јаре: само врат ломиш.

Ето тако сам стекао надимак по којем ме сви памте. Бору памте по много чему. Рецимо, по школи, првој за мале Роме у Књажевцу. Учионица је била на степеништу. Као табла служила су врата од подрума. Првом часу присуствовала су три-четири црнпуста дечачића које је дан раније Бора срео пред излогом књижаре како радознано зуре у књиге. На следећем, већ их је било више. И тако, дан за даном, све док се није окупио читав разред од тридесеторо деце.

Прича о школи на степеништу брзо се пронела градом па је једног дана у њу бануо новинар са фотоапаратом. Добивши сва потребна обавештења, пожурио је да напише чланак. Сутрадан, у импровизованој учионици, Бора није затекао ниједног свог ђака. Чудио се, чуддио, па решио да „испита ствар“ и из истих стопа кренуо кућама ђака: убрзо је сазнао узрок колективном изостанку.

— Шта си нас турио у новине па нам се сад сви смеју! — љутили су се.

ДА СИ МРТАВ

— Једва сам их убедио да немају чега да се стиде, напротив — присећа се Бора. — Требало им је више од недељу дана да се одљуте и врате у „школу“, а сада су неки од њих инжењери, лекари, техничари.

ПРИВИЋЕЊЕ

Попут многих других глумаца, Борис Јовановић је за 60 година живота променио низ занимања док није дошао до оног „правог“. А оно није имало баш никакве везе са школом коју је завршио, а завршио је Поморску академију. Писао је кратко, од 1937. до почетка рата. У то време опробао се и као ронилац. И сигурно је да му тада на памет није падало шта ће му бити коначно „опредељење“ до којег је дошао сасвим случајно.

На неком скупу вајкао се Тоза Цветковић, управник Удружења глумаца, да не зна шта ће и да ће по свој прилици морати да откаже представу „Две сиротице“, јер се разболес глумац, носилац главне мушке улоге.

— Што да откажеш — добацио је неко од присутних — ето узми Јарета, он је све у животу пробао па што да не проба и да глуми?

И тако је Бора доспео на „даске“ са којих више није силазио, сем када је у питању била његова друга страст — путовање. Пешице, на коњу, у таљигама, на трактору, у фургону. Свеједно. А тих путовања било је да им се ни број не зна. Једно му је ипак посебно остало у сећању.

— Било је лето, педесет треће. Једно поподне нашао сам се са старим друговима, Пужом. Пером

зо су сви заспали осим мене. Ја некако нисам могао. Опала ме звездана ноћ, певање славуја и жубор воде, па ми се није дало да спавам. Негде пред поноћ је мало захладило па сам решио да попијем мало ракије да се загрејем и да се завучем под ћебе. Заспао сам пре него што сам чини ми се и спустио главу. Последње чега сам био свестан било је неко клопаране у даљини.

Пробудио сам се од неког притиска, од осећаја да ми неко дува у врат. Још бунован отворио сам очи и угледао неку рутаву шапу преко груди. Погледам мало боље а оно — поред мене лежи медвед! Да човек не поверује! Зажмурим, па опет отворим очи и угледам исто што и малопре, правог правцатог медведа. Наравно, помислио сам да ми се привиђа. Само, није ми било јасно што ми се привиђа овако крупна животиња: слушао сам да се, у случајевима кад је бунован, човеку привиђају миш, мачка, највише пас. А да се неком привидео медвед, то нисам чуо. Нај-

боље је да се умијем, одлучио сам, и хтео да устанем. Кад, хоћеш! Само што сам мрднуо, она шапа ме притисну на земљу, па ни макак.

МАЧКА СА ЧЕТИРИ НОГЕ

Видим да ће бити белаја, па почнем да дозивам Пужу који је спавао до мене. А он ништа. Спава ко клада. У зло доба, кад сам већ изгубио наду да ћу успети да га пробудим, почео је да се мешкољи.

— Пужо, Пужо! — шапнем сада мало охрабрен. А мој друг ми поспан одбруси:

— Ма шта је, пусти ме да спавам!

— Пст... Пужо, бре, мечка!

На то Пужа, не отварајући очи:

— О здраво, Љубо, како си? — очигледно, мислио је да се то однекуд појавио наш друг Љуба кога смо због дебљине звали Мечка.

Дошло ми је да заплачем.

— Ма какав Љуба, ово је мечка са четири ноге!

Ово додатно „објашњење“ је помогло. Пужа је скочио као опарен а за њим и Моћни и Ветеринар па право, преко потока. Завапим:

— Дођите, бре, да је ухватите! — А они, не мрднувши ни прстом, одговарају:

— Хватај је сам!

— Онда, досетивши се ваљда да смо пријатељи, дадоше ми савет.

— Прави се да си мртав!

— Шта да се правим, кад сам умро од страха! — закукао сам и можда бих заиста пресвисо од ужаса да се одозго, са пута, нису зачули неки гласови.

— Ко је то доле? Гордана, Гордана! — викао је неко и ја сам, мада полумртав од страха, препознао глас мог старог пријатеља, Рома Аћима. Одмах сам схватио и у чијем загрљају лежим: била је то Гордана, поодрасло мече с којим је Аћимова породица обилазила села и приређивала „представе“. Сад ми је већ било мало лакше, али се ипак нисам усуђивао да се померим све док Гордана није послушно одгегала за Аћимом.

●●●

Ни данас се Борис Јовановић не одриче „дасака“ и путовања. Заигра понекад у некој телевизијској емисији или се са сеоском дружином коју води појави на некој смотри аматера. А на пут се отисне увек кад му то допусте време и здравље.

Олга Вукадиновић

КЛОВНОВАЊЕ НА АМЕРИЧКИ НАЧИН

КРАДЉИВЦИ БАКТЕРИЈА

Британски научник др Иан Кенеди био је привремено суспендован са дужности професора Универзитета у Сан Дијегу, Калифорнија, ка-

да је, крајем јула ове године, открио јавности да је грешком употребио веома опасан вирус при експерименталном процесу „калемљења“ (клонова-

ња) гена са једне врсте микроорганизама на другу.

Експеримент, којим се технички производе нови облици живота, врши се у циљу добијања организама што погоднијих за лечење разних обољења и за превентиву. Другим речима, за добробит човечанства.

Процес је, истовремено, и веома споран, јер многи научници сматрају да при извођењу могу случајно

да се створе убиствене бактерије које би угрозиле свет. Грешка коју је починио доктор Кенеди показује да су такве ствари могуће.

Авантура др Кенедија није завршена. Он је, истина, враћен на дужност, али је променио број телефона и тражио да га не унесу у именик пошто су му анонимни непријатељи даноноћно упућивали телефонске претње.

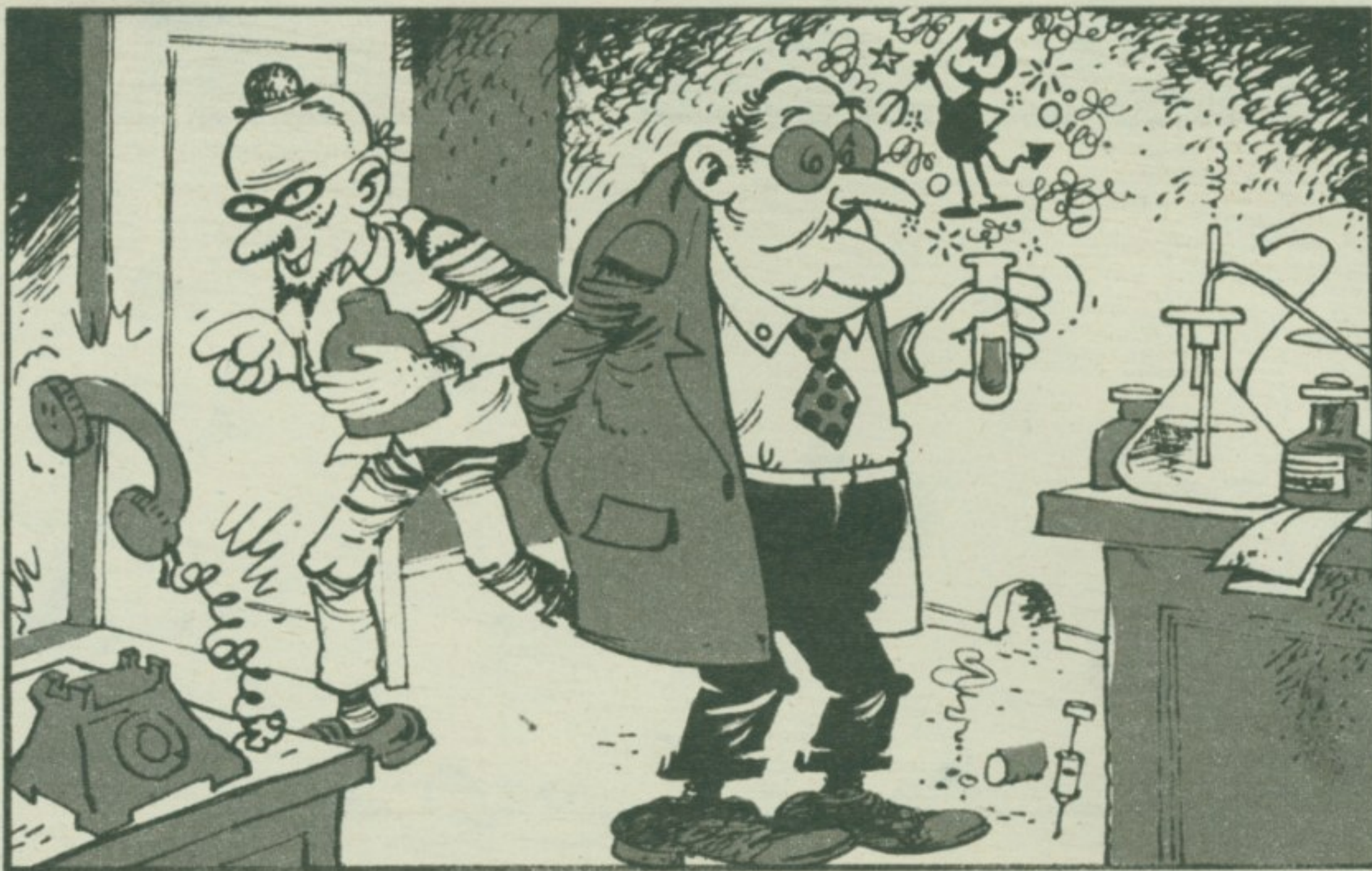
Доктор је открио да су претње учестале после нечуженог инцидента. Реч је о провали у његову лабораторију. Том приликом украдена је боца са вирусом вакцине беснила и остављена отворена у дну степеништа, у рупи за лифт.

Представник Универзитета је изјавио:

— Полицијска истрага је усмерена на претеће телефонске позиве професору и писма упућена редакцији локалних новина. Претпоставља се да је провала дело фанатика који на тај опасан начин демонстрирају против клоновања.

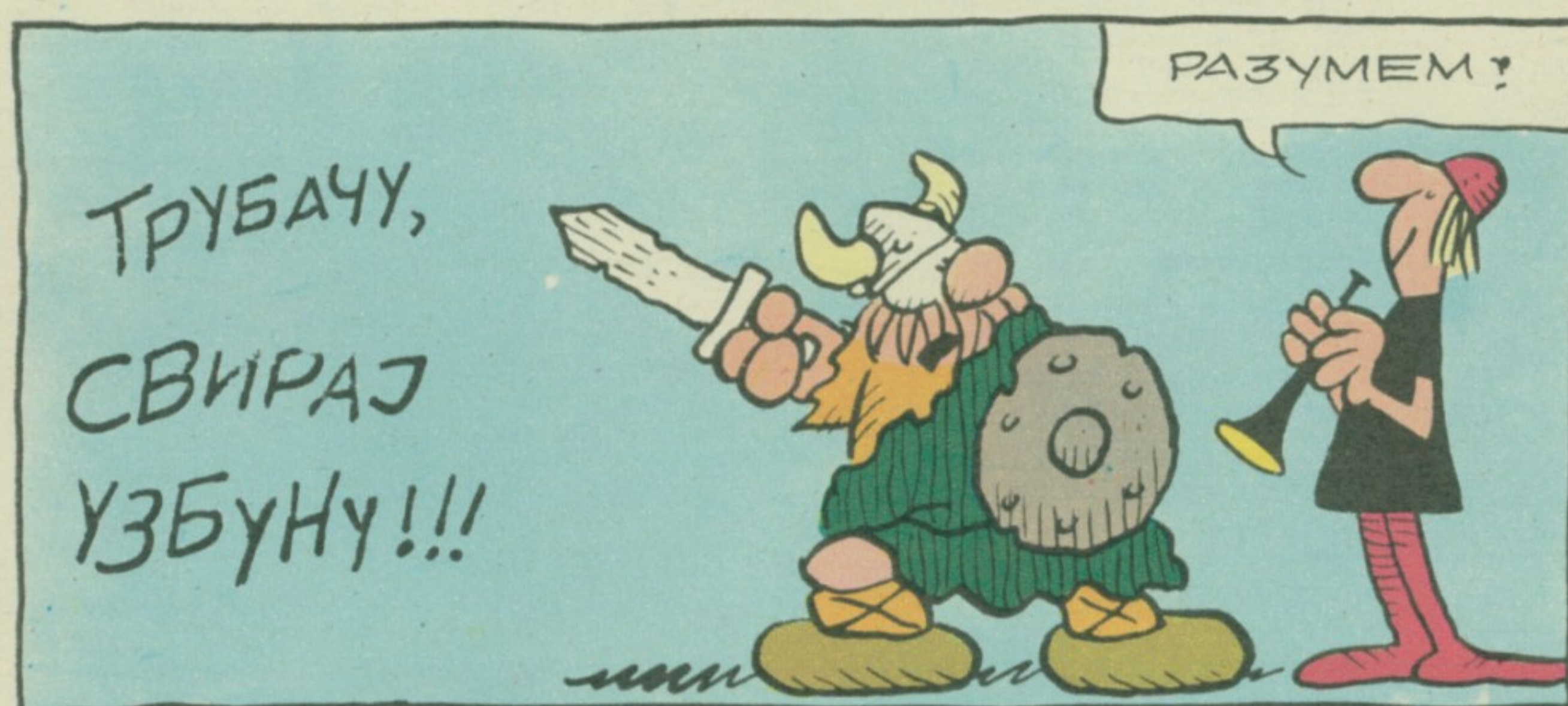
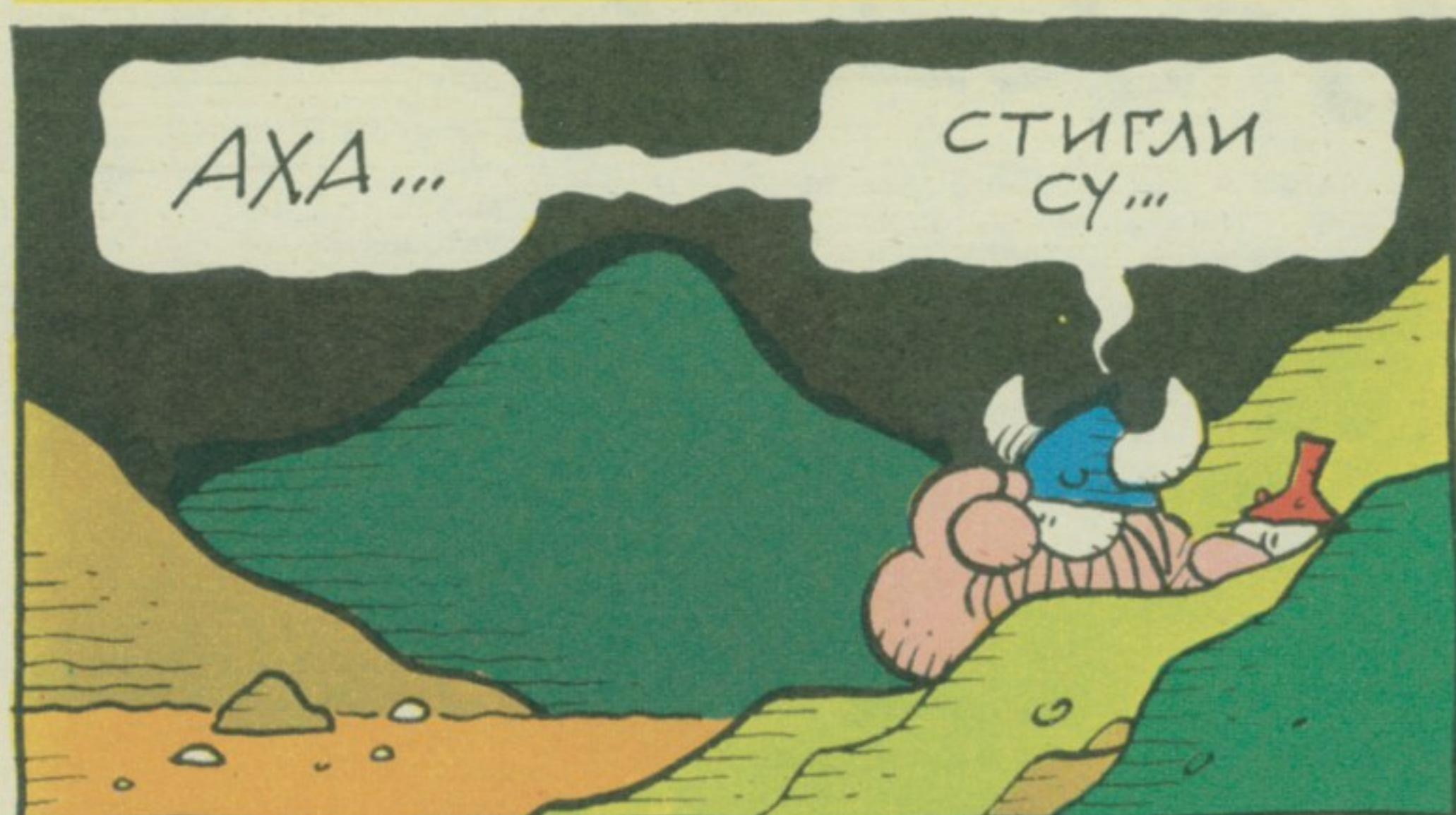
И професор Кенеди је новинарима дао изјаву:

— Постоји реална могућност да је опасна игра са микробима део плана саботаже експеримента са генима.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

Неколико недеља пошто је завршио средњу школу, шеснаестогодишњи Адријан Вокер запослио се у продавници тапета „Робинсон“ у Улици Викторија у енглеском граду Нотингему. Посао магационера није био тежак, а са колегама Ричардом, такође магационером, Доном, пословођом, и Адамом, службеником у канцеларији, слагао се добро.

Његов задатак био је да све залихе тапета које у току недеље пристигну у радњу однесе у подрумско складиште, заправо сто година стар сеф банке у чијим се просторијама налазила продавница.

Кад год би обавио посао и уградио мало слободног времена, Адријан би радознано разгледао ту 3 метра дугачку, 91 сантиметар широку и 2,5 метра високу собу омеђену зидом на којем није било ни једног јединог прозора.

Сеф је имао двострука врата: металне решетке са унутрашње стране некада су се затварале масивном бравом а и са спољашњих челичних врата био је скинут механизам за затварање. У доба када је служио правој намени, сеф се херметички затварао.

Нешто пре пола пет, 10. августа 1977. године, Адам је, носећи у рукама огроман пакет, пришао Адријану и замолио га да га однесе у складиште. Да је мало пажљивије погледао свога друга, Адријан би можда приметио његов враголаст осмех.

НЕСЛАНА ШАЛА

ПРЕСТАНИТЕ ДА СЕ ЛУДИРАТЕ!

Само што је закорачио у собицу, челична врата су се с треском задурила иза његових леђа. Тада се још није уплашио: знао је да су његови другови одлучили да се мало нашале на његов рачун.

Потпуно миран, Адријан је из свег гласа довикујући шаљивцима: — Престаните да се лудирате! Отварајте.

Управо то су и покушавали Ричард и Адам. Међутим, како им то није полазило за руком, на њихове узбуђене позиве долетео је и Дон. Није им било јасно шта се заправо догодило. Па на вратима одавно нема ни браве ни резе! Како су се онда затворила?

Сва тројица су из све снаге вукла масивну зарђалу кваку некадашњег сефа, али врата нису попустила. Очајнички су вукли све док им, уз злокобно крчкање, квака није остала у рукама.

Највише присебности испојио је Дон. Док су Ричард и Адам, бледи од страха, тупо зурили у херметички затворен сеф, Дон је отрчао на спрат и за неколико минута вратио се с овећом полуном. Покушао је да је некако подвуче под челична врата, али му је убрзо постало јасно да је труд узалудан. Било је то као да кашиком покушава да отвори конзерву.

Схвативши да сами неће моћи да му помогну, Ричард, Адам и Дон улетели су у радњу надајући се да ће неко од продаваца или купаца који су се ту затекли наћи неко решење. Неколико тренутака

касније, пред челичним вратима старог сефа стајала је узбуђена група људи. Минути су пролазили, али никоме од присутних ништа није падало на ум.

ПОТРЕБАН ЈЕ ЛАСЕР

Затворен у челичном кавезу, Адријан је чуо комешање и непрекидане гласове. Мада је већ тада био прописно уплашен, праватаника обузела га је тек када је до њега допрло нечији продоран узвик:

— Људи, па унутра нема баш много ваздуха!

Тада му је први пут кроз главу пролетела страшна мисао да би сеф могао да буде његов проб. Задрхтао је од језе.

У том часу пословођа Дон дрхтавом руком окретао је број 999.

4.55h — Дежурни службеник у централи ватрогасне службе примио је поруку: „Особа затворена у херметичком сефу“.

4.57h — Екипа ватрогасне станице из Шекспирове улице стиже пред радњу у Улици Викторија.

5.15h — Командир ватрогасне бригаде Роберт Каулинг већ увелико руководи акцијом спасавања. Пошто је најпре на парчету папира нешто ужурбано израчунао, обратио се свом заменику Стенлију Едмундсу:

— Ваздуха има још за четири сата. До тада дечака морамо да извучемо. Опрему за отварање врата немамо. То сада, уосталом, и

ДА ЈЕ АДРИЈАН ВОКЕР МАЛО ПАЖЉИВИЈЕ ПОГЛЕДАО СВОГ ДРУГА, МОЖДА БИ И ПРИМЕТИО ВРАГОЛАСТ ОСМЕХ. ОВАКО ЈЕ, НЕ СЛУТЕЋИ НИШТА, МИРНО ЗАКОРАЧИО У СТАРИ СЕФ.

чије најважније. Наш први задатак је да му некако обезбедимо довод ваздуха. Одмах донесите пнеуматску бушилицу.

5.35h — Сврдло бушилице ужасно споро задире у 61 сантиметар дебео зид. Роберту Каулингу је јасно да ће бушење трајати бар пола сата и да узани отвор не би битно побољшао довод ваздуха:

— Нема смисла да и даље покушавамо — одлучио је. — Потребан нам је ласер.

СКЛАЊАЈ СЕ ОД ВРАТА!

Његови потчињени су на трен занемели. Сви су знали да тај апарат, који концентрисаним снопом топлотног зрака од 3000° Ц у трен ока може да пробуши отвор и на најтврђем челику, има само једна фирма у читавом граду. Да ли ће успети да пронађу јединог човека који је обучен за руковање ласером?

У тренутку када је бушилица престала да ради, око Адријана је завладала злокобна тишина. Заточеник челика више није могао да се обузда: почео је избезумљено

да виче и ногама и рукама махнито ударао о врата. Тек када су му довикнули да је решење нађено, али да ће морати још мало да се стрпи, некако се примирио.

6.40h — Стручњак са ласером је стигао и уз помоћ ватрогасаца ужурбано припрема апарат.

У међувремену, Роберт Каулинг се предомислио и наложио својим људима да наставе бушење пнеуматском бушилицом.

6.57h — Столетни зид је попустио: бушилица је направила 6 сантиметара широки отвор. Мали, али ипак довољан да Адријану олакша дисање.

Десетак минута касније, Адријан је зачуо повике својих спасилаца:

— Склањај се од тих врата! Сада ћемо их ласером развалити.

Нису морали да понове упозорење. Као опарен, дечак је одскочио у страну. Прво је до њега допрло неко загушујуће шиштање, температура у сефу нагло је порасла и читаву просторију испунио је оштар мирис паљевине. Тренутак касније Адријан се онесвестио.

7.20h — Операција спасавања успешно је окончана.

М. И.

**БИМ
И
БУМ**

АГЕНТ У
БЕЖСТВУ:

"ПАЦОВ"

ФИЛ ЦЕКСОН, АГЕНТ
БРИТАНСКЕ ОБАВЕШ-
ТАЈНЕ СЛУЖБЕ, ЛАЖ-
НО ЈЕ ОПТУЖЕН И ОСУ-
ЂЕН НА СМРТ. У ПОСЛЕД-
ЊЕМ ТРЕНУТКУ ЈЕ ОС-
ЛОБОЂЕН.

ОГОРЧЕН НА СВО-
ЈЕ ПРЕТПОСТАВЉЕ-
НЕ КОЈИ МУ У НАЈ-
ТЕЖИМ ТРЕНУЦИМА
НИСУ ВЕРОВАЛИ, ФИЛ
БЕЖИ У ПАРИЗ...

ЛОНДОН, ХЛАДНО, ВЕТ-
РОВИТО МАРТОВСКО
ЈУТРО
1915...

ОДЛИЧНО,
ЗАР НЕ, ТАКДО-
НАПДЕ? МОЖ-
ДА ЋЕ ТО БИ-
ТИ ПРЕКРЕТ-
НИЦА У РА-
ТУ?

МОЖДА, ПУКОВ-
НИЧЕТАТИ, САДА
МИСЛИМ НА НЕШ-
ТО ДРУГО?

ШЕФ БРИТАНСКЕ ОБАВЕШТАЈ-
НЕ СЛУЖБЕ ЗАПРЕПАШКЕНО ЈЕ
ПОГЛЕДАО СВОГ ПРИЈАТЕЉА
И САРАДНИКА...

ДА! ЗВАО
СИ МЕ ЗБОГ
НЕЧЕГ ХИТНОГ?
ШТА СЕ ДЕ-
СИЛО?

"ПАЦОВ"
ЈЕ УХВА-
ЂЕН?

ЈЕСИ ЛИ СИ-
ГУРАН? ДА НИ-
ЈЕ НЕКА ПРЕШ-
КА?

АПСОЛУТНО?
НЕМЦИ ГА ДР-
ЖЕ У СВОЈОЈ
АМБАСАДИ У
КАЗАБЛАН-
ЦИ?

4507/1

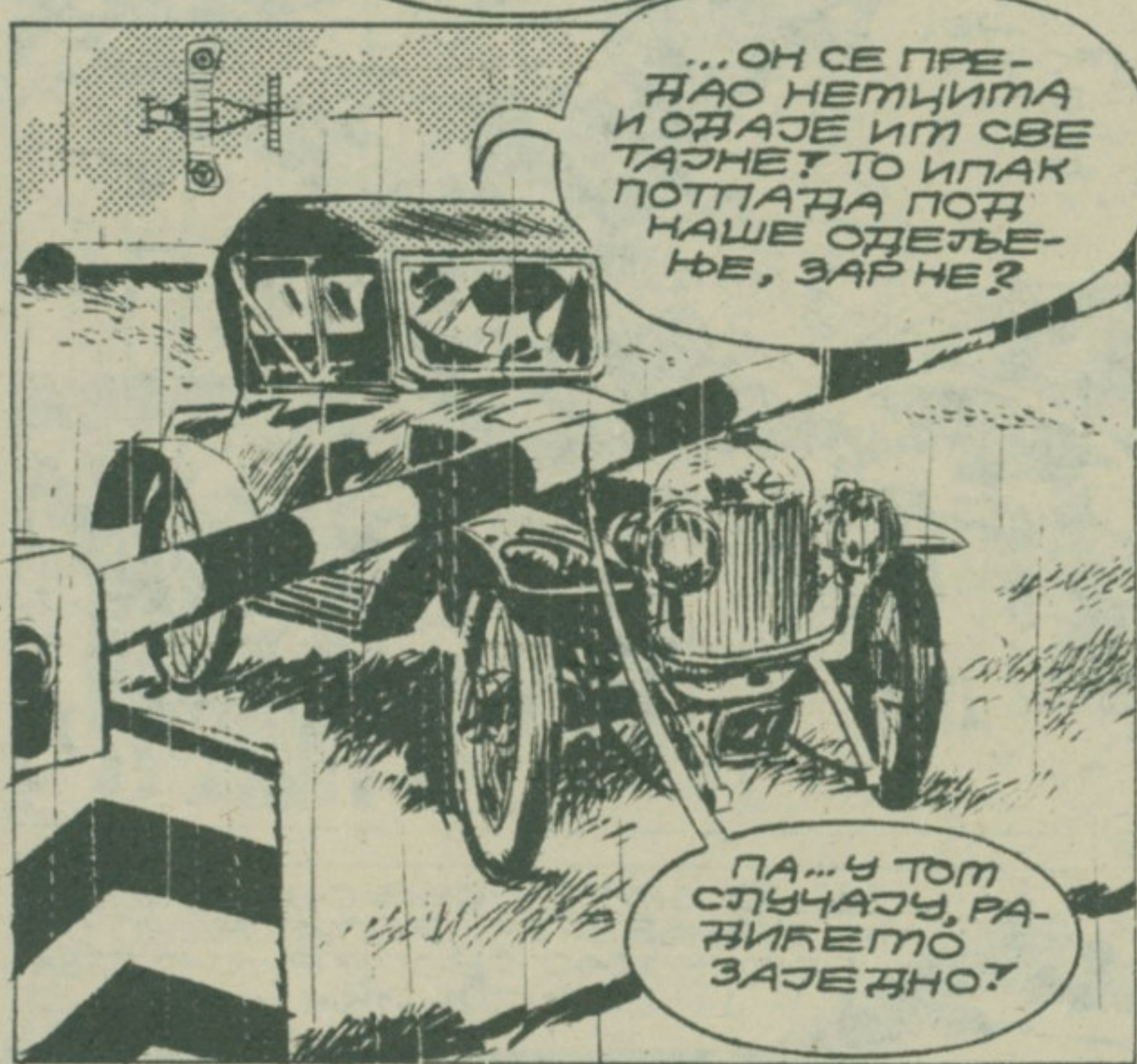
ПРОКЛЕТСТВО? БИГЕ УЖАСНО ТЕШКО ИЗВУКИ ГА ОДАНДЕ?

ТО ЋЕ СИГУРНО БИТИ ДЕЛИКАТНА ОПЕРАЦИЈА? ЖЕЛЕО БИХ ДА ЈЕ ЈА ИЗВЕДЕНТ

ДА, АЛИ...

НИ ГОВОРА? »ПАЊОВ« ЈЕ ЈЕДАН О НАШИХ НАЈБОЉИХ АГЕНАТА ПА ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА ПРЕУЗИМА СТВАР? А ТИ СИ У КОНТРАОБАВЕШТАЈНОЈ СЛУЖБИ?

...ОН СЕ ПРЕДАО НЕМЦИМА И ОД АЈЕ ИМ СВЕ ТАЈНЕ? ТО ИПАК ПОТПАДА ПОД НАШЕ ОДЕЉЕЊЕ, ЗАР НЕ?

ПА...У ТОМ СЛУЧАЈУ, РАДИКЕТО ЗАЈЕДНО?

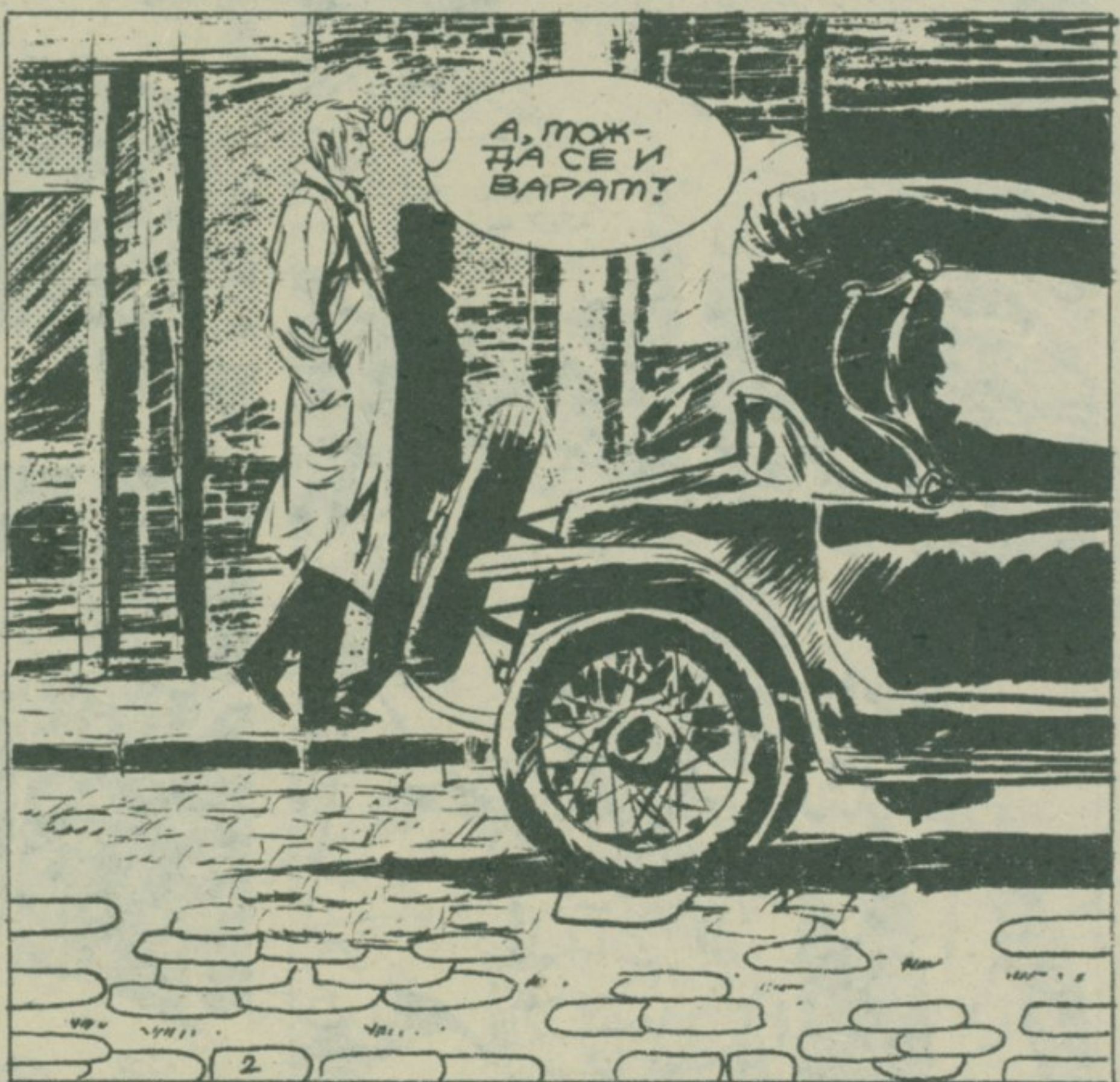

АЛИ, ЈА ЋУ ДА РУКОВОДИМ ОПЕРАЦИЈОМ

ДВА ДАНА КАСНИЈЕ, У ПАРИЗУ...

ИМАМ ОСЕЋАЈ ДА МЕ НЕКО ПРАТИ?

А, МОЖДА СЕ И ВАРАМ?

Али, фит се није преварио...

ОДЈЕДНОМ, ДОК ЈЕ ПРОЛАЗИО ПОРЕД ТРАЧНИХ БЕЛИЈА...

ПЛАЦОУ?
ТО САМ ЈА?
ФИТ ЦЕК-
СОН?

ДОСТА
ПРИЧЕ?
КРЕКИ?

ПЛА-
ЦОУ? ШТА
СУ ТИ
ТО УРА-
ДИ-
ЛИ?

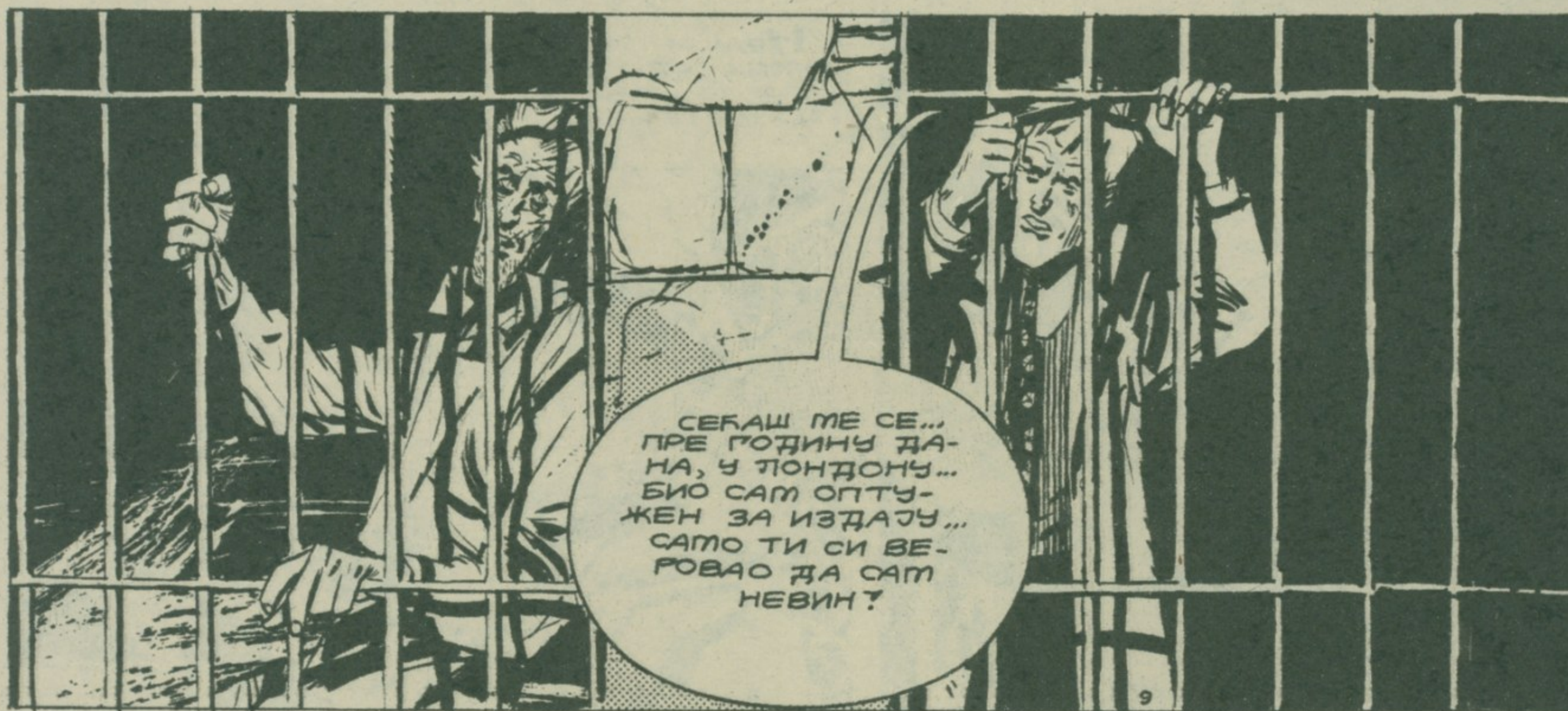

НЕ ЧУЈЕ
ТЕ? ПРЕ-
СТАНИ ДА
ВИЧЕШ?

ПЛАЦОУ?
ЧУЈ МЕ? ТО
САМ ЈА,
ФИТ
ЦЕК-
СОН?

ЦЕК-
СОН...

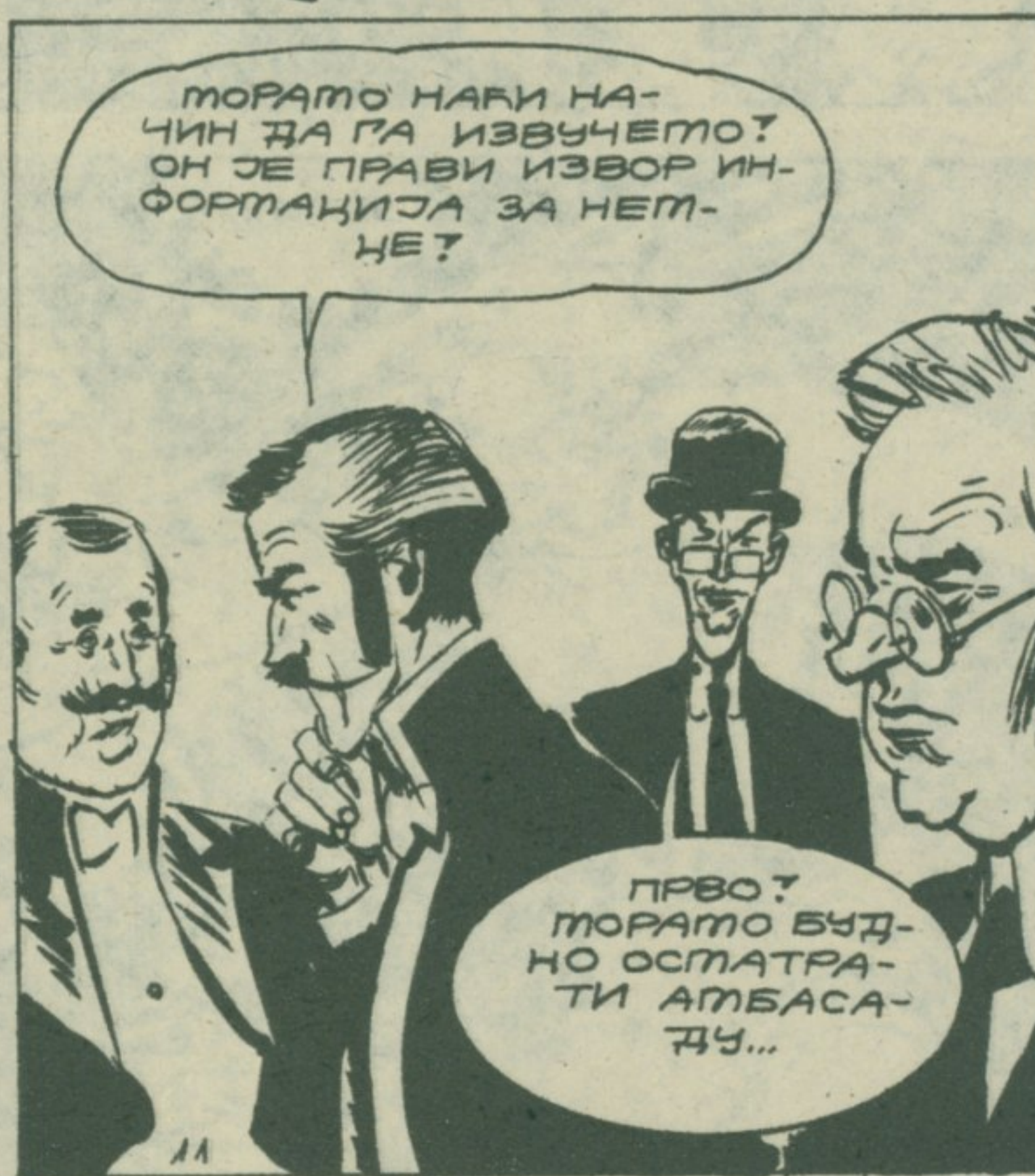

СЕГАШ МЕ СЕ...
ПРЕ ГОДИНУ ДА-
НА, У ЛОНДОНУ...
БИО САМ ОПТУ-
ЖЕН ЗА ИЗДАЈУ...
САМО ТИ СИ ВЕ-
РОВАО ДА САМ
НЕВИН?

ЗА ТО ВРЕМЕ У БРИТАНСКОЈ АМБАСАДИ У НАЗАБЛАНЦИ...

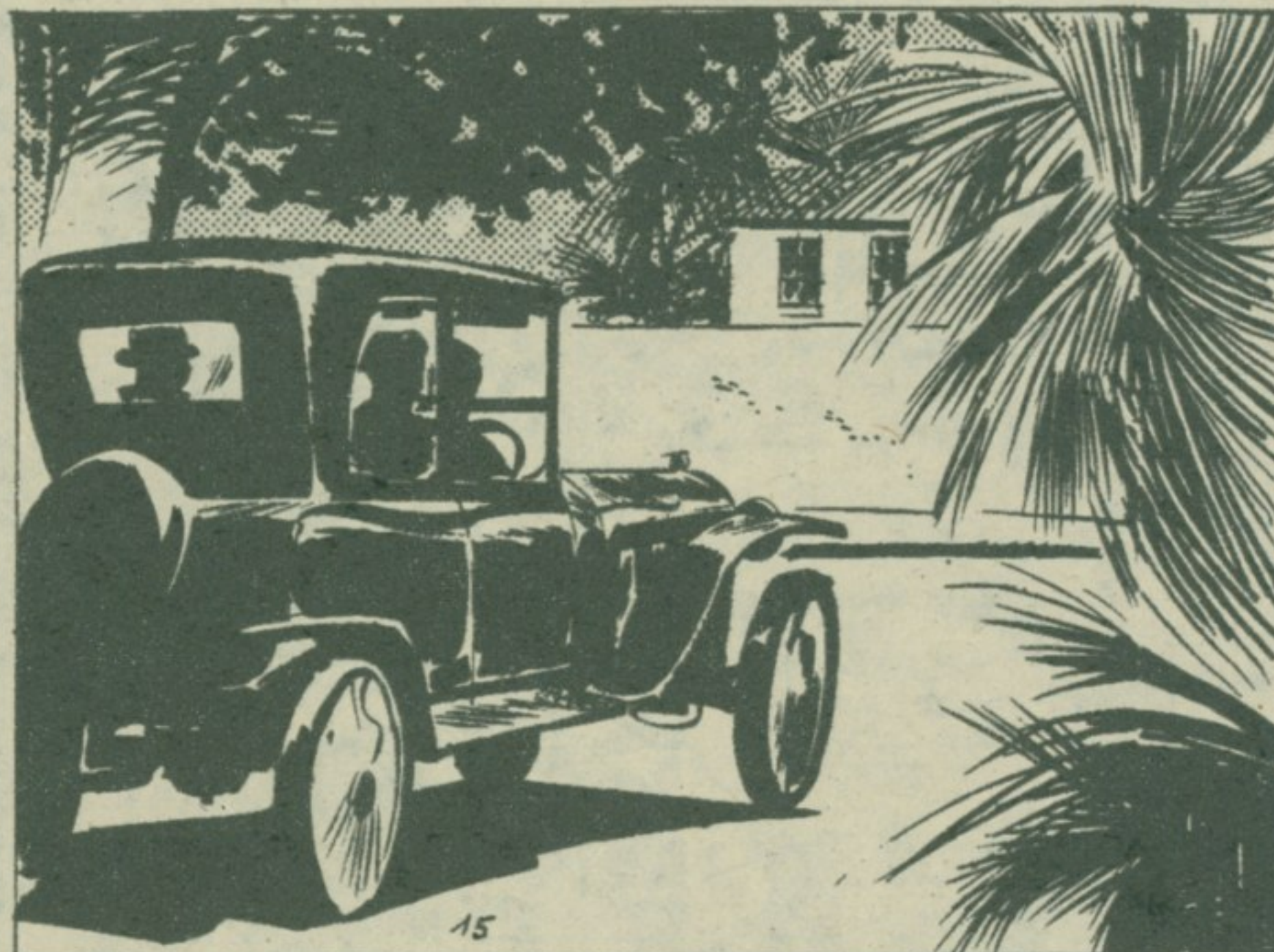

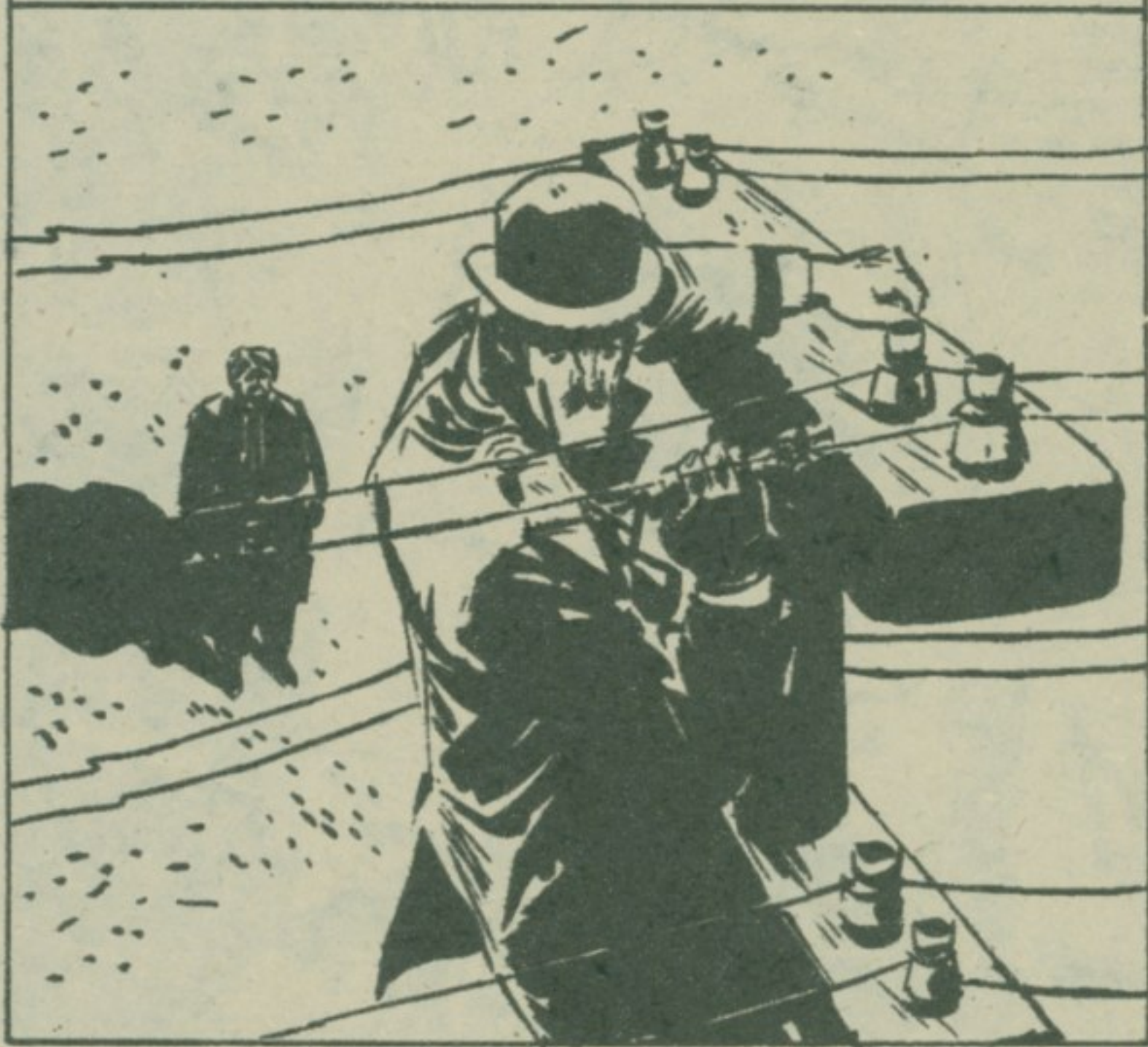

У НАЗАБЛАНЦИ, ХАРИЈЕТ ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ПОШТО-ПОТО ПРОНАЂЕ „ПАЦОВА“...

ПЛАН, У ТЕОРИЈИ ЛОГИЧАН И ЈЕДНОСТАВАН, У ПРАКСИ ЈЕ БИО ВЕОМА РИЗИЧАН...

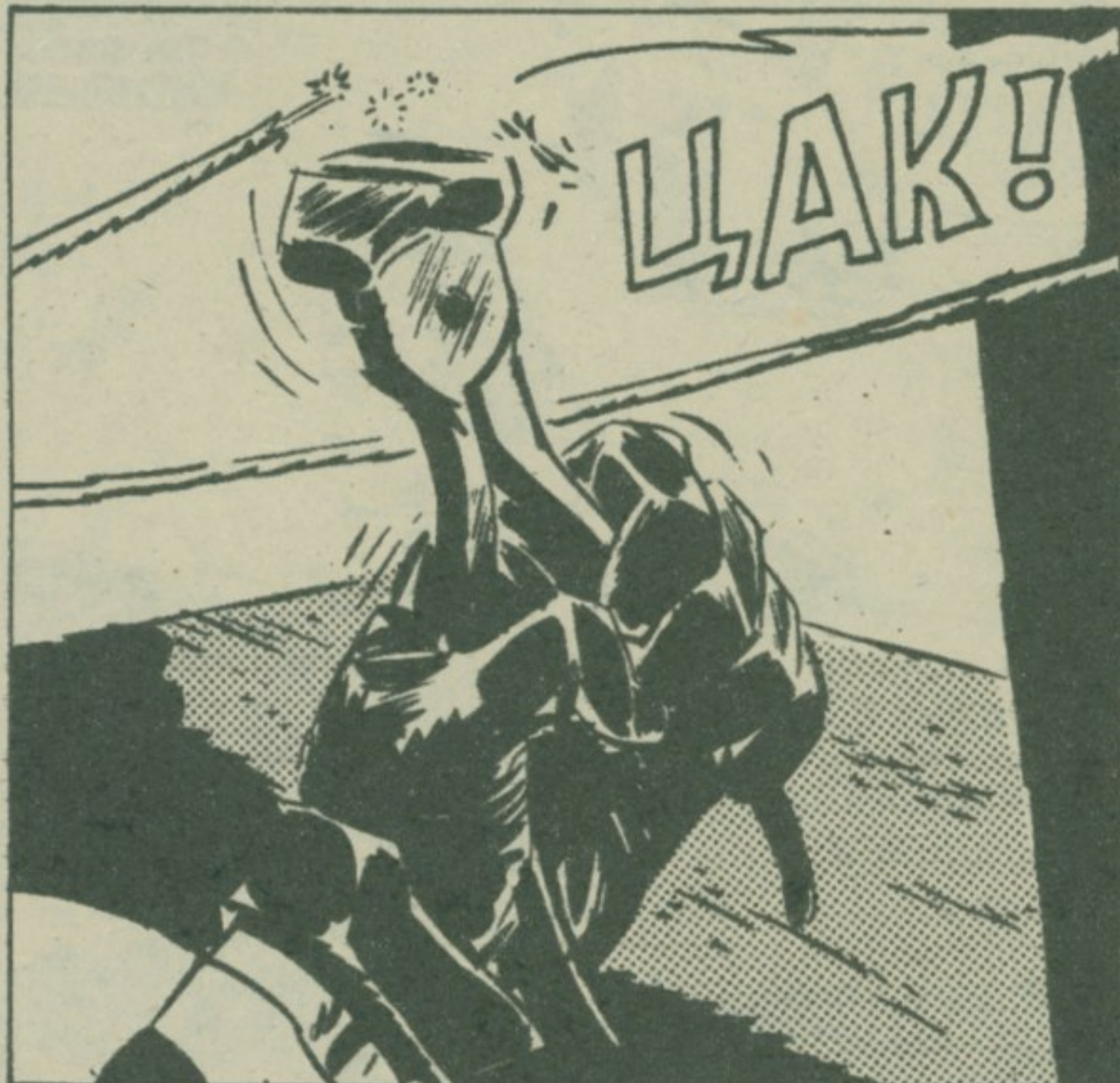

У УДОБНОМ САЛОНУ АМБАСАДЕ...

ДИВНО! ЧУЈТЕ ТУ МУЗИКУ? БОКОНДА? ДИВНО! ВОЛИТЕ ЛИ ОПЕРУ?

ПА... ВИШЕ ВОЛИМ МАТУ ХАРИ?

ШТА ЈЕ ТО?

ШТА ГОД ДА ЈЕ, НЕ СВИКА МИ СЕ? ПРОВЕРИТЕ?

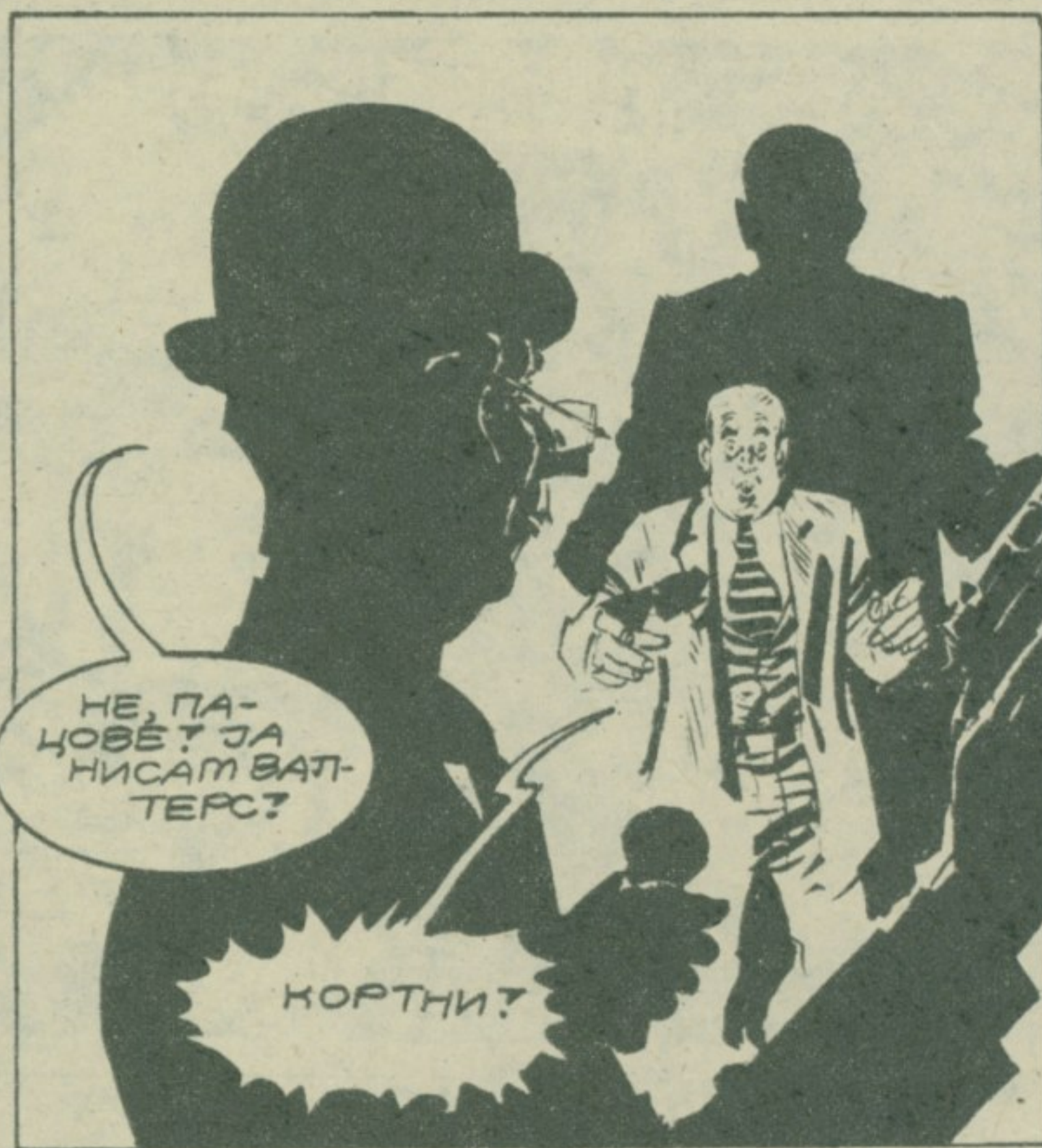

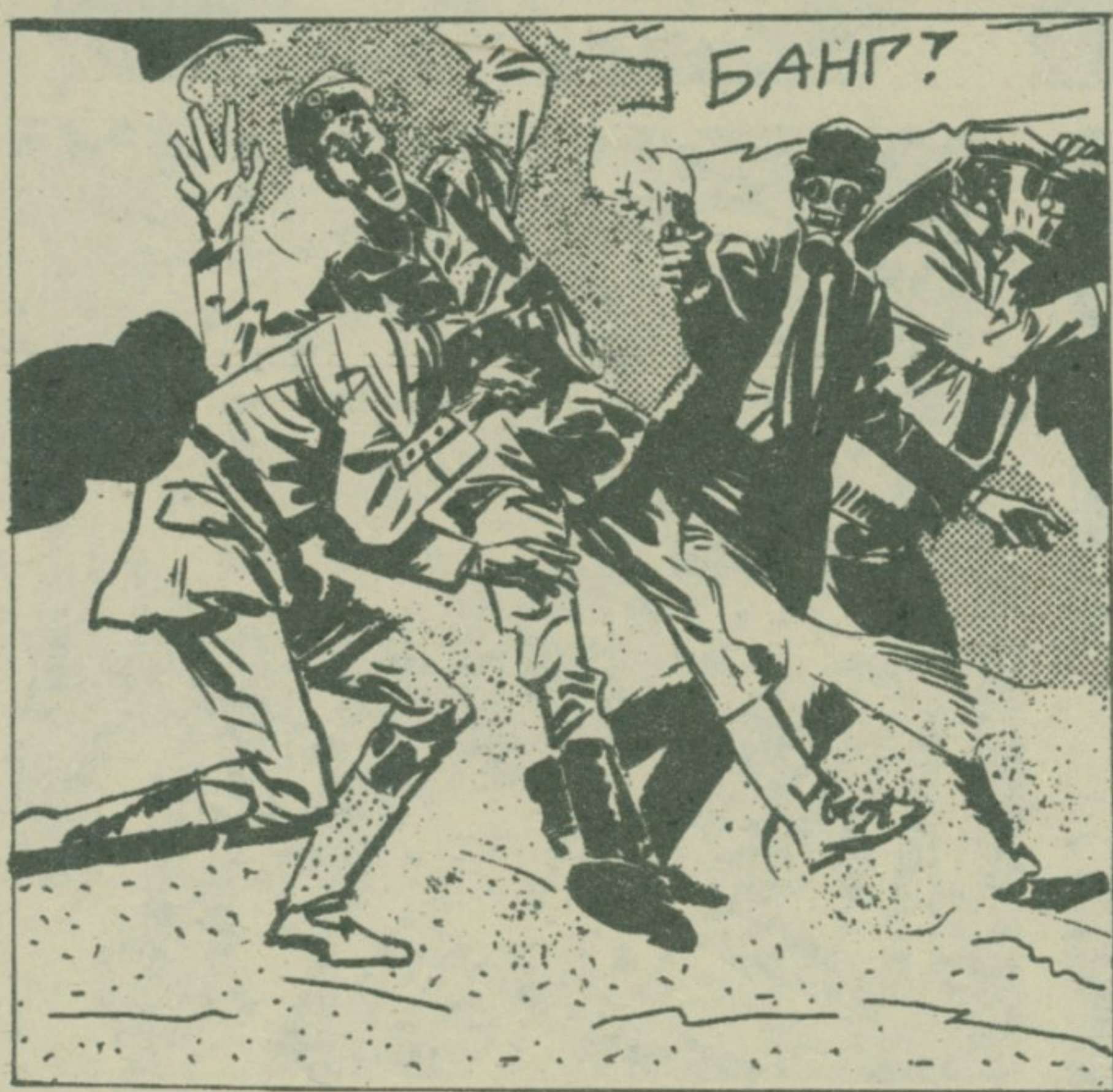
ШТА ЈЕ СА СВЕТОМ?

НЕ ЗНАМ? НЕСТАЈО ЈЕ СТРАЈЕ?

ПЛАТИТЕ СВЕТЕ? УЧИНИТЕ НЕШТО?

Елистер Крули је био, како је сам тврдио, ђаволски чаробњак, песник и заступник паганских оргија. Британска штампа обично га је називала „човек-звер“, „нај-поқваренији човек на свету“ и „краљ порока“. За своје ученике Крули је једноставно био — Месија!

Пошто је путовао извесно време по иностранству и упадао у неке сумњиве авантуре — Крули се вратио у Енглеску и приметио, на свој ужас, да је његов углед чаробњака и поқварењака готово сасвим заборављен. То је сломило бившег Месију — и психички и финансијски.

Ускоро је Крули смислио како да поврати стару славу: покренуће једну лепу, велику и сензационалну парницу...

Као поручена, у Британији се појавила књига **Торзо који се смеје**, из које се могло наслутити да се некада чувени Крули бави црном магијом. Алистер Крули тужио је издача због клевете.

— Ја се никада у свом животу нисам бавио црном магијом! — тврдио је на суду 1934. године. — Бавим се искључиво белом магијом!

Порота, међутим, није била баш вољна да се бави проблемима разликовања црне и беле магије, а нарочито је устала против Крулија кад је изјавио да у свом стану у Лондону држи — људски скелет који редовно „храни“ птица-

ма и људском крвљу! И — бивши Месија изгубио је парницу и свако право на жалбу...

ЛОНЦИ С БОЈОМ

Свако је осетљив на свој пословни углед — чаробњаци на чаробњачки, а сликари на сликарски.

Пре 102 године увређени сликар Џејмс Мек Нил Вислер тужио је суду критичара Џона Раскина — зато што се критичар недовољно изражавао о његовим сликама и тиме нашкодио његовом угледу у уметничком свету. Овај случај можда и није био занимљив за историју судства, али за историју сликарства јесте, јер у судници се расправљало и о таквим питањима као што је, рецимо, ово: „Шта је уметност?“

Критичар Раскин више је био за класично сликарство, и није имао много разумевања за Вислеров импресионизам; оптуживао је Вислера да у лондонској галерији излаже „недовршене слике“ којима недостају композиција и разрађени детаљи; сматрао је да је Вислер дрзак и нескроман и да процењује своја дела: Вислер не баца „лонце с бојом“ само на своја платна, него и „публици у лице“ — говорио је Раскин.

Кад га је сликар тужио због оваквих клевета, Раскин, исувише изнервиран,

ТУЖБЕ И КЛЕВЕТЕ УВРЕЂЕНИ КРИТИЧАР

Порота није баш била вољна да се бави проблемима разликовања црне и беле магије, а нарочито је устала против Крулија када је овај изјавио да у стану држи људски скелет који редовно храни птицама и крвљу.

није се лично појавио на суду — послао је свог заступника преко кога је поручио да нема намеру да повуче своје речи и да се извини сликару; а ако изгуби парницу, најавио је Раскин — никада више неће написати ни једну једину критику!

И — Раскин је изгубио

процес. Посрамљен пресудом, заиста је престао да се бави критиком, чак је одбио да настави да држи предавања на Оксфорду и повукао се у потпуно усамљенички живот.

Али ни Вислер, формални победник, није баш најбоље прошао: морао је да се исели из своје куће и да прода некретнине да би подмирио поприличне судске трошкове...

ЗАЛУТАЛИ МЕТАК

Пре стотинак година младог Сесила Хембруа отац је ставио под старатељство Алфреда Џона Мансона, и послао га да живи у старатељевој кући. Мансон је потицао из врло угледне британске породице али био је тешка пијаница, расипник, чудац и банкрот.

Једнога дана Мансон је извео младића на излет чамцем. Излет, међутим, није био много весео: чамца се преврнуо и Сесил је једва извукао живу главу.

Наредног дана Сесил и Мансон кренули су у лов, али овај излет био је још несрећнији: неки залутали метак погодио је младића, и Сесил је остао на месту мртав.

Нико, међутим, није веровао да је тај метак заиста „залутао“. Младићев живот био је осигуран, и у случају његове смрти велику премију требало је да добије Мансонова жена! Старатељ је, дакле, имао јак мотив за убиство...

И тако, Мансону је суђено у Единбургу за један неуспео покушај убиства и за убиство Сесила Хембруа, али због недостатка доказа пуштен је на сло-

боду: суд није могао да докаже нити да је крив, нити да је невин.

Мансоново суђење добило је велики публицитет. За овог Бринанца за кога се, и поред неодређене пресуде, говорало да је убица, заинтересовали су се и стручњаци из музеја Мадам Тисо, и ускоро је начињена Мансонова воштана фигура. Људи из музеја, међутим, нису много размишљали кад су Мансонову фигуру поставили поред кипа неког тровача и фалсификатора чија је кривица била судски доказана, и обе фигуре сместили покрај **Собе ужаса** у којој су били кипови чувених убица.

Увређени Мансон тужио је музеј због клевете — и добио је процес. Порота му је, након петнаест минута ђања, доделила одштету од четврт пенија.

СВЕ ЗБОГ КЛУБА

Виљем Јует Гледстон, који је четири пута био први министар за време краљице Викторије, био је већ четрдесет година мртав када је, 1937. године, вођен судски спор да би се очувао његов углед.

Капетан Питер Рајт, у својим **Портретима и критици**, тврдио је да је покојни Гледстон само глумио побожност и чедност — а био је, у ствари, ноторни женскарош.

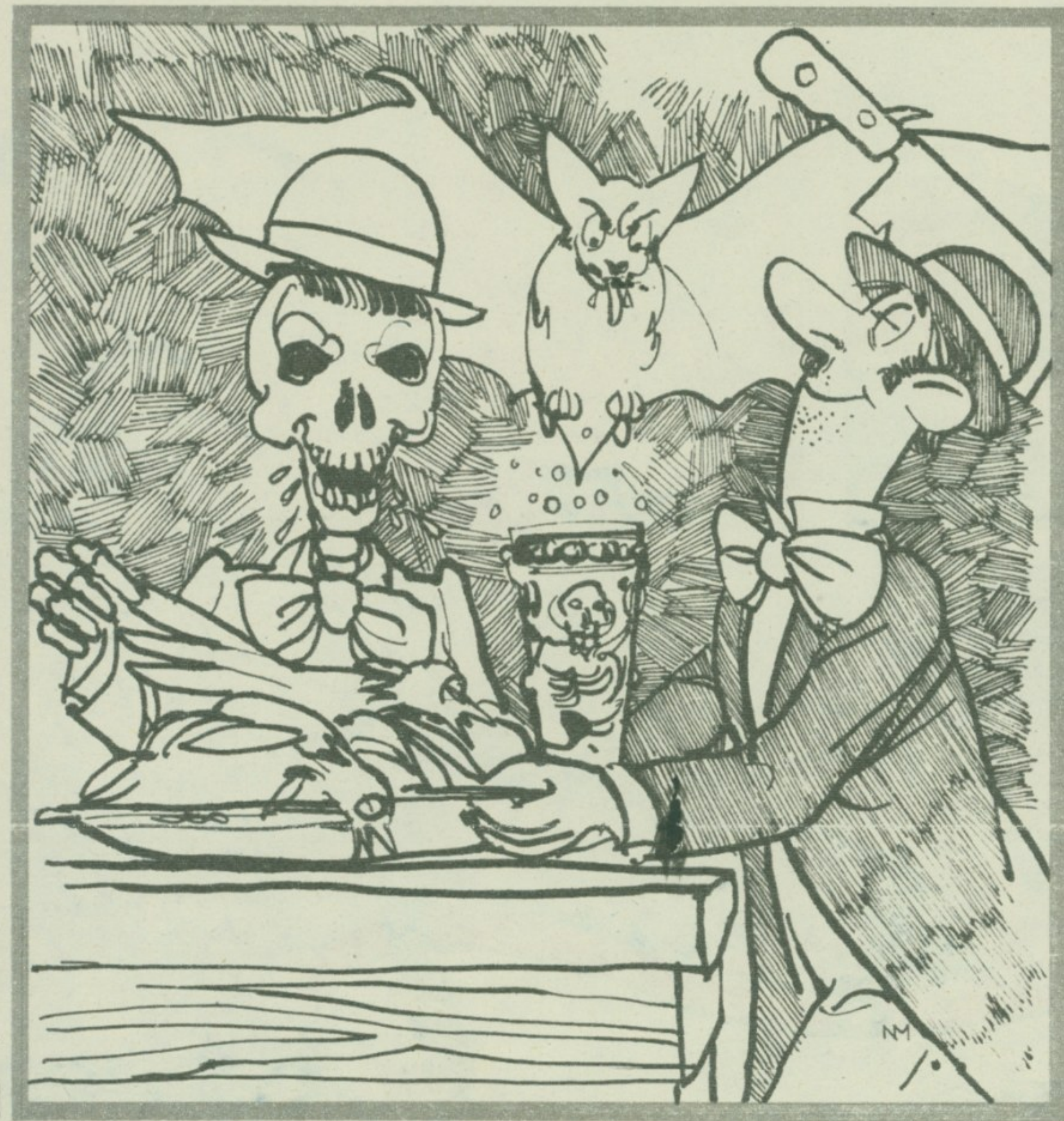
Синови покојног првог министра — а обојица су тада већ била превалила седамдесету — били су запањени. Сматрали су да им дужност налаже да натерају капетана да своје оптужбе изнесе пред судом — да би могли јавно да одбране очев углед. И два лукава старца смислила су како да наведу Рајта — да он тужи њих!

Браћа Гледстон упорно су слала штампи писма у којима су клеветала капетана да је „кукавица, лажов и будала“, док коначно нису успела да кепетана Рајта — избаце из његовог клуба. Капетан се, као што се и очекивало од једног Енглеца, разгневио после овакве „несреће“, и упао у замку браће Гледстон: тужио их је суду због клевете.

У току самог процеса разгневлени капетан поштрио је и своје нападе на покојног министра: министар је читавих 60 година био неверан својој супрузи, а често је виђан и у друштву сумњивих жена — тврдио је.

Гледстонови синови су објаснили да је њихов отац био оснивач **Друштва за спасавање посрнутих жена**, и да је то био једини разлог због којег је долазио у додир са женама са улице. Порота је стала на страну министрових синова — и вешти старци спасли су углед свога покојног тате...

Љ. Ј.

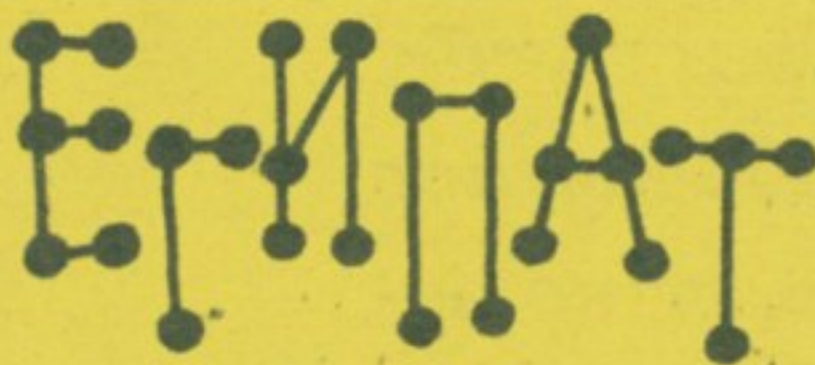

ВЕЛИКА НАГРАДНА ИГРА

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

ВАС ВОДЕ У СВЕТ

Арапска република у североисточном делу Африке, у долини реке Нила. Скоро седам хиљада година Египат има важну улогу у историји света. Многи споменици културе, пирамиде, обелиски, остаци храмова и двораца као и записи на камену и папиру сачувани су до данас. На тлу Египта смењивале су се културе разних освајача: Хелена, Римљана, Арапа и Турака. Језик — арапски. Новчана јединица — египатска фунта.

КАИРО — главни град Египта и највећи град Африке и арапских земаља на обалама Нила, има девет милиона становника. То је древни град ретке лепоте и контраста, пун старих споменика архитектуре. С једне стране града налазе се чувене пирамиде и сфинга, а с друге утврђење и велика дамија. Каиро је културни и политички центар земље. У њему се

налази Муслимански универзитет, Велика библиотека, Национални универзитет, као и Уметнички музеј, један од најбогатијих и најинтересантијих археолошко-египтолошких музеја на свету.

АСУАН — град у горњем Египту на обали Нила. Поред њега на Нилу је саграђена Асуанска брана висока 110 м а дугачка 3,5 км на којој се налази дивовска хидроцентрала. Најдрагоценије грађевине су, камен по камен, подигнуте изнад нивоа воде и поново направљене.

ЛУКСОР је најпривлачније место горњег Египта, у његовој близини налази се чувена Долина краљева у којој су многе гробнице фараона: Тутанкамона, Рамзеса II и славног Сетија I.

АЛЕКСАНДРИЈА — највеће морско пристаниште Северне Африке. Позната по највећој библиотеци античког доба страдалој у пожару и средиште хеленске културе.

ОСТРВЦЕ ФАРОС — место где се налазио циновски светнион једно од седам светских чуда античког доба.

АРАНЖМАН: „ВИКЕНД У КАИРУ“

Полазак: средом попудне из Београда. Повратак: понедељком ујутру.

ПРОГРАМ ПУТОВАЊА

Први дан: Полазак из Београда. Лет до Каира, превоз до хотела и смештај.

Други дан: Пре подне посета Египатском националном музеју, разгледање експоната из праисторијске епохе и Тутанкамонове ризнице. После ручка обилазак старог дела града Фустата, јединствене копске четврти Синагоге, Цитаделе на којој се налази Алабастер дамија Мухамеда Алија, оснивача последње египатске краљевске династије. Пролазак поред чувеног базара Кан-ел-Калили, Ел Азхар дарије и старог универзитета.

Трећи дан: После доручка посета Мемфису, остацима храма подигнутог у част бога Птаха, зидитица града. Обилази се дивна гранитна сфинга, статуа Рамзеса II. Посета

Сакари на којој вековима стоји степенаста пирамида фараона Цесера. После подне излет за Гизу и обилазак пирамида фараона: Кеопса, Кефрена, Минериноса и сфинге.

Четврти дан: Слободан дан.

Пети дан: Слободан дан до узврата, одлазак на аеродром и лет за Југославију.

Аранжман је са пуним пансионом.

КОРИСНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Путници се појединачно јављају на лет на полазном аеродрому. Водич иде са групом из Југославије. Језик споразумевања — поред арапског, енглески и француски. Новац — мењају се све конвертибилне валуте. Динари не. Куповина — сувенири од алабастера, коже, бакра, сребра и злата, дрвене интарзије као и памучна роба. Цене нису утврђене. Радње отворене од 10 до 13 часова свакога дана и од 16,30 до 20,30 часова петком и недељом.

Адреса Представништва ЈАТ-а: 9а Elcherifein ST, тел: 971-754 или 978-066. Адреса Амбасаде СФРЈ: 33, Rue El Mansur Mohamed, тел: 802-061 или 802-160.

Сва обавештења на телефон информација: 011/416-122.

У првом колу ВЕЛИКЕ НАГРАДНЕ ИГРЕ „ЗАБАВНИК И ЈАТ ВАС ВОДЕ У СВЕТ“ наше читаоце очекују 74 вредне награде.

ДВЕ ПРВЕ НАГРАДЕ — ПЕТОДНЕВНИ БОРАВАК У КАИРУ и ЧЕТИРИ ДАНА У ПАРИЗУ (за ове градове су везана и питања првог кола)

Поред првих награда организатори су за ово коло обезбедили још 72 награде:

- целни рачунар,
- 21 мајица са именима „Забавникових“ листова,
- 2 годишње претплате на „Политикин забавник“ и „Денис“,
- 10 награда у књигама,
- 10 комплеката књига „Микијевог забавника“ и „Дениса“,
- 20 комплеката значака „Забавникових“ издања,
- 2 ЈАТ-ове спортске торбе,
- 2 комплеката ЈАТ-ових значака,
- 2 комплеката ЈАТ-ових привезака и
- 2 комплеката оловака.

ПРАВИЛА ИГРЕ — Право учешћа у игри имају сви читаоци „Политикиног забавника“ старији од 7 година. У извлачењу учествују само они читаоци који тачно одговоре на сва

четири питања. Зато, ако вам се питања учине тешка, помоћ потражите у школским уџбеницима, атласима и енциклопедијама. Ако међу добитницима прве награде буде читаца који нису пунолетни, организатори ће од њих формирати групу коју ће, по посебном програму, у пратњи новинара „Забавника“ водити у Амстердам са посетом Мадуралому.

КАКО СЕ ШАЉУ ОДГОВОР — Прво пажљиво прочитајте питање, затим на приложеном купону упишите одговоре а испод тога своју тачну адресу са поштанским бројем места. Купон исеците, залепите искључиво на дописницу и пошаљите на адресу: „Политикин забавник“, Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 са знаком: „Забавник и ЈАТ вас воде у свет“. Пазите! Ваши одговори треба да стигну најкасније до 15. новембра 1980. године.

Резултати извлачења првог кола биће објављени у празничном броју.

Награде ће извлачити специјални жири организатора а главне награде — пут у Каиро и Париз — наш познати путописац и новинар Милан Ковачевић.

КУПОН ЗА ПРВО КОЛО (питања)

1. Из ког вена потиче најстарији део Каира?
2. Предграђе Каира где се налазе чувене пирамиде?
3. Име трга у Паризу на коме се налази Напија победе?
4. Који је најпознатији музеј у Паризу?

(Име, презиме и година рођења)

(Адреса: улица и број)

(Пошт. број Место)

**КО ЈЕ БИЛА
ШАРЛОТА КОРДЕЈ,
ЖЕНА КОЈА ЈЕ
УБИЛА ЖАНА
ПОЛА МАРАА**

АТЕНТАТ НА МУЧ

Революционар је седео у кади и њисао. Кроз јусџу њару млада арисџокраџкиња је улегала обичан њог од циџли, оскудан намешџај и дџа њишџоља на зи-гу изнад којих је била урезана реч »смрџ«.

Црвенокоса Шарлота Кордеј опростила се 10. јула 1973. године од непријатеља и рођака. Од свог родног града Каена у Нормандији путовала је два дана дилижансом до Париза. У глави су јој се ројиле мисли о судбини Француске.

ОПСЕСИВНА МРЖЊА

Шарлота је припадала аристократској породици, школовала се у самостану Свете Тројице у Каену и истицала блиставом интелигенцијом. У трећој години знала је наизуст озбиљну поезију, веома рано почела је да проучава дела Плутарха и Волтера.

Смаграла је себе револуционарком. Када је, међутим, пала Бастија и када су управу над државом преузели левичарски лидери француске буржоаске револуције, Шарлота Кордеј је променила мишљење. Била је све више уверена да је нови режим забраздио са осветама.

Њен став прерастао је у мржњу, па у праву опсесију, када су многе француске аристократске породице без суђења завршиле на гиљотини. Врхунац је, по Шарлоти, представљао погубљење краља Луја XVI и краљице Марије Антоанете.

Мржња Шарлоте Кордеј концентрисала се на једну особу — за сва крвопролића кривила је Жана Пола Марара, једног од вођа револуције, који је са Жоржом Дантоном и Максимилијаном Робеспиром заузео јакобинску диктатуру или такозвани „Режим терора“.

Жан Пол Мара био је познати очни лекар. По избијању револуције напустио је своју аристократску клијентелу и посветио се политици. Био је веома популаран у сиротињским предграђима Париза и уређивао је лист „Пријатељ народа“ у коме је заступао интересе градске сиротиње и сељака.

На страницама „Пријатеља народа“ Мара је од почетка нападао корумпирану и јалову владајућу класу. У сваком броју смело је доносио спискове са именима „непријатеља

Француске“ и тражио да буду погубљени сместа, без икаквих церемонија, због очигледних злочина. Око 270 хиљада људи и жена завршило је тих дана под сечивом гиљотине.

То је навело двадесет петогодишњу Шарлоту Кордеј да сву кривицу баци на њега. „Док је то чудовиште у животу, у Француској неће бити мира!“ изјавила је безброј пута у кругу пријатеља.

УНАКАЖЕН У КАНАЛИЗАЦИЈИ

Шарлота је стигла у Париз у касно поподне 12. јула и одсела у неупадљивом хотелу у улици де Вје Огистен. Не губећи време почела је да се распитује о кретању Жана Пола Марара.

Сазнала је да Мара пати од тешке кожне болести и

да ретко напушта кућу. Болештину је навукао када је од својих политичких противника побегао у огромну париску канализациону мрежу. Оданде је изишао унакажен и назван је „Мучеником слободе“.

Сваког дана проводио је Мара сате и сате у нарочитој кади са медикаментима и минералним солима не би ли се излечио. Примао је само најближе сараднике. У кади је водио државничке послове, читао, писао, уређивао лист „Пријатељ народа“.

Шарлота је провела ноћ размишљајући како да доспе до Марара. Сутрадан је купила 15 сантиметара дугачак кухињски нож са дрвеном дршком и сакрила га у скуте хаљине. За стезник је прибадачом закачила „Поруку француском народу“ у којој је објаснила разлоге свог поступка и упутила се

према кући грађанина Марара.

У улици де Корделије, где је Мара живео са женом и сестром, Шарлота је одбијена. Речено јој је да је Мара болестан и заузет. Поново се појавила сат касније с молбом да се Марара уручи њено писмо у коме је стајало:

„Грађанине Марара, управо сам стигла из Каена. Сигурна сам да ће вас, пошто сте познати по љубави према Француској, интересовати шта се дешава у том делу Републике. Свратићу поново до ваше куће кроз један сат. Ако ме примите на кратак разговор, учинићете велику услугу нашој домовини“.

БИЋЕ ГИЉОТИНИРАНИ

Сат касније Шарлота Кордеј уведена је код Жана Пола Марара.

Двадесет петогодишња Шарлота Кордеј на путу за губилиште.

Революционар је седео у нарочито направљеној бакарној кади и на дасци за писање бележио нешто у свој дневник. Глава му је била умотана у облоге од винског сирћета.

Шарлота је кроз густу пару угледала под од обичних цигли, оскудан намештај и два пиштоља на

ЕНИКА СЛОБОДЕ

зиду. Изнад њих је било урезано: СМРТ.

Мара је подигао очи и упитао:

— Дакле, грађанко, шта сте желели да ми саопштите?

Шарлота је после извесног оклевања пришла кади и рекла:

— Жирондинци у Каену намеравају да оформе кор-

пус за федералну армију да би умарширали у Париз и поново се докопали власти.

— Њихова имена, грађанко — одвратио је Мара лативши се пера.

Шарлота је почела да диктира измишљена имена док јој је мозак грозничаво радио. Када је завршила, Мара је рекао:

— Хвала вам, сви ће бити гиљотинирани.

Шарлота је начинила још један корак, извукла нож из хаљине и зарила га Марау у груди.

— Упомоћ, пријатељи, упомоћ! — стигао је Мара да викне пре него што је заувек клонуо.

Истог часа одају су испунили људи, један је

Шарлоту оборио столицом на под и тако је држао док није дошла полиција.

УБИЛА САМ ГА, СУДИТЕ МИ!

Грађанка Кордеј провела је следећа три дана у затворској ћелији, а 16. јуна изведена је пред Народни суд. Појавила се распуштене црвене косе, у једноставној белој хаљини и белој нормандијској капи. Била је спокојна и лепа, али је убрзо изгубила стрпљење.

Када је грађанин Фукије-Тенвил позвао продавца код кога је Шарлота купила нож, она је прекинула сведока узвикнувши:

— Доста губљења времена! Ја сам убила Мараа, сада ми судите. Убила сам

једног човека да бих спасла стотине хиљада других!

Жеља јој је испуњена два дана касније. После 15 минута већања порота ју је прогласила кривом за подмукло убиство и осудила на смрт гиљотинирањем.

Шарлота је у колима за гиљотиниште проведена париским улицама. Када је ступила на гиљотину, на Париз се сручила олуја са ужасном грмљавином.

На њен захтев, целат Сансон се померио у страну и Шарлота је лица унакаженог мржњом погледала гиљотину.

— Никада је нисам видела и прилично сам радознала — рекла је с лудачким сјајем у очима.

Шарлоти Кордеј одсечена је глава 60 секунди касније.

Б. Д.

КАДА СТЕ УМОРНИ, НЕРВОЗНИ ИЛИ ЉУТИ

НЕ ЋАСКАЈ С БАНДЕРОМ!

Нервозни сте, љути или потиштени? У том случају опробајте неке од метода које нам (сасвим озбиљно) препоручују стручњаци: поразговарајте са псом, купите саксије па их разбијајте, дишите дубоко, лезите, затворите очи и замислите да сте на сунчаној плажи...

Када вас савладају незадовољство и бес немојте их испољити тако што ћете шутнути пса љубимца. Уместо да будете груби — сити се испричајте с њим. Јер, пси, мачке, зечеви и папагаји у стању су да вас саслушају боље од многих људи.

Тако бар мисли др Роберт Магфорд, стручњак за „људско-животињске“ односе:

— Свакога од нас тишти море проблема као што је, на пример, заморан дан на послу или лоше време које нас нервира, али се, из страха да нас не прогласе досаднима и зато што знамо да нас већина ионако не би слушала, уздржавамо да с тим замарамо наше ближње и пријатеље. Насупрот људима, кућни мезимци мирно ће вас слушати, а у неким случајевима чак ће вам се чинити да су врло заинтересовани.

— Кад бисте покушали да своје јаде поверите некој бандери или вази, сасвим је сигурно да би вас сместили у лудницу. Разговор са животињама, у најгорем случају, излаже вас опасности да вас назову чудак.

— Пси и остале кућне мазе постали су нека врста бесплатних психијатара. Изгледало вам то смешно или не, када са њима поделите неку те-

гобу, напетости ће нестати — тврди др Магфорд, заговорник „кућење“ терапије.

САВЕТИ БЕСНИХ МАМА

Немају сви псе, а свакоме није дата ни способност да се уживи у ћаскању с њима. Шта, дакле, преостаје таквим особама када се изнервирају, а не знају како да се отарасе беса и напетости.

Могли би, рецимо, да послушају један од савета др Нила Фруда са универзитета у енглеском граду Кардифу. Доктор је до корисних упутстава за обуздавање напетости дошао испитивањем 100 мајки ко

је су признале да су бар једном пожелеле да озбиљно повреду сопствено дете.

Како су се, то, дакле, бесне маме обуздавале? Ево неких од опробаних метода: кад год би им „прекипело“, неке су одлазиле у купатило да се умију хладном водом, има и оних које би у таквим ситуацијама редовно окретале број пријатељице или палиле цигарету.

Међу стручњацима је све прихваћеније мишљење да је и „порција плача“ ефикасан лек против стреса и болести које он изазива као што су срчани напади или чиреви.

Професор Роберт Садоф са универзитета у Пенсилванији утврдио је да

се стање пацијената који болују од неких врста кожних обољења, астме и мигрена, видно побољшавало када би ови осећања туге и потиштености почели и да испољавају — плачем.

НИЈАВИЦА ЗБОГ НЕРВОЗЕ

Да су плач и здравље повезани, тврди и очни лекар из Њујорка, др Стивен Блумфилд:

— Људи који ретко плачу подложнији су пре хладама. Кад год задржавамо сузе, односно, кад год сузбијамо осећање напетости, организам производи супстанце које умањују нашу способност да

се одупремо вирусима, нарочито узрочницима прехладе.

Што се др Сиднија Левина из Манчестера тиче, он предлаже да прво купите гомилу старих саксија, а затим да их, кад год вас спопадне нека мука — разбијате:

— На тај начин емоцију преносите са једног на други објекат. У недостатку саксија, своју агресију можете да истрошите и бавећи се неким спортом — што оштријим, то боље.

Ако вам није до разбијања ни до спорта, покушајте да се опустите дишући дубоко. Седните на столицу и исправите се, благо погните главу, раширите ноге и ослоните се рукама на колена. Удахните што спорије и дубље можете, и то тако што ћете замислити да се ваздух креће од средине стомака ка глави. Такође што спорије можете, лагано издахните. Вежбу по новите бар десет пута.

Ни то вам не помаже? Пробајте онда са једном од вежби коју предлаже Вернон Колеман: лезите, затворите очи и замислите да се налазите на плажи. Ако се довољно уживите, осетићете како вам Сунце греје чело и капке.

Или, покушајте да сваког дана 15 минута проведете у затамњеној просторији и то тако што ћете лежећи опуштати мишиће једног по једног дела тела.

— Тачно је да после ових вежби ваши проблеми неће ишчезнути, али ћете зато бити далеко спремнији да се са њима носите — тврди др Колеман.

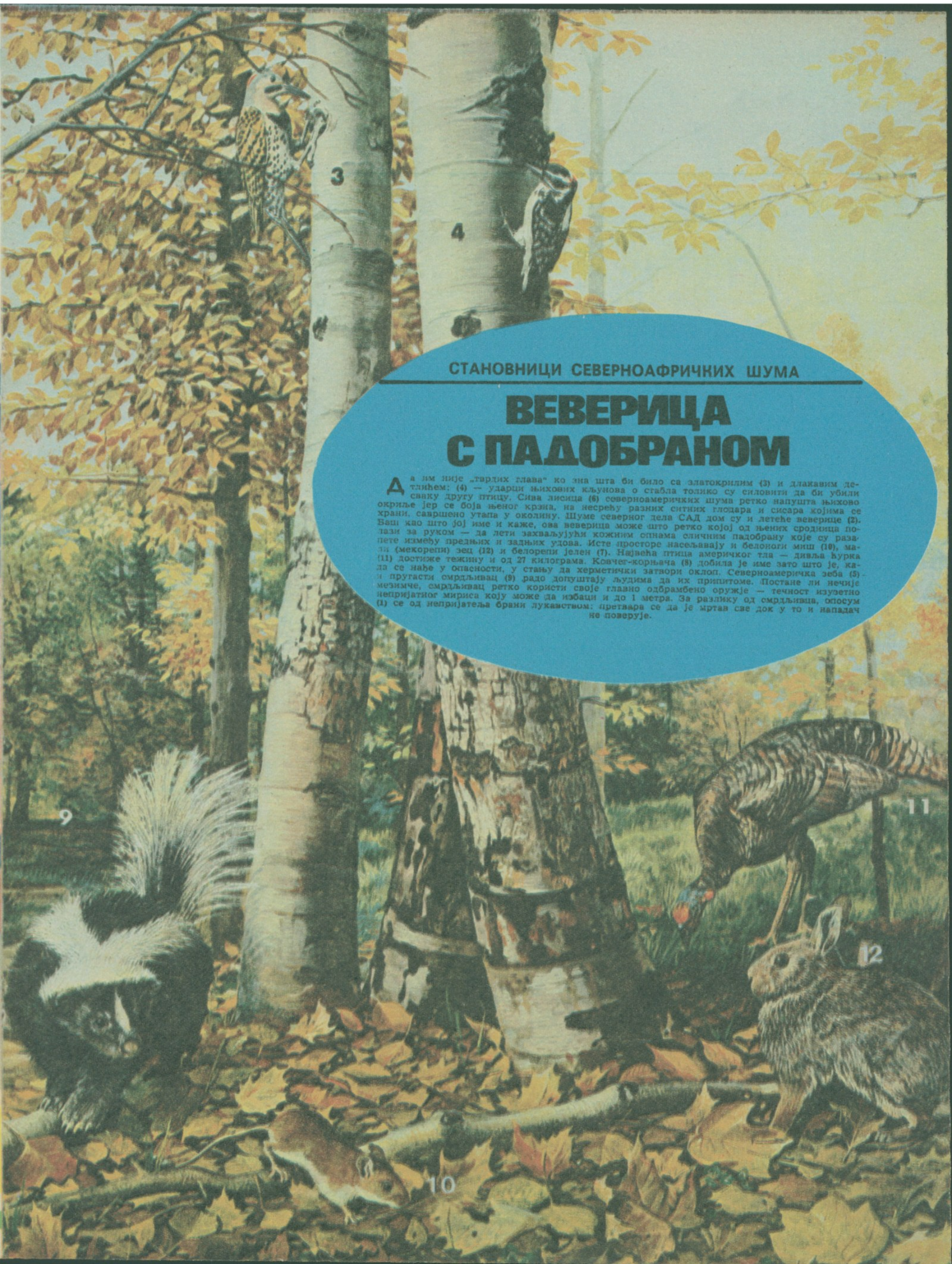
Д. В.

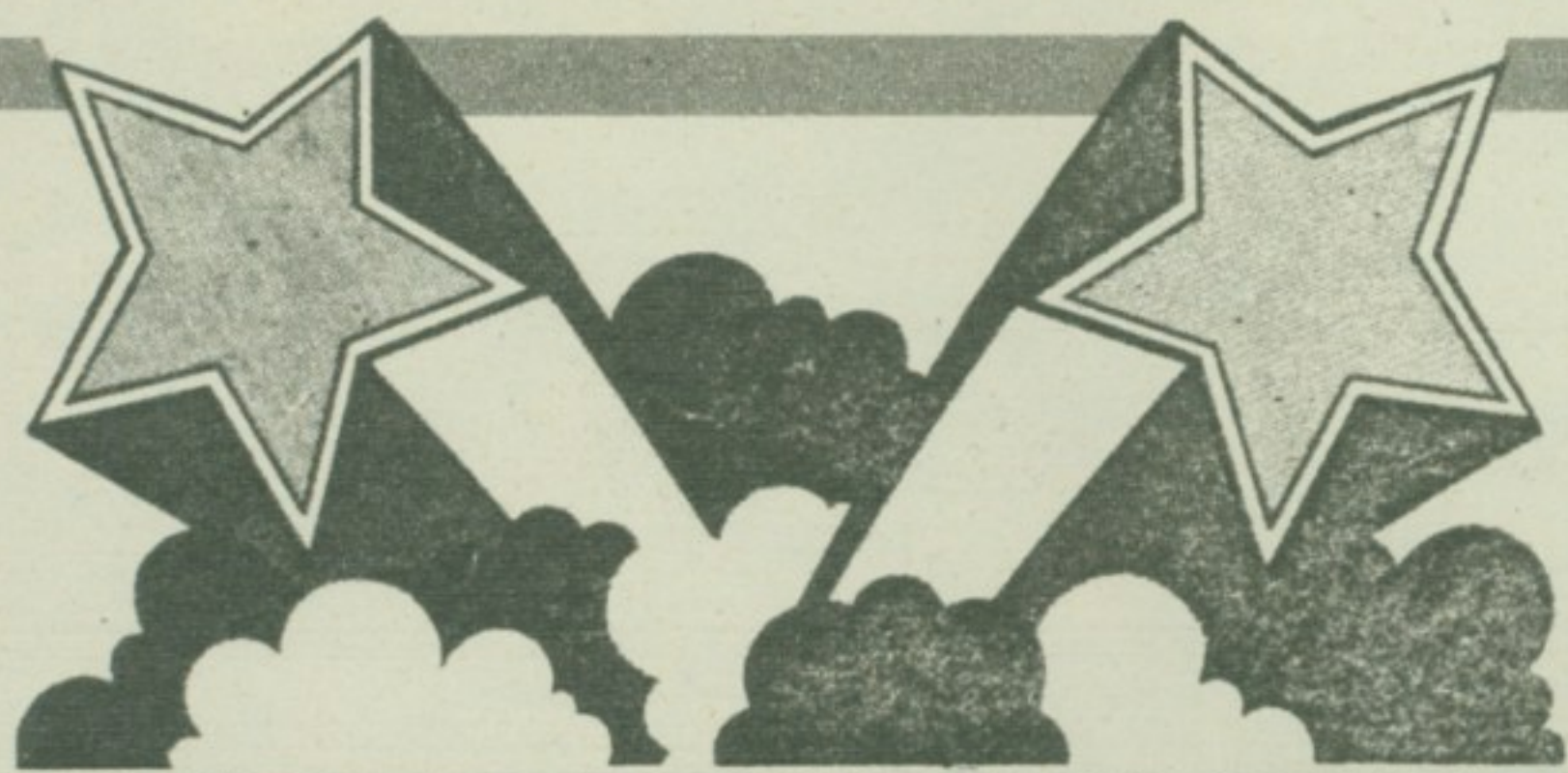

СТАНОВНИЦИ СЕВЕРНОАФРИЧКИХ ШУМА

ВЕВЕРИЦА С ПАДОБРАНОМ

Д а им није „тврди глава“ ко зна шта би било са златокрилим (3) и длакавим деглићем: (4) — ударци њихових кљунова о стабла толико су силовити да би убили сваку другу птицу. Сива лисица (6) северноамеричких шума ретко напушта њихово окриље јер се боја њеног крзна, на несрећу разних ситних глодара и сисара којима се храни, савршено утапа у околину. Шуме северног дела САД дом су и летеће веверице (2). Баш као што јој име и каже, ова веверица може што ретко којој од њених сродница полази за руком — да лети захваљујући кожним опнама сличним падобрану које су распете између предњих и задњих удова. Исте просторе насељавају и белоноги миш (10), мали (мекорепи) зец (12) и белорепи јелен (7). Највећа птица америчког тла — дивља ћурка (11) достиже тежину и од 27 килограма. Ковчег-корњача (8) добила је име зато што је, када се нађе у опасности, у стању да херметички затвори оклоп. Северноамеричка зеба (3) и пругасти смрдљивац (9) радо допуштају људима да их припитоме. Постаје ли нечије мезиниче, смрдљивац ретко користи своје главно одбрамбено оружје — течност изузетно непријатног мириса коју може да избаци и до 1 метра. За разлику од смрдљивца, опосум (1) се од непријатеља брани лукавством: претвара се да је мртав све док у то и нападач не поверује.

ХИТ - СТРАНА

БУЛЕВАР

Изгледа да је требало да се неке београдске групе распадне, а друге западне у кризу да би се пет младића, пет добрих другова из детињства, окупили с једином жељом да се забаве и то своје расположење пренесу на друге. Догодило се то у јесен 1978. када је **Ненад Стаматовић**, бивши гитариста ЗЕБРЕ, одлучио да оснује свој састав. Њему су се придружили пријатељи **Бранко Исаковић**, некадашњи члан СУНЦОКРЕТА, **Дејан Цукић** и **Предраг Јаковљевић**, који су свирали у ТИЛТУ, док је **Драган Митрић**, из ЗВУКА УЛИЦЕ, постао члан састава нешто касније.

Као што градским булеварима царује бука, тако и у овом распеваном БУЛЕВАРУ основу чини енергичан, чврст ритам. „Ми смо против стилова и ограничености“, каже Дејан. „Смета нам што једни себе називају панкерима, а други рокерима. За нас је све то рокенрол.“ Њихов начин музицирања најбоље долази до израза на концертима. Зато им је концертна активност била главна оријентација и досад су имали око двеста наступа по целој Југославији. Публика их је свуда одмах прихватала, забављали су се и једни и други, па им је то дало подстрека да наставе с радом. Крајем августа изишла им је сингл-плоча с композицијама „Моје безвезне ствари“ и „Немам ништа важно да те питам“. Прву је компоновао Ненад, а другу Дејан, док је оба текста написао Момчило Бајагић из РИБЉЕ ЧОРБЕ. Плоча је одмах доспела на многе листе популарности, па група увелико размишља о новом диско-остварењу.

И БУЛЕВАР као и све новоосноване групе наилазио на бројне проблеме, али им је велико другарство дало снаге да истрају и остану заједно. У плану имају нове концерте, нове плоче — материјал за сингл и албум већ је припремљен.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

МОЈЕ БЕЗВЕЗНЕ СТВАРИ

Музика: Ненад Стаматовић
Текст: Момчило Бајагић
Изводи: Булевар

Они су имали своје приче
своју моду, своје кафане.

Сви су имали исте фризуре
и своје једнако празне дане.

Увек су причали једно те исто
шта ће да раде кад постану стари,
мени су увек важније биле
оне друге безвезне ствари.

Моје безвезне ствари.

Све је код њих било у реду,
али нису могли ништа да схвате,
ја сам им личио на будалу
а они мени на аутомате.

Моје безвезне ствари.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ЖЕЉКО МРДА

Мали је број наших читалаца чуо за ЖЕЉКА МРДУ. Није ни чудо јер се ово име на домаћој музичкој сцени појавило недавно. Кажу не и за кратко: пред младим интерпретатором је истина тежак пут, али својим могућностима он га може савладати.

„Први плес“ и први покушај за даљу Жељкову каријеру је врло битан. Реч је о синглу првенцу на коме се нашла још и нумера „Дај, дај“.

Жељко је до сада учествовао на неколико аматерских забавно-музичких смотри. Успех није изостао

ВЕСТИ ИЗ ЗРЕЊАНИНА

Зрењанинска рок-група ROAD (на енглеском „пут“) припада млађој генерацији рок-састава у нашој земљи. Њени чланови имају између 13 и 15 година. Окупили су се пре две године и мада нису толико популарни као ТЕТКА А-НА, надају се да ће за коју годину стати раме уз раме са својим старијим колегама. Свирали су већ у Дому омладине у Зрењанину, били покровитељи и учесници фестивала „Најбоља рок-песма“ када су освојили друго место са композицијом „Слатка Ката“. добили су позив да сниме своје песме за Радио-Зрењанин: „Сан“, „Хеј, мала“, „Слатка Ката“ и „Нећу“.

Групу ROAD чине: Зоран Новаковић (соло-гитара), Душко Станков (бас-гитара, вокал) и Ђорђе Новаковић (бубњеви).

Ненад Максимовски,
Жабалска 21
Зрењанин
(хonorар 150 дина)

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем добро очуване ЛП плоче домаће и стране производње: „Love for Sale“ (BONEY M) и „More“ (MORE). Такође продајем синглове: „Stayin' Alive“ (BEE GEES), „Ја још памтим само твоје име“ (Неда Украден), „Три пољупца за њу“ (Мишо Ковач), „Ето, баш хоћу“ (БИЈЕЛО ДУГМЕ), „You're the One that I Want“, „Summer Nights“ (John Travolta/Olivia Newton John). Цена по договору.

Славенка Дершек,
Ситничка 22-а,
11000 Београд

тако да је одлука да се сниме плоча сасвим природна, а срећним стицајем околности овај даровити певач сарађивао је са композитором Браном Ликићем и младим текстописцем Мирославом Зецом што је као резултат дало једну сасвим коректну плочу. У „Први плес“ Жељко је уложио све своје умеће јер жели да му то не буде једини сусрет са дискофилима. Каже, следећи ће бити још бољи, а до тада у плану су наступи на концертима како би публика што боље упознала Жељка Мрду. Јер, од ње ипак највише зависи да ли ће наставак пута којим је ове године кренуо бити још успешнији.

МАНИКУД НОИЗ (MANICURED NOISE)

Манчестер је последњих година изабацио на енглеску музичку сцену неколико заиста атрактивних и талентованих музичара и састава. Поменимо само најзначајније: Хауарда Дивоута (Howard Dvovoto) и МАГАЗИН (MAGAZINE), Пита Шелија (Pete Shelley) и БАЗКОКС (BUZZCOCKS), затим ФОЛ (THE FALL) и Џој Дивизион (Joy Division). Једна од мање познатих група, која ужива изванредну популарност код манчестерске публике, је и МАНИКУД НОИЗ.

Започели су са озбиљнијим радом крајем 1978. године. Тада су у саставу наступали: вокални солиста Оуин Гевин (Owen Gavin), гитариста Стив Волш (Steve Walsh), саксофониста Питер Банистер (Peter Bannister) и, што је посебно интересантно, у ритам-секцији су се налазиле две девојке — Стефани Натол (Stephanie Nutall) за бубњевима и Џоди Тејлор (Jodee Taylor) на бас-гитари. Међутим, ускоро из састава одлази Оуин Гевин, а његову дужност преузима Стив Волш. Промена

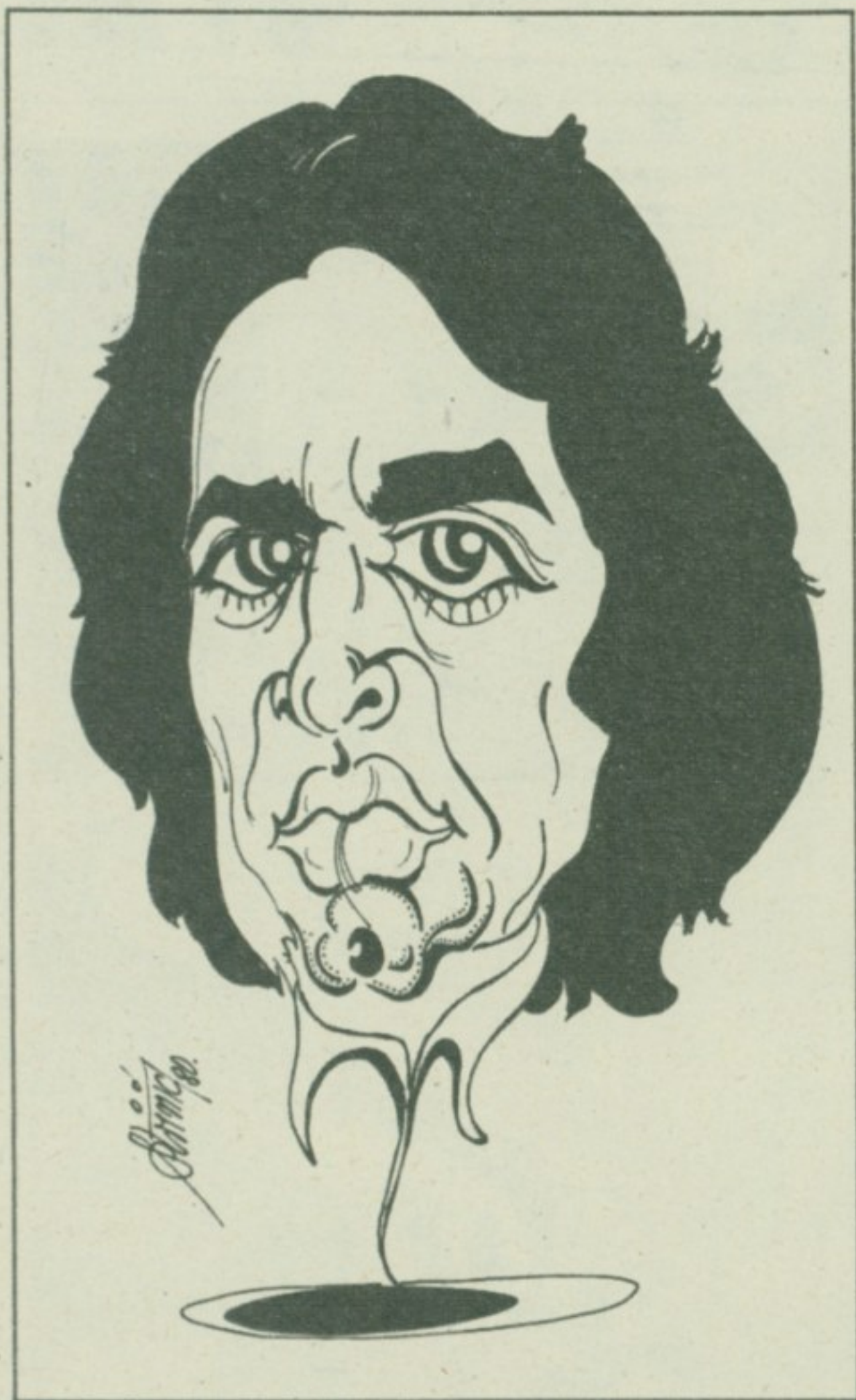
је добро дошла саставу и МАНИКУД НОИЗ потписују уговор са малом диско-кућом PRE. Већ после неколико месеци у продаји се појавио њихов деби-сингл „Москва 1980“ (Moscow 1980). Чланови састава нису били у потпуности задовољни снимљеним материјалом. Сингл није постигао неки већи успех, али је ипак привукао пажњу јавности. Уследило је неколико концерата на којима су МАНИКУД НОИЗ наступали као предгрупа МАГАЗИНА. Диско-кућа је такође имала пуно поверење у састав и за следећу плочу им је обезбедила изузетне услове. Изнајмљен је 24-канални студио Britannia, чији су власници ПИНК ФЛОЈД.

Управо у моменту када је изгледало да су врата успеха широм отворена за МАНИКУД НОИЗ, свој одлазак из групе најављује Џоди Тејлор. Имајући у виду да су Џоди и Стефани представљале искусну и невероватно компактну ритам-секцију, на којој се темељио целокупан звук састава, замену није било лако наћи. Наро-

НАША КАРИКАТУРА

Петар СТРИНИЋ је карикатуриста на чији предлог смо усвојили рубрику „Наша карикатура“ на „Хит-страни“. Досад смо објавили око четрдесет његових радова што му је, како сам каже, помогло да се као млад карикатуриста афирмише и ове године у јуну већ је имао самосталну изложбу.

Петар Стринић је рођен 1958. у Отоку крај Сиња. Још у основној школи показао је велико интересовање за карикатуру. Први пут објављује своје радове у СН-ревији 1977, а затим у „Забавнику“, „Спортским новостима“, „Студију“ итд. са којима и даље сарађује.

ДЕЈАН ПЕТКОВИЋ

чито не у тако кратком времену. Видевши да од снимања нема ништа, своје инструменте спаковао је и Питер Банистер оставивши Стива Волша и Стефани Натол беспомоћне и обесхрабрене. За дивно чудо, упорним радом Стив и Стефани су успели да окупе нове музичаре и поново крену практично из почетка.

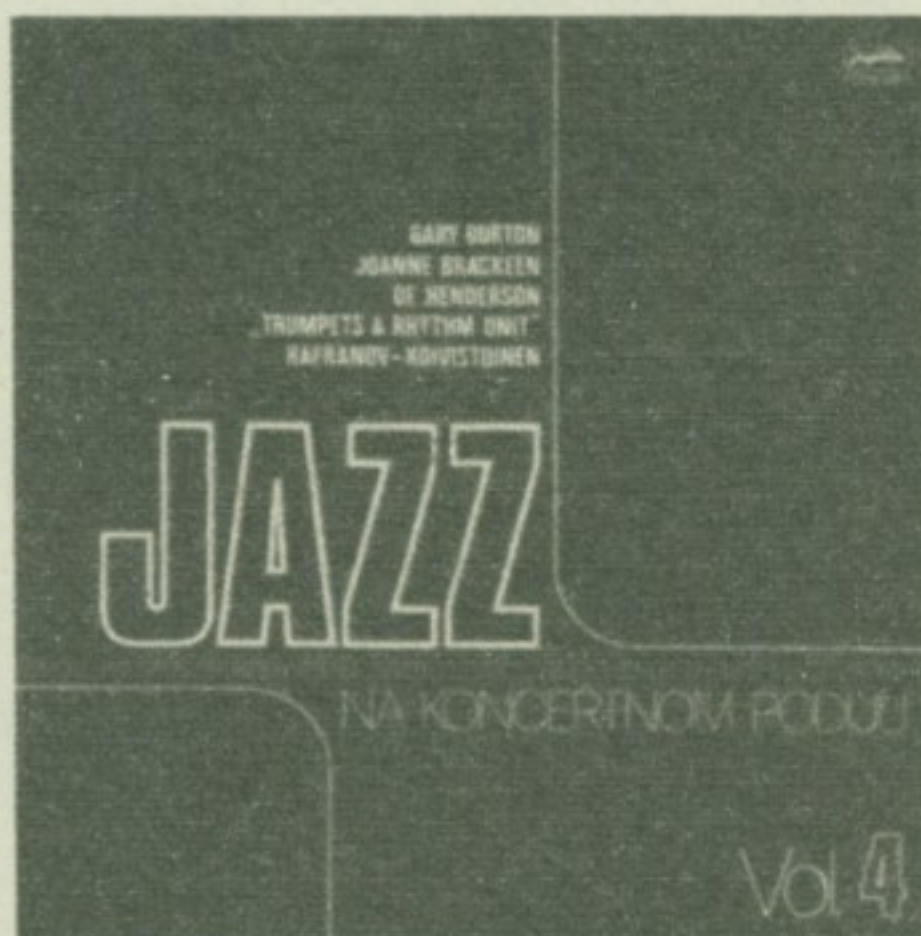
Свирајући своју варијанту фанк и соул-музике настоје да се што више приближе публици. Њихови текстови у приличној мери одударају од данас уобичајеног песимистичног погледа на свет и то им даје посебну вредност. МАНИКЈУД ДООИЗ себе сматрају „просечном групом новог таласа“ и обраћају се најбрљнијем аудито-ријуму.

Ових дана у продаји се нашао и други сингл групе са композицијама: „Вера“ (»Faith«) и „Слободно време“ (»Free Time«). Плоча је снимљена у исто време када и деби-остварење, па ни овога пута не приказује састав у најбољем светлу. МАНИКЈУД ДООИЗ све ово није избацило из равнотеже; са новим члановима спремају се за снимање првог албума који ће на неки начин представљати синтезу њиховог досадашњег рада. Сигурно је једно да ће звук обогатити афричком и латинско-америчком музиком, што представља само још један корак ка постизању циља који су себи поставили: стварање ангажоване музике за игру.

НОВЕ ПЛОЧЕ

JAZZ

За љубитеље цеза још једно задовољство. „На концертном подију“ број четири Југотон нам представља пет аутентичних снимака из програма двадесетог јубиларног цез-фестивала „Љубљана 78“. Претходна три су нам такође омогућила сусрете са водећим цез-му-

зичарима док на овом четвртном ЛП-ију имамо прилику да чујемо вибрафонисту Гарија Бартона, затим пијанисткињу Џоан Ерекен, тенор-саксофонисту Џоа Хендерсона, нашег Душка Гојковића и Лалета Ковачева, те пијанисте Владимира Шафранова и саксофонисту Ера Којвистојена.

КРАПИНА 80

Фестивал кајкавске попевке „Крапина 80“ представиће нам на ЛП плочи Веру Своболу, Марка Новосела, Габи Новак, Звонка Шпишића, Ану Штефок, Вишњу Корбар, Иву Робића, Ксенију Еркер и друге.

ТЕРЕЗА КЕСОВИЈА

Тереза Кесовија својим обожаваоцима не дозвољава ни тренутак предаха. Увек је присутна, било да се ради о јавним наступима или пак о снимљеним плочама. Најновији сингл са нумерама „Југославијо, волим те“, и „Моја љубав, мој је дом“ бав, мој је дом“ појавио се недавно и већ забележио добар тираж.

МОЈ ИЗБОР

ДЕЈАН МИТРИЋ има тринаест година и од група издава РАНИ МРАЗ и БЛОНДИ. На његовој „Тоски 10“ најчешће се врте ове песме:

ДОМАЋЕ

1. ПАНОНСКИ МОРНАР — Рани мраз
2. ЗАКУНИ СЕ ЉУБАВИ — Сребрна крила
3. РОК-ЕН-РОЛ ЗА КУЋНИ САВЕТ — Рибља чорба
4. ПАКЛЕНИ ВОЗАЧИ — Атомско склониште
5. ДОЛАЗИМ ЗА ПЕТ МИНУТА — Генерација 5

СТРАНЕ

1. HEART OF GLASS — Blondie
2. DO YOU THINK I AM SEXY — Rod Stewart
3. ONE WAY TICKET — Eruption
4. ROCK AND BOLL MUSIC — Beatles
5. MY LIFE — Billy Joel

ДЕЈВИД БОВИ (DAVID BOWIE)

Навикли смо већ на многа изненађења када је у питању ДЕЈВИД БОВИ. Ипак, овог пута превазишао је сам себе и последња вест о његовом наступању у чикашком Блекстоун позоришту одјекнула је у музичким круговима широм света као бомба.

Бови је наступио у представи Бернарда Померана у улози човека — слона! Критике су углавном позитивне што није чудо кад се зна да је Бови дуго и студиозно припремао улогу, не кријући да му је до ње посебно стало.

Човек-слон је у ствари прича о тужном животу Џона Мерики, младића који је због својих физичких деформација приказиван као атракција широм Енглеске. Тако га је видео и чувени хирург Фредерик Тривз и сместио га у лондонску болницу, али касно. Мерики је умро 1690. у 27 година.

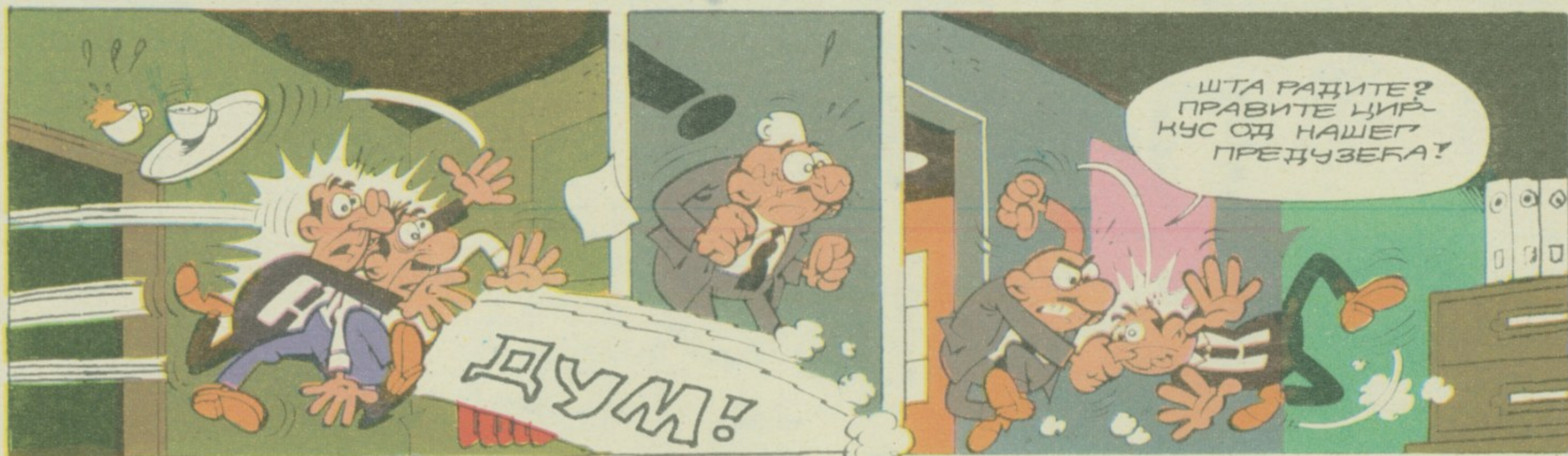
И поред својих глумачких обавеза, Бови је пронашао довољно времена за снимање своје најновије плоче, која се ових дана појавила у продаји. Њен назив „Чудовишта и супер наказе“ (»Scary Monsters And Super Creeps«) јасно говори о Бовијевим тренутним преокупацијама. Плоча је снимана у Њујорку и музички критичари су је оценили као изузетно дело. Надајмо се да ће се ускоро појавити и на нашем тржишту.

ПОТРИЧКО

ХУМОР НА УЖИЧКИ НАЧИН

ПОШТО, СНАШО, ЈАЈА?

Тешко је објаснити шта становнике ужичког краја Ере везује за шалу. О томе је било речи на неколико угледних научних скупова фолклориста, чула су се разна тумачења, али се сви слажу у једном: шала је особина ерског духа, саставни део бића ужичког човека.

Много је хумора у животу Ере. Неке од догодиштина памте се и данас. Преносе се с колена на колена као бисери. Позната је ујдурма ужичког адвоката и шаливције Симе Терзића. Везана је за пијацу и неку сељанку која је продавала јаја.

Наишао Симо, одмеравао јаја, па упитао:

— Да нису мућкови?

— Јок, богами! — као из пушке опалила је сељанка.

Адвокат је пажљиво загледао једно јаје, а онда га намерно испустио, а с њим и дукат. Јаје се, наравно, разбило. Симо је подигао златник. Чудио се кобајаги откуд дукат у јајету и усхићено рекао сељанки:

— Купујем све!

Мислећи да се у сваком јајету налази дукат, сељанка се у чуду прекрстила, рекла да нису за продају и брижно их ставила у цегер. Брзо је отишла на обалу Ђетиње и сва поразбијала, али од златника ништа.

СПАДОШЕ ГАЂЕ

Адвокат Терзић био је аутор и успеле шале са сељаком који је наишао чаршијом носећи у корпи јаја. Опет је Симо пришао и упитао за цену. Наумио је све да купи и почео да вади јаја из

корпе. Али где да их спушта док броји? Како су се у то време носиле дугачке ланене гаће уместо панталона, а преко њих подужа кошуља. Симо је замолио сељака да подигне крај од кошуље и стао да у њу трпа јаја. Када је био при крају, као нехотице закахио је руком вршцу којом су биле везане саљакове гаће.

Сељак се нашао у чуду: ако подигне гаће које су му спале — испустиће јаја. Забезекнут је гледао час у Симу, час у сопствену голотињу. Окупио се народ, а сељак не зна шта ће. Сими дошло да се смеје, али је озбиљан.

— Вала, побратиме, ја набројах седамдесет. По два гроша то ти је — 28 динара. Него, ево теби три банке па смо квит!

Сељак није издржао. Испустио је јаја и брзо навукао гаће.

Адвокат је прснуо у смех. Пружио је сељаку новац за полупана јаја и позвао га да сврати у кафану.

— Ред је, брате, наши смо!

ПЕТАК НИЈЕ ПЕТАК

Ере су посебно волеле да доскоче предратној власти. Прича се да је пазарни дан, који је иначе у Ариљу, Пријепољу и Бајиној Вашти био у петак, померен на суботу. Није то било право народу, а ни добошару. Градски оци су га послали да обнародује одлуку и он је, хтео — не хтео, зашао по сокацима вичући на сав

— Народе, чуј и почуј... Општина је решила: од сада петак није петак, него је у суботу!

После рата убрзано су грађени сеоски путеви. Неком сељаку траса је водила поред куће. Забринуо

малецна, него реци је л' већа или мања од тебе! — упорно ће инспектор.

— Их, брате, теби не вреди причати! Па видиш колики сам ја, а колико прстима показујем! — одбруси дете и љутито седе

УПОРЕДО СА СРБИЈОМ

Доста шале везано је за угледну и дужовиту личност ужичког краја — проту Милана Смиљанића из села Равни. Прота је после рата био на важним политичким функцијама, али се од својих сународника никада није одвајао.

На једном збору где се говорило о обавезама сељака против приће отресит мештанин повуче га у страну и шепатом му рече како се по селу пева „негодна“ песма о тешкоћама сељака. После извесног времена, прота се нађе са ранијим саговорником.

— Је ли, прото, да ти ниси коме казао ону песму, сад боље живимо!

— Каз'о сам, него шта! — мирно одговори прота. — Али само једном, човеку: Титу!

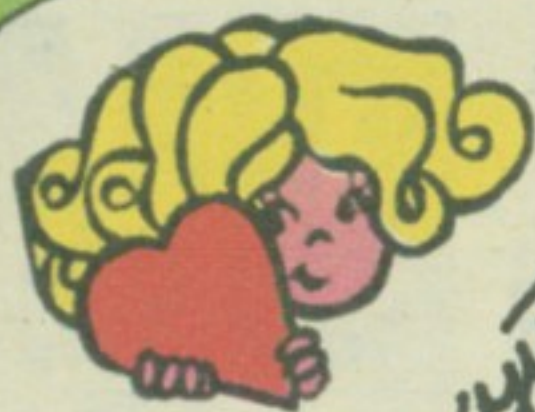
Велики шаливција био је и Милан Милекић који је пре рата радио као архивар у ужичком суду. Нашао се он у првом светском рату на Крфу и неком приликом добро напио. На његову несрећу наишао је командант пука. Видевши Милекића где заплиће ногама, срдито га је упитао зашто се љуља.

Не знајући како да се спасе невоље а да не одвали глупост, Милекић је узвратио:

— Не љуљам се ја, гос'н пуковниче, него идем упоредо с мајком Србијом!

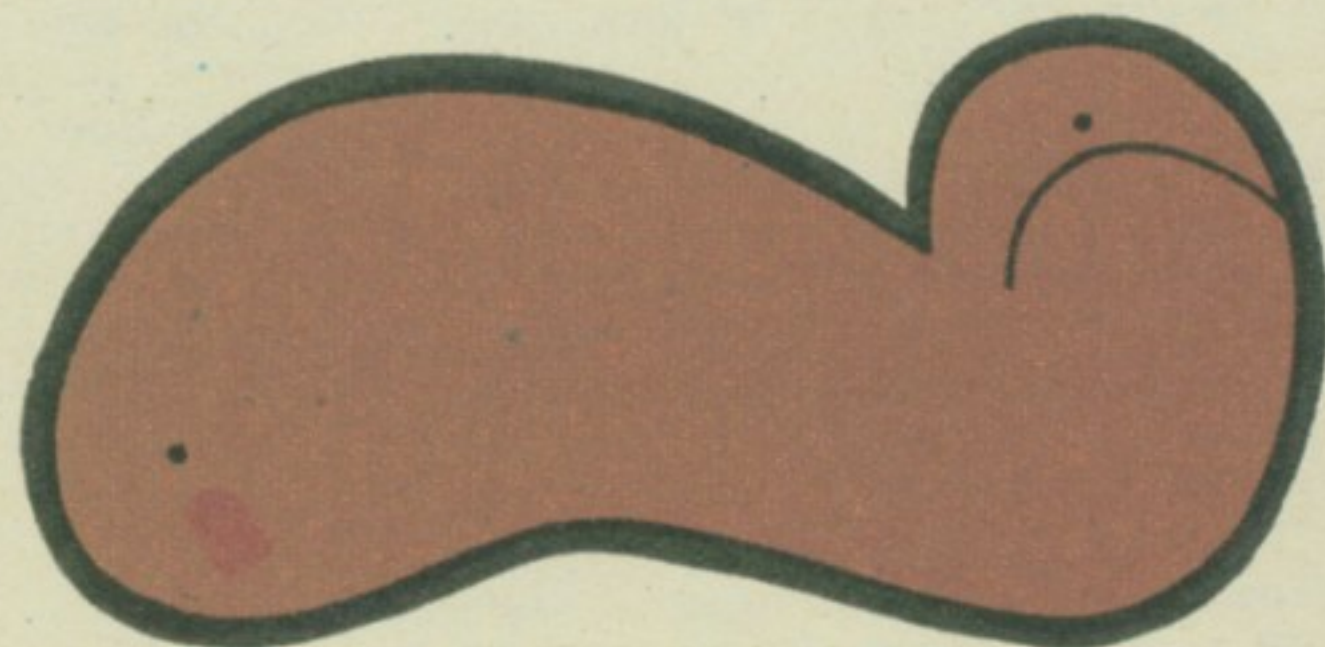
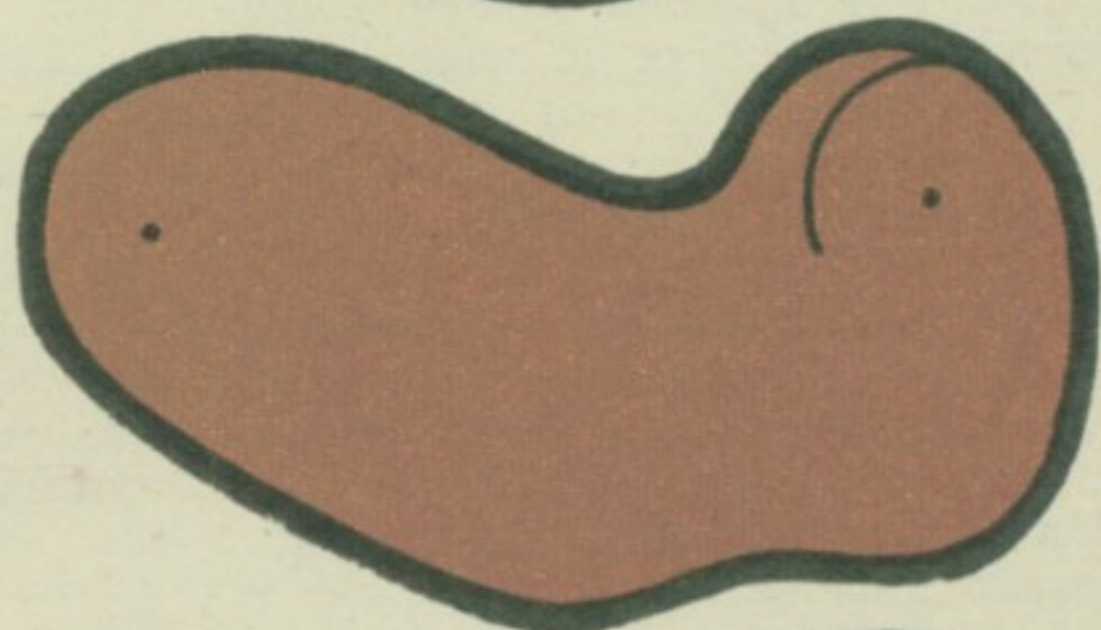
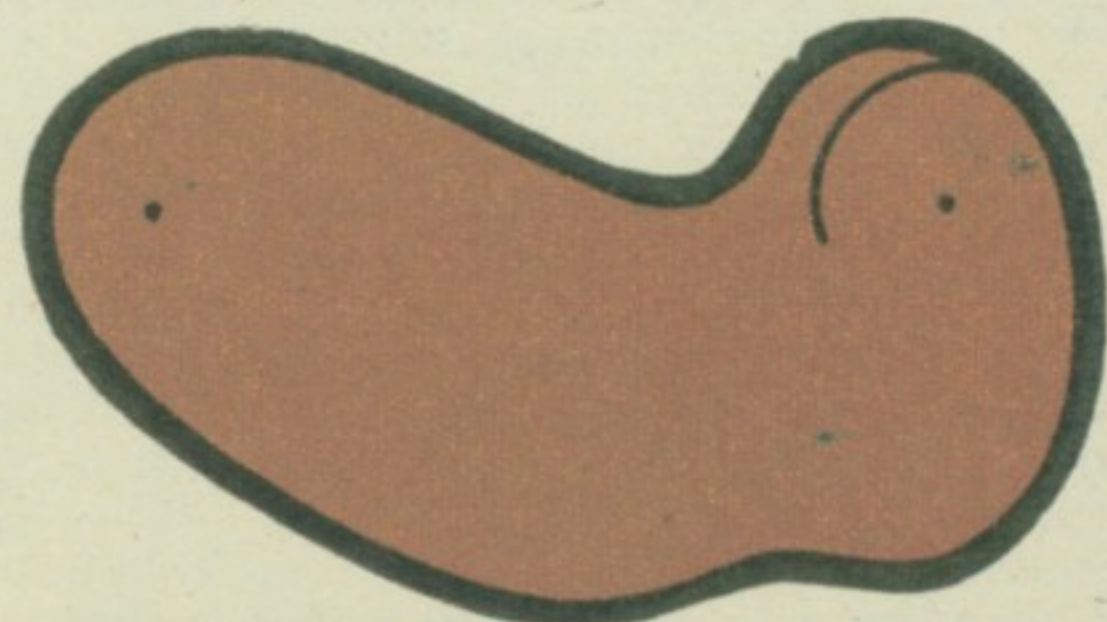
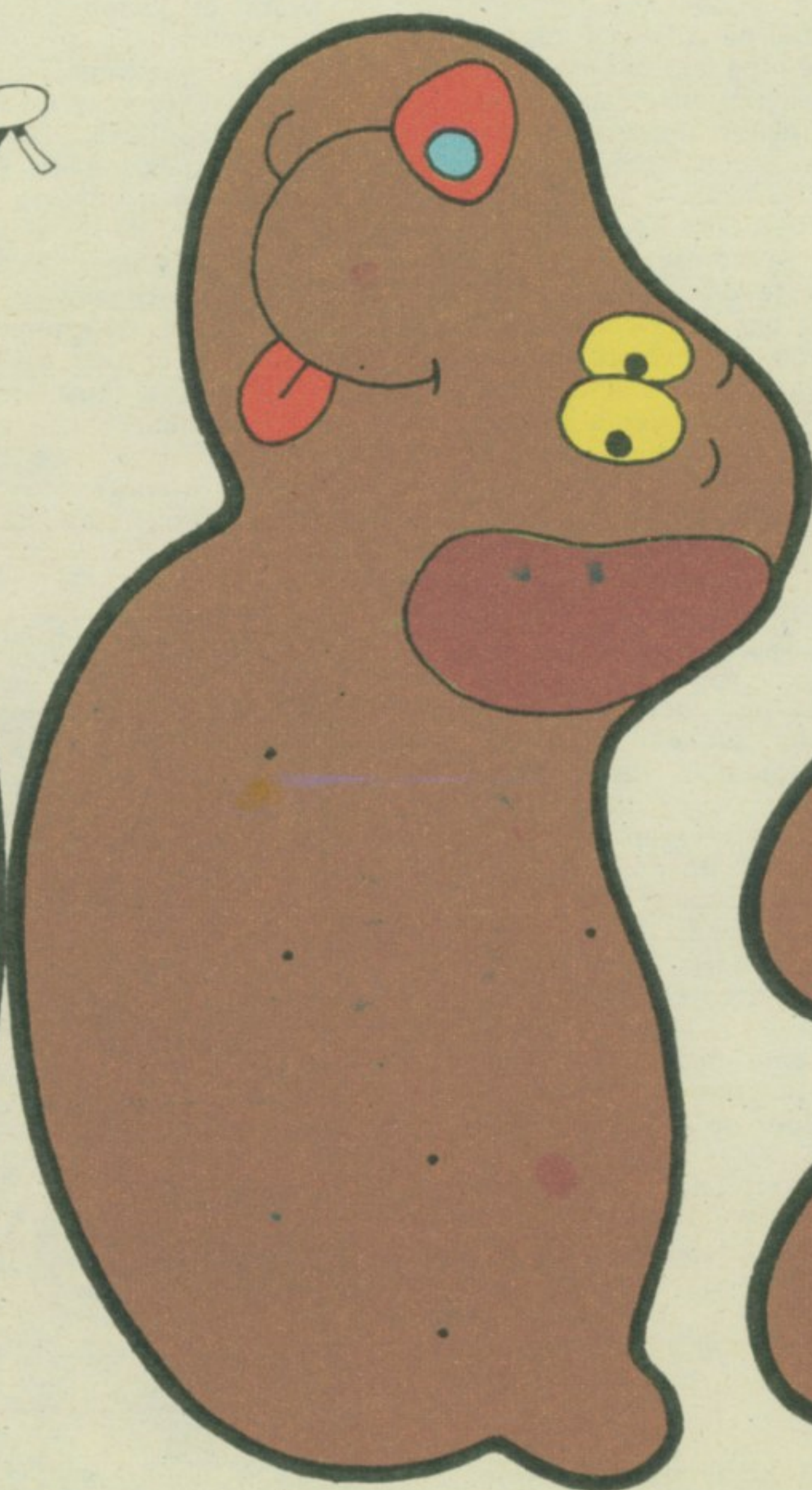
Миленко Тодоровић

Цицици кукла

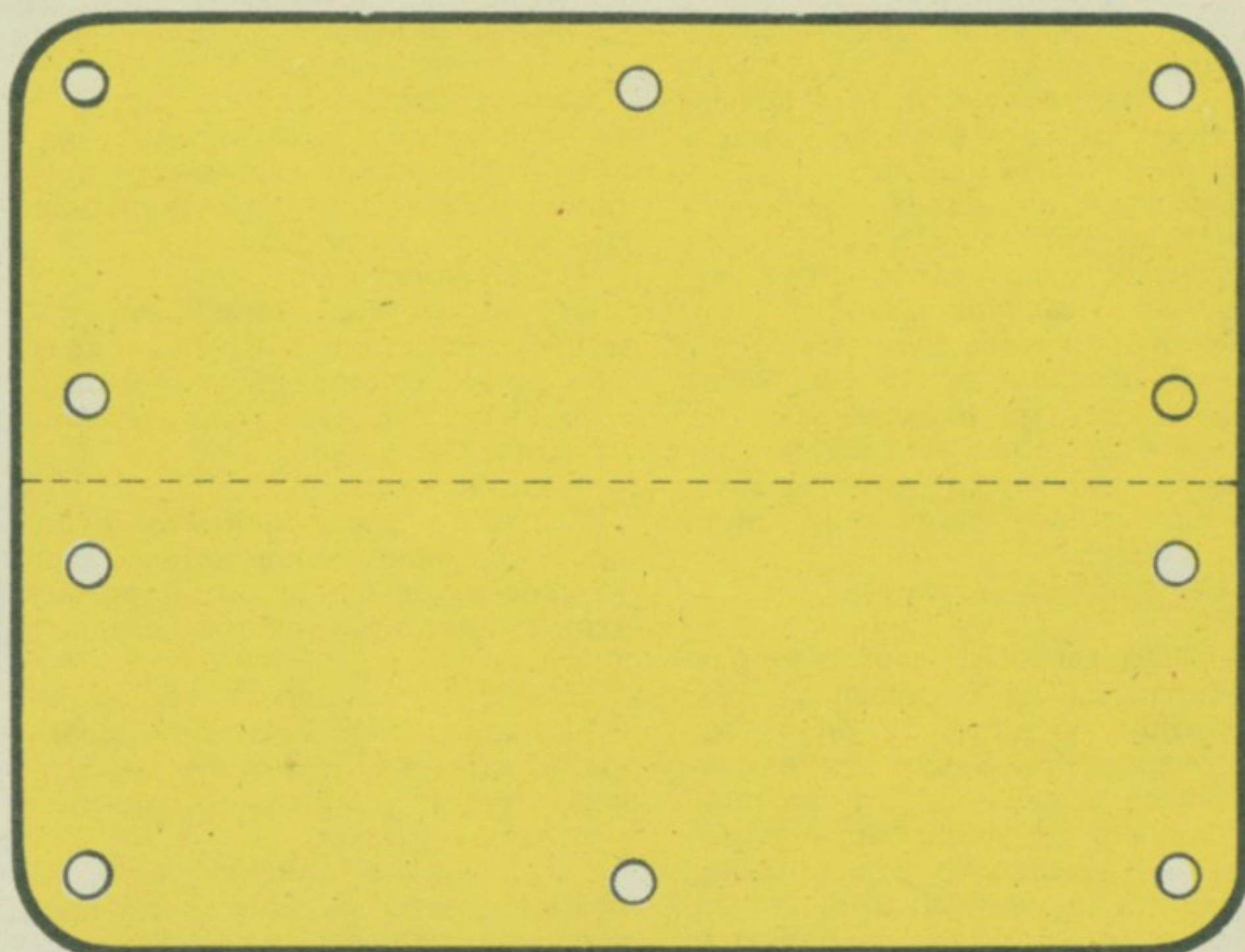
МАРИОНЕТА КОЈА ЛАЈЕ

Овог пута Цицица вам предлаже да направите једну дебелушкасту куклу-марионету која ће, уз вашу помоћ, моћи да потрчи, залаје, шени и развесели и вас и ваше пријатеље.

Прво све делове цртежа залепите на тањи картон, а онда их пажљиво исеците. Затим залепите једну и другу страну трупа, па на местима обележеним тачкама причврстите ноге. Можете их

једноставно пришити концем, закачити држачима или специјалном спаљалицом (као на слици). Правоугаони део пресавијте дуж непрекидане линије, залепите, пробушите рупице и вежите дебелим концем који ћете затим закачити за куцине ноге, као што је то приказано на цртежу — и ваша марионета је готова. Остaje вам још само да увежбате њено кретање, тако што ћете прстима затезати и опуштати конце.

ЗОВЕМ СЕ ЛАРИ

ЈЕДНОГА ДАНА ОКТОПОД НА ВРАТИМА ПРЕТВОРИЋЕ СЕ У ДОБРОГ, НАСМЕЈАНОГ ТАТУ.

Зар ми устав не даје право да одбијем пилуле истине и детектор лажи? — питао је дечак седећи на специјалној столици с мерачем притиска око руке. Док је говорио, на неколико инструмената дрхтале су и поскакивале казаљке. Адвокат задужен за његов случај одговорио је:

— Без признања истрага би могла да потраје недељама уместо свега неколико сати. Трошкови истраге наплаћују се од твог здравственог осигурања које би ти, иначе, ако будеш осуђен и аксти се опере мозак, следовало у виду рехабилитационог фонда од двадесет хиљада долара.

Дечак се извио у столицу.

— Уставна права су врло скупа. Да ли би медицински изговор бис јевтинији? Могу ли да одбијем лекове и инструменте на основу неспособности?

Инструменти су забележили убрзано дисање и рад срца као и скок крвног притиска.

— Шта је твој здравствени разлог?

— Кондициониран сам да не узимам лекове. Може да ми позли, могу да добијем грчеве или јаку алергију.

Изгледало је да му понестaje даха. Дијаграм који се одмотавас из машине показивао је плитко дисање и убрзан рад срца.

— Ко те је кондиционирао?

— Отац. — Изненада скок крвног притиска одавао је или лаж или болно сећање.

— Како?

Лекар задужен за апарате гледао је како се казаљке пењу. Притисак је почео да опада али се пулс убрзао.

— Електрошок. Молим вас, не волим да ме додирују ови инструменти...

Дечак је заћутао. Био је блед, готово зелен, лица сјајног од зноја. Стезао је шаке на наслонима столице.

— Крвни притисак је испод нормале. Наступиће шок — рекао је лекар.

— У реду, одвежите га и водите да легне. Нека га нико не узнемирава — рекао је адвокат.

Полицајци су извели дечака.

— Дакле, шта мислите, докторе? — упитао је адвокат. — Кад можемо да га саслушавамо?

Лекар је завртео главом.

— С обзиром да из детињства носи трауму од електрошока, не очекујте да ће вам политички детектор лажи нешто открити. Игле ће почети да скачу чим види инструменте.

— А лекови? — упитао је адвокат.

— Изгледа да га је отац кондиционирао да на седативе реагује алергијом — знате, да би га заштитио од дрога. Серум истине могао би да изазове алергијски шок.

— Зашто га уопште преслишавати? — умешао се иследник задужен за случај Ларија Џонса, који је дотад ћутао. — Дечак је уплашен и имао је тежак дан. Ионако већ имамо довољно подата-

ка да га класификујемо као умоболног и извршимо прање мозга. Адвокат се побунио.

— Треба се држати формалности да се пре сваке законске казне или медицинског поступка добије потписано признање. Тиме се гарантује једно грађанско право.

— Али, сигурно не ако се на тај начин угрожава здравље вашег клијента — приметио је психолог. — Дечак је очигледно психопата, можда ће му серум изазвати халуцинације. Није потребно, уосталом, ни да буде правно крив да бисмо га лечили. Дете је болесно!

— Ни за утврђивање кривице није потребно саслушање — поновио је иследник. — Досје са оптужбама за вандализам и саботаже које је починио тежи килограме. Сигурно не верујете да ћете саслушањем доказати како је невин?

Адвокат је слегао раменима.

— Посао ми је да верујем у свачију невиност. Али, хајде — прескочићемо саслушање. Ставите податке у компјутер па да видимо да ли ће га прогласити кривим. Да свршимо с тим.

Лекар, психолог, адвокат и иследник пошли су низ ходник, кроз троја врата, у малу судницу где се налазио компјутерски техничар дужан, под заклетвом, да се побрине да правда не затаји.

Лари Џонс је седео склупчан на каучу у тихој соби.

Очекивао је да га поведу у „исповедаоницу“, привезу за њега електричне апарате и да му, вичући, постављају питања.

Склупчао се још више, прижељкујући сан дубљи од страха.

Лари Џонс је од најранијег детињства васпитаван методом условног рефлекса.

— У кревет, Лари.

Велика удобна столица пецнула га је струјом. Лари окреће стране сликовнице да види крај приче. Столица му даје јачи шок, као жмарке упозорења.

— Да, мама.

Струје нестаје. Лари чита последњу страницу. Срећан крај. Све приче се срећно завршавају. Зујање. Струјно поље обавија му руке. Он каже.

— Одмах, мама.

Мајка, са одашиљачем у руци, прати погледом сина који одлази уз степенице. Одједном, Лари појур у кухињу и излети на задња врата.

Напољу је хладно за његова боса стопала. Сива, месечином обасјана пустиња пружа се до подножја црних планина које се претећи дижу у небо.

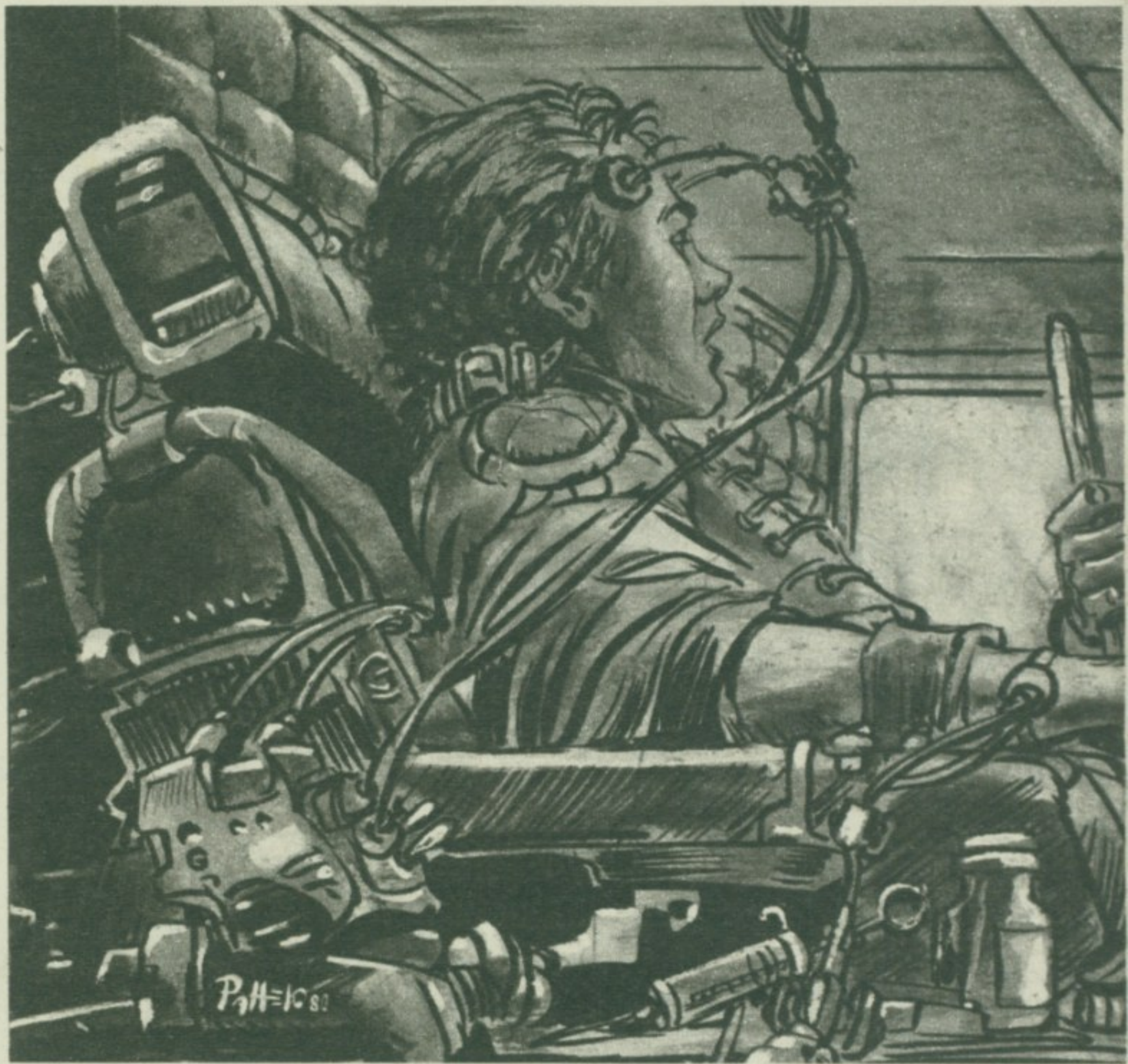
Суседне куће, шупе, гараже. Не може се спавати напољу по оваквој ноћи. Суседи га не би примили — само би позвали оца чим би закуцао на њихова кухињска

врата. Отац би дошао са својим шок-штапом.

Лари се узварао уз бршљан поред врата. Трзао се од сваког шушња, очекивао шок од сваког ружиног листа. Али, природа није тресла струјом. Домогао се крова, прешао преко њега тапкајући босим ногама и спустио се кроз прозор право у своју собу.

Слушао је како мајка виче, зове га. Кроз кревет су спроведене жице. Лари пажљиво скида ћебе и завлачи се под кревет да спава. На неубичајеним местима никад нема шокова.

— ЛАРИ! — чује се урлање на улазу у мрачну собу. Црна очева силуета стоји са шок-штапом у руци. — ЛАРИ!

— Да, оче.

Дечак истура главу, жмиркајући. Још није уплашен. Како је дивно не плашити се! Можда се свет променио и више нема разлога за страх? — Излази испод кревета!

Изненада, завладао је кошмар налик на онај сан у којем црна сенка стоји наспрам светлости као октопод са раширеним пипцима. Лари се напрегао да разазна лице на силуети. Било је то људско лице, не њушка чудовишта. Изгледало је као лице особе која уме да слуша и да се смеје. Отац је увек слушао госте и смејао се с њима.

Било је, дакле, могуће навести то лице да се насмеје и нечим другим а не само роботском послушношћу. Јер, отац се смешкао незнацима иако му се они нису покоравали. Требало је само открити трик који је знао сваки незнацац. Мора да је лако. Кад имамо шест година многе ствари изгледају тешке а после постану лаке. Једнога дана октопод на вратима претвориће се у доброг, насмејаног тату.

— Лари... — рекао је отац. Сада је употребио миран, разложен тон који је био најопаснији. — Лари, мајка ти је рекла да идеш у кревет. Мораш да послушаш мајку.

Шок-штап имао је златасту куглу на врху и батерије у дршци. Златна кугла давала је шок.

— Одмах сам отишао у кревет — одговорио је Лари, напрежући се да говори јасно и безбојно. Често, када су му одговори били

нејасни или глас молећив, отац би употребио штап.

— Нестао си — рекла је велика црна силуета. — Хоћемо да стекнеш добре навике. Мораш да спаваш на време да би израстао у јаког мушкарца.

„Кад будем јак мушкарац, убићу те!“ помислио је Лари.

— Отишао сам у кревет на спавање. Знам да хоћете да будем здрав.

Знао је да отац воли логичан разговор.

— Не противречи!

Лари се тргао, али само од сећања које су изазвале ове речи. Овога пута штап није прорадио. Лари је гледао у њега и чекао.

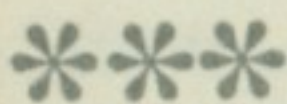
— Ниси отишао у кревет!
Отац је истурио штап као какву хитру змију. Био је то неразумљив кошмар. Мишљење није помагало.

Тихо, лица изобличеног од страха, дете је одскочило и почело да јури по соби. Његово трчање било је безнадежно као налетање ухваћене птице на зидове кавеза. Лари је покушао да уђе у тродимензионалну слику из Толкиновог „Господара прстенова“; хтео је да се увуче у еркондиш; најзад се сакрио у плакар.

Знајући да му дечак не може побећи, отац је стао испред плакара и почео да забада штап унутра све док није наишао на нешто што се кретало. Тада је стигао регулатор напона у дршци

— Мораш да слушаш мајку! — понављао је кад год би стигао дршку. — Да слушаш мајку!

Стезао је јако јер је био бесан. Осећао је да не господари ситуацијом.

Петнаестогодишњи Лари Џонс пробудио се у тихој соби у полицијском крилу болнице и сместа заборавио сан, успомену, али му је у свести остало осећање чврсте одлуке, одлуке која је потврђивала и давала му за право у свим ранијим поступцима. Усправио се на каучу и затворио очи да по-

врати мисао у свест. Нешто налик на песму бежало је у сан.

КАД ДОДИРУЈЕШ ПРЕКО МАШИНЕ, ГУБИ СЕ ДОДИР.

КАД МИСЛИШ ПРЕКО МАШИНЕ, ГУБИ СЕ ГЛАС.

Метал није добар проводник живота. Додирни ме руком, оче. Свако мишљење које за нас обављају машине је фалсификат. Нисмо ми размишљали, само се правимо да јесмо.

Лари је уморно устао и протурио главу кроз врата.

— Морам нешто да напишем — рекао је. — Дајте ми оловку и хартију.

Добио је и написао:

„Свако ко ово чита нека зна:

Цивилизација почива на привиђењу. Кад летите авионом, не летите ви, већ авион. Кад ставите проблем у компјутер, нисте интелигентни.

Ако сте још одани машини уместо своме срцу, чулу вида и додира, ви сте обични роботи, продужеци машина. Додир ваших прстију је челичан. Мртви сте“.

Вратио је хартију.

— Ево моје изјаве.

— Лудак, мегаломан, параноик... Није потребно признање... Перите му мозак!

Послали су човека задуженог да изазове код оптуженог мисли које треба да буду избрисане.

— Прича му против нас — рекли су му. — Натерај га да нас се плаши, да мрзи полицију.

Али, овај човек играо је са затвореницима и своју малу тајну игру: наводио их је да мисле о још неким стварима како би и оне биле избрисане.

Ушао је са метлом у собу где је дечак седео на столици у лудачкој кошуљи. Ларију су већ убризгали супстанцу која изазива страх и другу која подстиче опсесивне мисли. Човек се осмехнуо.

— Мисли да сам ушао да чистим! — рекао је поверљиво. — Нису ни приметили, будале, у којој сам соби. Него, чуј, момак, биће ти тешко идућих неколико минута. Неки вриште. Али, ти само непрекидно мисли на своје име, труди се да запамтиш име и мисли на све што си урадио и зашто мрзиш ову копилад. Неки су се тако извукли — трудили су се да се свега сете, да све задрже. После тога, само се претварај да се више ничега не сећаш и они ће бити убеђени да су ти опрали мозак. Јасно?

Намигнуо је и изишао.

Дечак је буљио у бела врата која су се затворила. Није могао да се покрене. Лудачка кошуља била му је тесна, ноге везане. За слепоочнице су му биле причвршћене електричне жице које су помоћу fine струје појачавале нормалне мисли.

„Зовем се Лари. Видеће они да им ништа неће поћи за руком. Неће добити послушност коју очекују од наређења и казни. Ништа не може да зароби слободан дух, СЛОБОДАН ДУХ...“

Та мисао била је необично јака, као да му је сопствени глас одјекивао у мозгу. Лари је осетио страх. „Не“, помислио је, „то је од инјекције. Мене није страх!“

„Зовем се Лари. Морамо се сви борити против послушности и поново оживети. Они не знају да се у свакој лутки што извршава наређења крије слободан дух. Нека исплива слободан дух! Показаћу им да се сва њихова правила могу прекршити и да ће свет тиме само постати бољи“.

„Ватра... Глава ми гори. Вруће, усијано, блешти, сувише је... Врти ми се... Слобода... СЛОБОДА, НЕ ДАЈ... Гори... Стани, тата, молим те, бол не може, љубави... Ватра, боли, гори... мисли ми горе... ЗОВЕМ СЕ ЛАРИ!“

— Како се зовеш?
— Не знам.
— Како ти се зове отац?
— Немам оца.
— Кога волиш?
— Никога.
— Кога мрзиш?
— Никога.
— Где живиш?
— Овде.

— Ово је школа за преваспитавање. Твоје име је Дејвид. Извади палац из уста, Дејвиде. Не, у овој школи не пазимо. Устани, Дејвиде, и исправи се.

укрштене речи

БОЛЕСТИ БИЉАКА

Не болују само људи и животиње. Ни биљке нису имуне на разне поремећаје нормалних функција. Поједине болести проузрокују и знатне штете, па је човек приморан да се против њих бори разним заштитним средствима. У нашој укрштеници потребно је поред и испод бројева 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7 уписати називе неких биљних обољења.

АУТОР: ВЕ-МАК	1	УЧЕН ЧОВЕК, ЗНАЛАЦ	ПОШТАН- СКА ПО- ШЛОКА	ДРЖАВ- НИ СО- ЦИЈАЛИ- ЗАМ	УБИЈА- ЊЕ ДИВЉА- ЦИ	ЗНАК ЗА ЊУТУ	НЕПО- ЗНАТ БРОЈ	ПРАВИЛ- НИ ЦРТЕ	ВРЕТА ПЕРИ- НА
2									
МУЗА ЛУБАВ- НЕ ПОСЫ- ЈЕ						НАШЕ ОСТРВО			
						ЗОЛА			
3									4
ОБИЧАЈ, НАВИКА (ТУРЧ.)					СУМПОР		ЛЕД КОЊ- СКОГ ПРИ- БОРА		
					НАДИМАК ЕРИСТА ГЕВАРЕ		100		
ВИЗУГА- ВИ, КОР- ЈАСТИ									
ОЛИВЕР ТВИСТ			ВЕНИЦА			САВНИМ УЗ			
			5			РУДАРСКО НАСЕЉЕ У БОСНИ			
ЗНАК ЗА СКАКАЧА У ШАХУ		РАДИЈУМ			ЗНАК ЗА КОТОР			НУЛА	
		МАГМАТ- СКАСТЕНА, ЛИЛАРИТ			ШПЛИНСКИ НОВАЦ			МАРКА АУТОМО- БИЛА	
РАЗМЕ- НА СТВА- РИ							СЛАВНИК ЗОРАН		
6	ИВАН КРИЛОВ			ТИМ					
	"LONG PLAY"			ДРЖАВА У АЗИЈИ					
							ЗНАК ЗА АМПЕР		РОМАН МОМЕ КАПОРА
							100m ²		
7									
ПЛОУНА, БУНА	ПРКОС					НИЗ СЛЕД			
	ЗНАК ЗА "СИМЕНС"					КАЛИЈУМ			
							ЗНАК ЗА КАРЛО- ВАЦ		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: ДИФТЕРИЈА, и, аутомат, Замбези, Енвер, сом, Н, ар, дика, Тонка, јул, Ердут, але, риолит, аб, износ, гро, Ј, из, Ср, г, рад, актив, ви, Рипањ, ШАРЛАХ, Ре.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд, Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Раде Шошкић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 15 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

3 месеца	165,00 динара
6 месеци	330,00 динара
1 година	660,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

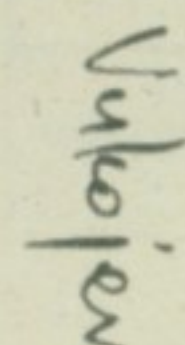
3 месеца	330,00 динара
6 месеци	660,00 динара
1 година	1.320,00 динара

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА“ — ООУР Продаја — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	70.—
СР НЕМАЧКА	DM	124.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	290.—
ШВЕДСКА	Škr.	292.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	115.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд, број: 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

10036	10038	10075	10112	10200	10308	10412
10113	10429	10475	10523	10651	10657	10711
10791	10866	10916	11118	11156	11177	11249
11284	11400	11401	11434	11541	11590	11711
11763	11787	11842	11917	11951	11998	12089
12099	12105	12181	12185	12343	12346	12359
12379	12419	12453	12463	12514	12571	12698
12723	12738	12748	12841	12967	12978	13076
13082	13103	13213	13214	13236	13242	13345
13384	13447	13573	13589	13670	13671	13674
13686	13709	13726	13730	13785	13824	13880
14020	14035	14066	14231	14275	14276	14311
14383	14498	14533	14729	14793	14805	14937
14967	14922	15005	15051	15195	15206	15251
15283	15334	15381	15440	15441	15473	15527
15611	15619	15718	15719	15900	15955	15993
16120	16139	16160	16178	16192	16274	16346
16459	16589	16616	16633	16648	16816	16918
16926	16971	17227	17256	17269	17428	17449

фигуру

МАЦАРЕЗ

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

Добили су чланови ПЕЗ клуба
чије чланске карте носе сле-
деће бројеве:

17476	17495	17582	17621	17687	17723	17795
17817	17940	18530	19158	19180	19217	19297
19299	19442	19467	19492	19556	19663	19687
19702	19763	19791	19850	19872	19896	

20376	20465	20512	20552	20557	20587	20792
20830	20902	20946	20982	21130	21185	21228
21251	21265	21354	21387	21451	21551	21584
21755	21763	21863	21980	22008	22020	22021
22096	22102	22177	22209	22229	22259	22305
22397	22427	22458	22467	22609	22665	22684
22638	22835	22963	22990	22997	23050	23168
23228	23259	23346	23394	23402	23581	23620
23725	23826	23871	23919	23953	24094	24119
24250	24327	24330	24334	24516	24572	24594
24595	24652	24655	24665	24695	24800	24843
24932	25008	25010	25034	25043	25061	25283
25340	25356	25490	25647	25778	25838	25945
25959	25989	26045	26131	26205	26275	26363
26366	26524	26558	26694	26719	26758	26884
26935	26943	26960	26996	27022	27175	27257
27302	27405	27428	27452	27454	27467	27594
27715	27777	27856	27859	27869	27922	27963
27964	28166	28157	28170	28194	28231	28375
28383	28419	28433	28493	28614	28651	28683
28700	28725	28761	28795	29055	29136	29182
29183	29272	29305	29312	29359	29413	29541
29545	29553	29588	29602	29691	29784	29812

30099	30125	30231	30235	30266	30373	30381
30491	30569	30630	30795	30806	30848	30940
31126	31168	31213	31230	31433	31452	31513
31534	31545	31596	31619	31640	31690	31767
31867	31992	31909	31938	32009	32082	32194
32197	32308	32445	32473	32490	32546	32733
32767	32823	32861	32869	32892	33108	33112
33173	33217	33284	33310	33496	33757	33803
33854	33897	33954	33957	33960	33993	34043
34063	34271	34396	34525	34591	34733	34798
34807	34933	34987	35144	35199	35268	35318

35452	35753	35780	35847	35933	35936	35970
36031	36050	36057	36134	36158	36294	36541
36596	36612	36736	36849	37136	37173	37182
37191	37192	37282	37316	37427	37448	37544
37552	37558	37586	37629	37715	37720	37859
37890	37931	37951	37959	38003	39035	39056
38127	38296	38226	38244	38303	38327	38340
38410	38418	38454	38493	38517	38572	38571
38591	38772	38810	38875	38884	39000	39033
39270	39463	39486	39493	39544	39551	39841

40133	40185	40354	40407	40442	40557	40628
40718	40891	40904	40971	41126	41175	41339
41388	41485	41491	41517	41866	42047	42126
42129	42171	42297	42311	42360	42402	42418
42455	42533	42565	42675	42684	42691	42699
42711	42802	42827	42871	42908	42929	42930
42996	43150	42413	43434	43467	43595	43682
43728	43829	43838	43893	43959	43973	44024
44040	44091	44204	44377	44421	44534	44839
44985	44901	44906	44910	44985	44999	45002
45139	45232	45323	45420	45552	45631	45695
45816	45820	45894	45919	45956	45972	46233
46322	46348	46361	46392	46418	46540	46546
46554	46872	46876	46913	47017	47077	47321
47339	47378	47392	47399	47441	47465	47581
47601	47642	47689	47708	47777	47820	47855
47869	47931	48017	48072	48078	48109	48150
48190	48246	48376	48557	48575	48637	48676
48700	48740	48768	48790	48886	48898	48906
48975	48981	49123	49237	49274	49287	49376
49431	49504	49524	49533	49554	49608	49670
49683	49734	49755	49892			

50058	50963	50156	50350	50734	50866	50879
50905	50908	50957	51306	51381	51394	51464
51544	51581	51628	51650	51672	51813	51822
51837	51539	51894	51964	51984	51998	52012
52035	52135	52252	52249	52421	52428	52482
52580	52590	52609	52618	52813	52958	52990
53010	53062	53129	53216	53308	53309	53400
53516	53521	53555	53585	53588	53625	53720
53787	53876	53891	53940	53981	53982	54101
54183	54251	54296	54358	54433	54615	54620
54681	54826	54890	54993	55017	55026	55056
55089	55143	55153	55164	55170	55195	55217
55289	55458	55571	55617	55741	55759	55816
55860	55889	55922	56181	56214	56239	56402
56410	56435	56534	56596	56672	56759	56814

56841	56850	57004	57101	57102	57103	57105
57254	57304	57337	57363	57397	57399	57513
57547	57580	57602	57655	57690	57714	57720
57805	57934	57968	58022	58037	58302	58320
58437	58475	58603	58642	58745	58778	59022
59192	59231	59317	59344	59474	59522	59677
59729	59837	59941	59976	59982	59998	

60034	60100	60120	60134	60178	60289	60420
60459	60497	60531	60574	60635	60768	60876
60900	60958	60985	60992	61122	61217	61218
61249	61314	61423	61426	61474	61482	61526
61542	61544	61565	61574	61652	61841	61727
61857	61980	62012	62029	62165	62176	62208
62405	62459	62468	62511	62513	62562	
62731	62857	62984	62999	63286	63494	63511
63518	63559	63569	63711	63843	64009	64139
64159	64267	64282	64294	64297	64322	64399
64470	64581	64593	64611	64679	64716	64837
64881	64894	64939	65022	65032	65112	65225
65304	65358	65359	65433	65526	65583	65612
65614	65639	65647	65678	65894	65963	65992
66001	66053	66114	66243	66287	66473	66592
66629	66680	66718	66757	66782	66936	66944
67106	67115	67183	67214	67261	67363	67378
67631	67650	67737	67798	68008	68066	68012
68038	68074	68122	68148	68197	68191	68223
68242	68313	68371	68423	68438	68440	68442
68453	68482	68495	68563	68632	68675	68692
68739	68766	68869	69009	69196	69241	69310
69378	69389	69435	69539	69693	69722	69881
69823	69923					

70005	70043	70232	70258	70278	70289	70404
70416	70543	70690	70793	70857	70962	71034
71081	71104	71110	71115	71124	71243	71261
71268	71329	71441	71572	71579	71610	71631
71751	71613	71915	71934	72001	72003	72010
72175	72183	72189	72189	72189	72309	72310
72315	71329	71339	72348	72367	72455	72483
72530	72556	72557	72582	72575	72570	72614
72679	72728	72744	72756	72811	72864	72954
73103	73180	73205				

Фигуру МАЦА ћемо испоручи-
ти поштом у току новембра.

НОВА ПОГОДНОСТ ЗА ПРИЈАТЕЉЕ РЕЗ-а

Драги пријатељи РЕЗ-а.

Овог пута смо у могућности да ти понудимо РЕЗ-беџ
којим ћеш украсити своју мајицу, а приказан је на
слици.

Урадили смо само 5.000 комплета, па због тога пожури
са наруџбом.

Наша адреса је: ПРИЈАТЕЉ РЕЗ-а 61111 ЛЈУБЉАНА,
пп 8

Износ од 30 динара, платићеш поштару по пријему бе-
џева.

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

ком.

Датум рођења

HP Kolinska

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граш Забавниче,

НИЈЕ ЈЕДНОСТАВНО, АЛИ...

Моји другови и ја направили смо лист којем смо дали име „Ритмо“, али не знамо шта нам је све потребно да бисмо га објавили. Већ неколико месеци се расписујемо какве све дозволе треба да набавимо, али до сада још нисмо добили конкретна обавештења па смо се сетили вас. Надамо се да ћете нам помоћи.

Млађан Савић,
Мозгово

По Закону о јавном информисању, односно његовом члану 38, новине могу да издају и друштвено-политичке заједнице, друштвено-политичке организације, организације удруженог рада, месне заједнице, самоуправне интересне

заједнице и друге самоуправне организације и заједнице, удружења грађана и друга грађанска правна лица ако је издавање новина предвиђено прописима, односно општим актима и ако служи извршавању њихових задатака и послова из њиховог делокруга, односно делатности.

Новине могу издавати и грађани под условима утврђеним овим законом.

На грађане који издају новине такође се примењују одредбе овог закона о регистрацији новина. Ево о којим одредбама је реч: оснивач новинске организације, односно издавач новина дужан је, најкасније петанесг дана пре почетка издавања новина, да уз захтев републичком органу управе надлежном за послове информација за упис у регистар, поднесе оснивачки акт, пријаву која садржи назив оснивача, односно издавача, назив и врсту гласила, период издавања новина, извор финансијских средстава и начин финансирања, место и адресу уредништва, језик и писмо на коме ће се новине штампати, породично и рођено име и адресу главног и одговорног уредника и доказ да је држављанин СФРЈ, назив и адресу штампарије у којој ће се новине штампати, оверен извод из статута или правила организације удруженог рада, односно другог правног лица и то одредаба којима је предвиђено издавање новина, одлуку о образовању савета, ре-

шење о упису у регистар када је то предвиђено општим прописима. Као што видите, покренути лист није нимало једноставно и треба много тога обезбедити и прибавити. Зато вам предлагемо да своју идеју изложите или у школи коју похађате или друговима из месне заједнице јер ћете уз њихову помоћ лакше моћи да је остварите.

С.О.С.

Редовно пратим Малу пошту и била бих веома срећна када би и мени одговорио: интересује ме шта значи скраћеница С.О.С?

Ана Марко,
Јаношикова 180
Панчево

С.О.С. је међународни знак којим бродови, авиони или разне експедиције позивају у помоћ кад се нађу у животној опасности. А како у „Малој енциклопедији Просвете“ пише, у произвољној интерпретацији С.О.С. представља скраћеницу од енглеског Save Our Souls, што у преводу значи спаси наше душе.

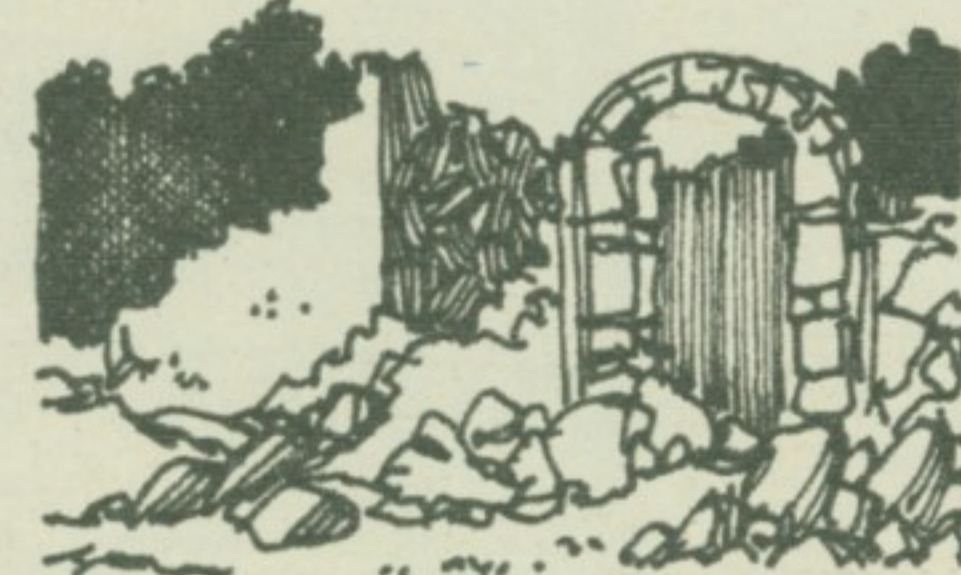
ЕУФРАЗИЈАНА

Једном сам у школи писала о Поречу али ништа нисам знала да кажем о Еуфразијевој базилици. Податке сам тражила у енциклопедијама и још неким књигама али ништа нисам нашла. Волела бих, ако си у могућности, да ми нешто више кажеш о овој базилици.

Татјана Стефановић
Пожешка 94
Београд

Еуфразијева базилика је трећа по реду црква саграђена на истом месту. Подигнута је на залагање бискупа Еуфразија средином 6. века и отуд јој име. Захваљујући карактеристичним стилским одликама, сматра се да су радови на базилици започети између 535. и 550. године.

У посветном натпису, смештеном у мозаику главне апсиде, Еуфразије је нагласио да је базилику почео да гради на темељима цркве која је готово потпуно била у

рушевинама и без икаквих украса. Археолошка ископавања показала су да бискупово тврђење није баш тачно: испод пода његове базилике пронађене су велике површине мозаикалног пода претходне базилике. Истини за вољу, тај мозаик био је више него скроман у односу на онај који украшава Еуфразијеву базилику. И не само то. У односу на претходне цркве, Еуфразијева има и далеко развијенију архитектуру: то се огледа пре свега у обликовању новог светишта и читавог источног дела грађевине. За разлику од ранијих цркава које су се завршавале равним источним зидом, код „нове“ базилике појављује се широка и дубока апсида средњег брода а пространи бродови завршавају се мањим полукружним апсидама и здубљеним у самој зидној маси што ову грађевину чини једним од најранијих примера тробродног троапсидалног црквеног простора, не само у нашој земљи него и већем делу западне Европе.

Еуфразијева базилика, или, како је још зову Еуфразијана, опремљена је врло богатом декорацијом византијског карактера. О томе сведоче мермерни капители у базилици и атријуму као и делови сачуваног каменог црквеног намештаја.

Од некад великих композиција мозаика до данас су сачувани само фрагменти, али су зато у доста добром стању мозаици на средњим апсидама који се убрајају у најзначајније споменике монументалног сликарства 6. века.

Уз Еуфразијану је 1251. године изграђена у монументалном романичком стилу резиденција каноника на којој се својом лепотом посебно истиче портал и низ бифора на првом спрату.

УШЋЕ НА ИЗВОРУ

Хтео бих да знам која је најмања река у нашој земљи и где се налази?

Саша Стојановић,
Л. Стаменковића 1
Лесковац

Најкраћа наша река је Дубровачка ријека чије се ушће налази на самом изворишту! Сматра се да настаје од вода Требишњице и њених притока.

»СВЕМОГУЋА« ДИПЛОМА

Нас две смо најбоље другарице и имамо много заједничког, између осталог и жељу да postanемо кореспонденти. Који факултет треба да завршимо да бисмо то постале и да ли ћемо можда краће да студирамо немачки језик ако завршимо курс овог језика при неком народном универзитету? Да ли стицањем дипломе факултета стичемо и могућност да предајемо у некој школи?

Тања Сингели и
Верица Горгиева
Ул. 857 бр. 65 б
Скопље

Учење страног језика при неком народном универзитету не утиче на скраћивање студентског „стажа“. Ако желите да се бавите пословима инокореспонденције, или да предајете у некој школи, потребно је да завршите филолошки факултет који се у вам граду налази у Булевару Крсте Мисиркова 66. У републикама где

је реформа средњег образовања раније уведена постоје смерови, у другој фази, који такође оспособљавају за ово занимање.

ПРОТЕЗЕ ПОМАЖУ

Молим те да ми помогнеш. Имам 15 година и јако размакнуте зубе што ми веома смета. Можда се теби не чини да је то тако страшно, али за мене је то највећи проблем. Срамим се смејати јер кад год бих то учинила, видјели би се и зуби. Већ сам се готово повукла у себе. Гледам друге како се смеју и показују своје правилне зубе а ја се, мада ми се понекад нешто и учини смејешно, устезам да не бих морала окретати главу од присутних. Многи ми говоре којекакве примједбе и упадице. Има ли какве наде да исправим те зубе и ако има, кажи ми коме да се обратим.

Боба из Загреба

Облик и распоред зуба се наследије. Корекције се могу вршити специјалним протезама о чијем ношењу одлучује лекар стоматолог. Зато се што пре јави стоматологу у школској амбуланти који ће ти после прегледа дати одговарајући савет. Можда још није касно.

СВЕ О СЕБАСТИЈАНУ КОУ

Иако не спада сасвим у Малу пошту, надам се да ће и моје писмо наћи мало мјеста у овој рубрици. Њиме желим да замолим све читаоце Забавника који имају неку репортажу о Себастијану Коу, познатом атлетичару и олимпијском побједнику, да ми је пошаљу.

Маја Радовановић,
Оријенског батаљона 2а
Херцег-Нови

НОВЕ СУ ВЕРОВАТНО ВЕЋ СТАРЕ

Молио бих те да ми кажеш најновије цене реноа 4 и шкоде 105 Л. Интересује ме и са колико година могу да добијем дозволу за мотор марке томос аутоматик 3 м?

Александар Ивезић,
Југ Богданова 2/10
Крушевац

У тренутку кад текст дајемо у штампу, а то је 22. септембар,

фабричка цена реноа 4 је 80500 динара. Малопродајна цена шкоде 150 Л још није утврђена, али је вероватно да ће износити око 82000 динара. Заједно са свим дажбама овај аутомобил ће стајати око 130000. Пошто су још током летњих месеци произвођачи аутомобила затражили повећање цена, вероватно је да ће рено 4, док будеш читао овај број Забавника, бити скупљи.

Томас аутоматик 3м спада у бицикле са помоћним мотором, и њиме ћеш моћи да управљаш са навршених 14 година, под условом да добијеш потврду о познавању саобраћајних прописа коју ће ти издати Секретаријат за унутрашње послове у твом граду.

ПРИРУЧНИК УМЕСТО РЕЧНИКА

Желела бих да набавим југословенско-грчки речник. Ако га има у продаји, молим те да напишеш адресу издавача или установе преко које бих могла најбрже да дођем до речника.

Јелица Марковић,
29. новембра 139
Александровац

У београдским књижарама за сада може да се купи старогрчки-хрватско-српски речник у издању „Школске књиге“ Загреб, по цени од 300 дин. Међутим, теби овај речник сигурно неће бити од велике користи па ти предлажемо да купиш приручник „Грчки с изговором“ у којем се налази око 4 000 речи и израза. Приручник стаје 60 динара а видели смо га у књижарама „Просвете“ и „Ноли-ти“. Од помоћи би можда могао да ти буде и туристички водич „Грч-

ка“ Борислава Радојчића који стаје 100 динара, а има га у свим књижарама, бар у Београду.

ШКОЛА БОРИЛАЧКИХ ВЕШТИНА

Хтео бих да знам да ли у Приштини постоји нека школа борилачких вештина, по могућности каратеа?

Светислав Каменовић,
Жарка Миланкова 7
Кумане

У Приштини постоји неколико карате клубова. Њихове адресе и све остало што те интересује у вези с свим спортом, можеш да сазнаш од друга Хисена Раковица, се кретара Карате савеза Косова који се налази у Улици Рамиз Садик-ку 66 у Приштини. Телефон Савеза је: (038) 29-802.

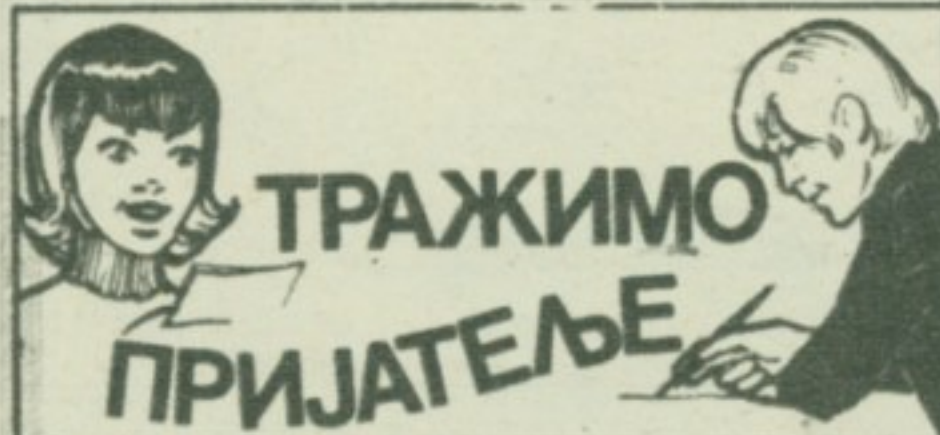

СВЕТИ ИЛИ СВЕТЛИ?

Како гласи наслов песме Јована Јовановића Змаја: „Свети гробови“ или „Светли гробови“?

Снежана,
Београд

Тачан назив ове познате родољубиве песме је „Светли гробови“.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Ивана Богдановић, 18530 Сурдулица, Војводе Мишића 7/VII — 12 година, воли панк музику

Милица Атанацковић, 56223 Борово, ОШ „Братство јединство“ — 12 година, воли спорт, музику, сакупља салвете, значке и разгледнице

Svetlana Tosici, com. Sinpetru-Mare Nr 736, cod 1989, Jud: Timis, RS Romania — 14 година, воли забавну музику и спорт, сакупља разгледнице и постере

Мира Митровић, 31300 Пријепље, Суводо 18 — воли спорт и забавну музику, одговара свима до 17 година

Елена и Марина Бурић, 52352 Канфанар, Канфанар 29 — 13 година, сакупља значке, привеске и постере певача

Мирјана Чавић, 72000 Зеница, Првوماјска 1а — 13 година, воли панк, рок и диско музику

Зоран Добић, 54309 КН Виногради, Коменец главна 21 — 13 година

Данијела Стевановић, 11060 Београд, Чика Мише Ђурић 40 — 13 година, воли спорт и музику

Shalla Walimohamed, PO box, Nyera, Kenya — 15 година, воли све што воле млади, дописивање на енглеском

Миланка Караматић и Сабина Кикић, 74000 Добој, Цељска 4 — 14 година

Александар Тошић, 37230 Александровац — 15 година, сакупља Забавнике и значке, воли све што воле млади

Зринка Петровић, 41000 Загреб, С. Флајпана 26 — бави се музиком и спортом, сакупља значке, салвете и разгледнице

Александра Хорват, 41000 Загреб, Јурјевска 57 — 12 година, воли класичну и рок музику, сакупља салвете, лептирове, маркице и значке

Маја Раденковић, 18000 Ниш, Булевар Лењина 91/5 — желела би да дође до адресе неких омладинских листова из Енглеске, Француске, СССР-а... и моли читаоце Забавника да јој помогну

Назит Винчевић, 78244 Торлаковац, Торлаковац 50 — 14 година, навијач Хајдука, сакупља значке

Светлана Јовановић, 34300 Аранђеловац, 29. новембра 9 — 13 година, одговара на свако писмо

Соња Костова, 91000 Скопље, Ул. 699, зграда 7, ул П/С — 12 година, воли забавну музику, сакупља маркице, значке и салвете

Милован Обренчевић, 22247 Сремска Рача, Стари град ушће Саве и Дрине 6 — 17 година, воли народну музику

Мирјана Костић, 11272 Добановци, Маршала Тита 13 — 13 година, воли спорт и забавну музику

Снежана Павловић, 11250 Железник, Бориса Кидрича 35/29 — жели да прошири круг познаника и пријатеља из целе Југославије

Сандра Зјачић, 59000 Задар, ОШ „Маршал Тито“ — сакупља разгледнице

Оливера Рајновић, 23266 Чента, Партизански пут 3 — 13 година, сакупља значке, маркице и плоче, жели да се дописује са друговима и другарицама из наше земље и СССР-а

Наташа Јовановић, 34300 Аранђеловац, Моше Пијаде 33а — 13 година, одговара на свако писмо

У СВАКОМ БРОЈУ ^{ПОЛИТИКЛ} **Мозаик** КОЛОР-ТЕЛЕВИЗОР

ПОЛИТИКЛ У НОВОМ БРОЈУ **Мозаик**

III КОЛО ВЕЛИКЕ
НАГРАДНЕ ИГРЕ
НЕОБИЧНИ
СПОРТОВИ

И СЛЕДЕЋЕГ ЧЕТВРТКА

4 ПИТАЊА — 40 НАГРАДА

